

TARTU ÜLIKOOL

TSIVIILÕIGUSLIKKE NORMATIIVAKTE

II

Juriidilised isikud
Rendisuhted
Muud aktid

TARTU 1993

TARTU ÜLIKOOL

Tsiviil- ja kaubandusõiguse
õppetool

TSIVIILÕIGUSLIKKE NORMATIIVAKTE

II

Juriidilised isikud
Rendisuhted
Muud aktid

Koostaja: Irene Kull

TARTU 1993

Käesolev kogumik on mõeldud kasutamiseks õppevahendina õigusteaduskonna üliõpilastele ning on teine sarjast "Tsiviilõiguslikke normatiivakte".

Kogumik koosneb kolmest osast. Esimesse ossa on valitud erinevate juriidiliste isikute õiguslikku seisundit reguleerivad normatiivaktid, teise rendisuhteid reguleerivad ja kolmandasse muud õppetöös vajalikud normatiivaktid.

Aktid on kehtivad seisuga 15. veebruar 1993.a.

Koostaja

TSIVIILÕIGUSLIKKE NORMATIIVAKTE II
Juriidilised isikud. Rendisuhted. Muud aktid
Koostanud Irene Kull
Tartu Ülikool
EE2400 Tartu, Ülikooli 18
8,44.8,25.T.106.400
TÜ trükikoda. EE2400 Tartu, Tiigi 78

SISUKORD

I Juriidilised isikud

1.	Ettevõtteseadus. Vastu võetud ENSV ÜN poolt 17. nov. 1989.a. - ENSV ÜVT. - 1989. - N 36. - art. 554.	5
2.	Aktsiaseltsi põhimäärus. Kinnitatud ENSV MN 23. nov. 1989.a. määrusega nr. 385. - ÜVT. - 1989. - N 37. - art. 573.	11
3.	Majandusühingute põhimäärus. Kinnitatud EV Valitsuse 13. juuni 1990.a. määrusega nr. 122. - ÜVT. - 1990. - N. - 19. - art. 297.	17
4.	Riigiettevõtte põhimäärus. Kinnitatud EV Valitsuse 5. juuli 1990.a. määrusega nr. 140. - RT. - 1990. - N 3. - art. 48.	26
5.	Munitsipaalettevõtte põhimäärus. Kinnitatud EV Valitsuse 5. juuli 1990.a. määrusega nr. 138. - RT - 1990. - N 3. - art. 46.	30
6.	Ühistuseadus. Vastu võetud EV ÜN poolt 27. aug. 1992.a. - RT. - 1992. - N 36. - art. 477.	33
	II <u>Rendisuhted</u>	
7.	Rendiseadus. Vastu võetud EV ÜN poolt 26. sept. 1990.a. - RT. - 1990. - N 12. - art. 126.	48
8.	Riigi vara kasutada andmise korra ja tingimuste kohta. EV Valitsuse 19. okt. 1992.a. määrus nr. 301. - RT. - 1992. - N 44. - art. 567.	56
9.	Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise meetodilised juhised. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse 19. okt. määrusega nr. 301. - RT. - 1992. - N 44. - art. 567.	66
10.	Maa rentimise ajutine kord. Kinnitatud EV Valitsuse 12. juuni 1992.a. määrusega nr. 179. - RT. - 1992. - N 27. - art. 363 (täiendatud EV Valitsuse määrusega 29. sept. 1992.a. määrusega nr. 281. - RT. - 1992. - N 41. - art. 547).	73
	III <u>Muud aktid</u>	
11.	Pankrotiseadus. Vastu võetud 10. juunil 1992.a. - RT. - 1992. - N 31. - art. 403.	78
12.	Pankrotiseaduse rakendamise kohta. EV Valitsuse 18. sept. 1992.a. määrus nr. 271. - RT. - 1992. - N 39. - art. 522.	102
13.	Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvi-	

	tamise ajutise korra kohta. EV Valitsuse 10. juuli 1992.a. määrus nr. 172 - RT. - 1992.- N 33.- art. 431.	103
14.	Keskmise kuusissetuleku arvutamise ajutine juhend. Kinnitatud EV Valitsuse 10. juuni 1992.a. määrusega nr. 172. - RT. - 1992.a. - N 33. - art. 431.	104
15.	Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööta- jatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvita- mise ajutine kord. Kinnitatud EV Valitsuse 10. juuni 1992.a. määrusega nr. 172 - RT. - 1992. - N 33. - art. 431.	105
16.	Hasartmängumaksu seadus. Vastu võetud EV ÜN poolt 26. aug. 1992.a. - RT. - 1992. - N 35. - art. 458.	109
17.	Kindlustusseadus. Vastu võetud Riigikogu poolt 5. nov. 1992.a. - RT. - 1992. - N 48. - art.601. ..	111
18.	Välisvaluutaseadus. Vastu võetud EV ÜN poolt 20. mail 1992.a. - RT. - 1992. - N 21. - art. 298.	125
19.	Tegevusalade kohta, kus väliskapitaliga ettevõtte asutamine või välisinvesteeri osalemine asutatud ettevõttes toimub välisinvesteeringu litsentsi alusel. EV Valitsuse 6. apr. 1992.a. määrus nr. 112. - RT. - 1992. - N 13. - art. 214.	126
20.	Välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise kord. Kinnitatud EV Valitsuse 6. apr. 1992.a. määrusega nr. 112.-RT. 1992. - N 13. - art. 214.	127
21.	Välisinvesteeringuseadus. Vastu võetud EV Ülem- nõukogu poolt 11. sept. 1991.a. - RT. - 1991. - N 31. - art. 376.	129

I JURIIDILISED ISIKUD

E E S T I V A B A R I I G I E T T E V Ö I T E S E A D U S

I peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Ettevõtteseaduse ülesanded

(1) Ettevõtteseadus määrab kindlaks Eesti Vab.-s tegutsevate ettevõtete liigid, ettevõtte asutamise ja registreerimise korra, tema õigusliku seisundi, tegevuse alused, tegutsemise alustamise ja lõpetamise põhimõtted.

(2) Ettevõtte üksikute liikide asutamise kord, õiguslik seisund ja tegevus reguleeritakse kooskõlas käesoleva seadusega kehtestatud normatiivaktidega.

§ 2. Ettevõtte mõiste

(1) Ettevõtte on ettevõtlusega tegelev majandusüksus, mis on seadustes ettenähtud korras tunnistanud juriidiliseks isikuks.

(2) Ettevõtlus on igasugune majandustegevus, mille eesmärgiks on tulu saamine kauba loomise või teenuste osutamisega. Töötamine töölepingu alusel ei ole ettevõtlus.

Muid ettevõtluse vorme peale ettevõtte käesolev seadus ei reguleeri.

§ 3. Ettevõtte majanduslik alus

Ettevõtte põhineb Eesti V. riiklikul, munitsupaalsel, kooperatiivsel, rahvaettevõttele, ühiskondlike organisatsioonide ja liikumiste omandusel, eraomandusel ning nende mitmesugustel segavormidel, samuti Eesti seadustega määratud piires NSV Liidu, teiste liiduvabariikide ja välisriikide ning nende juriidiliste isikute ja kodanike omandusel.

§ 4. Ettevõtete liigid

(1) Ettevõtte võib tegutseda riigiettevõttena, rahvaettevõttena, munitsipaalettevõttena, kooperatiivina, ühistuna, aktsiaseltsina, rendiettevõttena või muud liiki ettevõttena vastavalt Eesti V. seadusandlusele.

(2) Ettevõtete liitude, ässotsiatsioonide jms. moodustamist, õiguslikku seisundit ja tegevust reguleeritakse Eesti V. seadustega ja teiste normatiivaktidega.

§ 5. Ettevõtte tegutsemisalad

(1) Ettevõtte võib tegutseda tööstuses, põllumajanduses, ehituses, veonuduses, sides, metsanduses, kaubanduses, panganduses, teeninduses, kindlustuses ja muudes valdkondades, välja arvatud Eesti V.-s kehtivate normatiivaktidega keelatud tegutsemisaladel.

(2) Ettevõtte tegevus peab vastama tema põhikirjas ja muudes asutamisdokumentides toodud eesmärkidele ja tegutsemisaladele.

II peatükk

ETTEVÕTTE ASUTAMINE

§ 6. Ettevõtte asutajad

(1) Ettevõtte asutajaks võib olla kas Eesti V riigiorgan, kohaliku omavalitsuse organ, ettevõtte, ühiskondlik organisatsioon või ühiskondlik liikumine, muu organisatsioon, isikute grupp või üksikisik.

(2) Ettevõttel võib olla üks või mitu asutajat.

§ 7. Ettevõtte asutamise kord

Ettevõtte asutatakse korras, mis on ette nähtud käesolevas seaduses ja ettevõtte üksikute liikide kohta kehtestatud normatiivaktides.

§ 8. Ettevõtte asutamisdokumentid

(1) Ettevõtte asutamisdokumentideks on tema põhikiri ja asutamisluba ning olenevalt asutamise viisist asutamise-, rendi- või tegutsemise leping.

(2) Asutamisdokumentides (välja arvatud asutamisluba) määratakse ettevõtte eesmärgid, tegutsemisala, juhtimise ning revideerimise põhimõtted ja korraldus, kasumi jaotamise ja investeerimise printsiibid ning muud ettevõtte asutamise ja tegevuse tingimused, mida veel peetakse vajalikuks määrata ja mis ei ole vastuolus Eesti V normatiivaktidega. Asutamisdokumentides määratakse samuti suhted asutaja ja ettevõtte vahel juhul, kui nad on erinevad subjektid.

§ 9. Ettevõtte asutamisluba

(1) Ettevõtte asutamisluba annab esmatasandi kohaliku omavalitsuse organ, kelle territooriumil ettevõtte asutatakse. Asutamisluba võib olla tähtajaline.

(2) Ettevõtte asutamiseks, kelle põhikirja kinnitab kohaliku omavalitsuse organ või kellega kohaliku omavalitsuse organ sõlmib asutamise- või rendilepingu, antakse asutamisluba põhikirja kinnitamisel või vastava lepingu sõlmimisel. Kõigil teistel juhtudel tuleb ettevõtte asutamisluba taotlemiseks esitada kohalikule omavalitsuse organile vastavasisuline avaldus ja asutamisdokumentid.

(3) Kohaliku omavalitsuse organ on kohustatud otsustama asutamisluba andmise 30 päeva jooksul, arvates nõuetekohaselt vormistatud avalduse ja asutamisdokumentide esitamise päevast.

(4) Pärast asutamisluba saamist on keelatud asutamisdokumentides teha muudatusi ilma asutamisluba andnud kohaliku omavalitsuse organiga kooskõlastamata.

(5) Kohaliku omavalitsuse organ võib asutamisluba andmiseks nõuda täiendavaid dokumente vastavalt vajadusele ja kehtestatud korrale (keakonnakaitse- ja sanitaarorganite load jms.).

§ 10. Asutamisluba väljaandmisest keeldumine

(1) Kohaliku omavalitsuse organ võib keelduda asutamisluba väljaandmisest, kui:

1) ettevõtte asutamine osutub vastava halduspiirkonna huvidele või looduskeskkonnale kahjulikuks;

2) ettevõtte põhikiri või muud asutamisdokumentid ei vasta kehtivatele normatiivaktidele;

3) mõni ettevõtte tegevusaladest on seadusega keelatud;

4) ettevõtte asutamisel on rikutud seadusega kehtestatud korda.

(2) Ettevõtte asutamist loa väljaandmisest keeldumise otsuses peab olema näidatud, milliste seadusesäetega või tingimustega on ettevõtte asutamine ning tema asutamisdokumendid vastuolus.

(3) Käesoleva seaduse paragrahvis 9 lõikes 2 toodud juhtudel on põhikirja kinnitamisest või vastava lepingu või muu ettevõtte asutamise aluseks oleva dokumendi vormistamisest keeldumine tühtlasi asutamist loa väljaandmisest keeldumise aluseks.

(4) Asutamist loa taotlejal on õigus 30 päeva jooksul, alates eitava otsuse saamisest, edasi kaevata korras, mis tuleneb Eesti V. kohaliku omavalitsuse aluste seadusest ja muudest normatiivaktidest, mis määravad kohaliku omavalitsuse organite kompetentsi ning nende otsuste peale edasikaebamise korra.

§ 11. Tingimuslik asutamisluba

Kohaliku omavalitsuse organ võib ettevõttele asutamist loa andmisel kehtestada eritingimusi, mis tuleb täita teatud tähtajaks. Nende mittetäitmisel võib kohalik omavalitsus asutamist loa tühistada.

III peatükk

ETTEVÕTTE REGISTREERIMINE

§ 12. Ettevõtte registreerimise põhimõtted

(1) Ettevõtte kuulub kohustuslikule registreerimisele enne oma majandustegevuse alustamist. Registreerimata ettevõtte majandustegevus on keelatud.

(2) Ettevõtte registreeritakse vastavalt registriseadusele kohaliku omavalitsuse organi juures, kelle haldusterritooriumil ta asutatakse. Ettevõtte loetakse asutatuks ning ta omandab juriidilise isiku õigused tema registreerimise momendist.

§ 13. Ettevõtte registreerimise kord

(1) Ettevõtte registreerimiseks esitatakse järgmised dokumendid:

1) asutaja või asutajate poolt allakirjutatud registreerimisavaldus registrisse kandmiseks vajalike andmetega;

2) nõuetekohaselt vormistatud asutamisdokumendid;

3) riiklik litsents tegevusalale, kui see on Eesti V. -s ette nähtud;

4) õiend riigilõivu tasumise kohta.

(2) Ettevõtte registreeritakse 10 päeva jooksul pärast kõigi registreerimisdokumentide esitamist.

(3) Kui ettevõtte otsustatakse registreerida, kannab registripidaja selle registrisse ning kuulutab registreerimisest vabariiklikus ja kohalikus ajalehes.

(4) Muudatused ja täiendused ettevõtte asutamisdokumentides ja ettevõtte kohta registrisse kantud andmetes tuleb vormistada käesoleva paragrahvi esimeses kolmes lõikes näidatud viisil.

(5) Kui ühe aasta jooksul pärast asutamist loa saamist ettevõtet ei registreerita, kaotab asutamisluba kehtivuse.

§ 14. Ettevõtte registreerimisest keeldumine

(1) Ettevõtte registreerimisest võib keelduda ainult juhul, kui puuduvad käesoleva seaduse paragrahvis 13 lõikes 1 ettenähtud dokumendid. Ettevõtte registreerimisest keeldumine muudel põhjustel, kaasa arvatud selle asutamise mitteotstarbekuse motiividel, ei ole lubatud.

(2) Ettevõtte registreerimisest keeldumise otsuse ärakirja saadab registripidaja registreerimisavalduse esitajale 3 päeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

(3) Kui ettevõtte ei ole ettenähtud aja jooksul registreeritud või registreerimisest on alusetult keeldutud, on registreerimisavalduse esitajal õigus pöörduda kohtusse ettevõtte registreerimise ja kahjude hüvitamise nõudega.

§ 15. Ettevõtte ümberregistreerimine

Kõik enne käesoleva seaduse kehtestamist Eesti V. -s tegul olevad ettevõtted kuuluvad registreerimisele või ümberregistreerimisele Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

IV peatükk

ETTEVÕTTE TEGEVUSE ALUSED

§ 16. Ettevõtte tegutsemisluba

(1) Eesti Vabariigi Valitsuse poolt ettenähtud juhtudel on asutatud ettevõtte tegevuse alustamiseks nõutav tegutsemisluba.

(2) Tegutsemislubade väljaandmise ja lühistamise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus.

§ 17. Ettevõtte tegevuse reguleerimine

(1) Ettevõtte tegevust reguleeritakse käesoleva seaduse, teiste Eesti V. normatiivaktide, asutamisdokumentide, riigivalitsemise ja kohaliku omavalitsuse organite otsuste ja lepingutega.

(2) Ettevõtte, välja arvatud riigiettevõtte ja munitsipaaltevõtte, ei ole kõrgemalseisvat organit.

Riigi või kohaliku omavalitsusüksuse ainuomanduses olev ettevõtte on kohustatud põhikirjas ettenähtud valdkondades täitma kõrgemalseisva organi korraldusi.

§ 18. Ettevõtte suhted

(1) Ettevõtte suhted riigi- ja kohaliku omavalitsuse organitega reguleeritakse seaduste ja lepingutega.

Riigi või kohaliku omavalitsusüksuse ainuomanduses oleva ettevõtte tegevust reguleeritakse ka kõrgemalseisva organi korraldustega.

(2) Ettevõtte suhted riigi- ja kohalike omavalitsusüksuste eelarvetega reguleeritakse Eesti V. maksuseadusega. Ettevõtteid on kohustatud esitama maksuametile ettenähtud korras tuludeklaratsiooni.

(3) Ettevõtte poolt loodusressursside kasutamise kord kehtestatakse Eesti V. normatiivaktidega.

(4) Ettevõtte suhted riigi ja kohaliku omavalitsuse tellimusi esitavate organitega reguleeritakse lepingutega.

(5) Ettevõtte suhted teiste ettevõtete ja kodanikega reguleeritakse seaduste ja lepingutega.

§ 19. Ettevõlle juhtimine

(1) Ettevõtte juhtorganite moodustamise kord ja kompetents ning juhtimise korraldus määratakse kindlaks ettevõtte põhikirjas.

(2) Ettevõlle juhi nimetab ja vabastab ametist ettevõtte omanik.

(3) Ettevõlle juht korraldab kogu ettevõtte tegevust ning kannab vastutust vastavalt Eesti V. seadustele ja ettevõtte põhikirjale.

§ 20. Töö ettevõttes

(1) Töötamine ettevõttes toimub kas töölepingu või liikmelisuse alusel.

(2) Töölepingu alusel tekkivaid töösuhteid ettevõtte ja töötaja vahel reguleeritakse Eesti V. tööseadusandlusega.

(3) Liikmelisuse alusel tekkivaid suhteid ettevõttes reguleeritakse põhikirja, töö sisekorra eeskirjade ja muude ettevõttesisestest aktidega.

§ 21. Ettevõtte majandustegevuse põhimõtted

(1) Ettevõtte majandustegevus rajaneb isemajandamisel.

(2) Ettevõtte tegevus ja tema poolt siseturule väljastatavad kaubad ja teenused, samuti pakendid ja nende markeering peavad vastama Eesti V. -s kehtivatele standarditele, normatiividele, eeskirjadele ja tootja-tarbija vahelistele kokkulepetele.

(3) Ettevõtle realiseerib oma toodangut ja vara ning osutab teenuseid omal äranägemisel, kui see ei ole vastuolus Eesti V. -s kehtestatud korraga. Nende hinna määrab kas ettevõtte ise või kokkuleppel teise poolega, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

(4) Ettevõtte varustamine toorme, kütuse, komplekteeritavate toodete ja muude majandustegevuseks vajalike vahendite ja varaga toimub varustusorganisatsioonide või vahetult hankijatega sõlmitavate lepingute alusel.

(5) Riik reguleerib ettevõtete sisse- ja väljaveotegevust litsentside ning maksu- ja tolliseadusandlusega.

(6) Ettevõtte võib saada pangakrediiti, anda ja saada laenu.

(7) Ettevõttel on õigus Eesti V. -s kehtestatud korras lasta välja, müüa ja osta aktsiaid ning teisi väärtpabereid.

(8) Ettevõtete tasuvust olenevalt nende looduslik-geograafilisest asukohast ja maa boniteedist võidakse reguleerida rendimaksete või hindade diferentseerimise teel.

(9) Ettevõtte välismajandustegevust reguleeritakse vastavate Eesti V. seadustega.

§ 22. Arvestus ja kontroll ettevõttes

(1) Ettevõtte on kohustatud majandustegevuse kohta pidama lõpetatud raamatupidamist vastavalt kehtestatud raamatupidamise eeskirjadele ja esitama statistikaorganitele statistilised aruanded vastavalt kehtestatud korrale. Ettevõtte raamatupidamise õigsust kontrollitakse auditoorselt.

«(2) Ettevõtte on kohustatud Eesti Vabariigi kõrgeima riigivõimuorgani ja Eesti Vabariigi Valitsuse normatiivaktides ettenähtud kontrolliõigust omavatele organitele võimaldama kontrollida oma tegevust, tagama nende organite töötajatele sissepääsu ettevõtte territooriumile ja ruumidesse ning neile tööks vajalike dokumentide esitamise.»

V peatükk

ETTEVÖTTE TEGEVUSE LÕPETAMINE

§ 23. Ettevõtte tegevuse lõpetamise alused

Ettevõtte tegevus lõpetatakse:

- 1) asutamis-, rendi- või mõne muu ettevõtte asutamise aluseks olnud lepingu või asutamisakti tähtaja lõppemisel;
- 2) kohtu poolt ettevõtte asutamisaktide kehtetuks tunnistamisel;
- 3) põhikirjas ettenähtud alustel;
- 4) ettevõtte majanduslikul pankrotistumisel;
- 5) juhul, kui ettevõtte jätkab pärast temale tegevuse lõpetamiseks antud tähtaega sellist tegevust, mis on keelatud seaduse või lepinguga;
- 6) muudel Eesti V. seadusandlusega ettenähtud alustel.

§ 24. Ettevõtte tegevuse lõpetamise kord

(1) Ettevõtte tegevus lõpetatakse seaduses ja asutamisdokumentides ettenähtud korras.

(2) Riigi omanduses oleva ettevõtte tegevuse lõpetamisel müüakse tema vara, mis ei ole riigile vajalik ja mida ei erastata tervikvarana avalikul enampakkumisel.

**Aktiaseltsi
põhimäärus**

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus määrab kindlaks Eesti NSV territooriumil aktiaseltside asutamise korra, nende õigusliku seisundi ning tegevuse alused.

2. Aktiaselts on ettevõte, mille põhikirjafond on jagatud aktsiateks ja moodustab aktsiakapitali.

3. Aktiaselts on juriidiline isik. Ta juhindub oma tegevuses Eesti NSV seadusandlusest, käesolevast põhimäärusest ja oma põhikirjast.

4. Aktiaseltsi majanduslik alus võib põhineda kõigil Eesti NSV ettevõtteseaduses loetletud omandivormidel, samuti Eesti NSV seaduste piires NSV Liidu, teiste liiduvabariikide ja välisriikide ning nende juriidiliste ja üksikisikute omandil.

5. Aktiaselts vastutab oma kohustuste täitmise eest kogu talle kuuluva varaga. Aktiaseltsi liikmete (aktsionäride) vastutus aktiaseltsi kohustuste täitmise eest on piiratud nende omanduses olevate aktsiate nominaalväärtusega.

II. Aktsia ja aktsionär

6. Aktsia on väärtpaber, mis tõendab, et selle omanikule (aktsionärile) kuulub osa aktiaseltsi aktsiakapitalist. Aktsia annab välja aktiaselts ja see peab olema vormistatud Eesti Panga poolt kehtestatud korras, kuni Eesti Panga tegutsema asumiseni aga NSVL Riigipanga Eesti Vabariikliku Panga poolt kehtestatud korras.

7. Aktsiate omandamine registreeritakse aktsiaraamatus, mille pidamist korraldab aktiaseltsi juhatus. Aktsiaraamatusse kantakse aktsiate omanike nimed ja aadressid, aktsiate omandamise kuupäevad, igale aktsionärile kuuluvate aktsiate arv ja nominaalväärtus.

Aktsia omandaja saab kasutada aktsionärile aktiaseltsis kuuluvalt õigusi pärast aktsia omandamise registreerimist aktsiaraamatus.

8. Aktiaselts võib välja lasta erineva nominaalväärtusega või hääletearvuga aktsiaid. Eri liiki aktsiate väljalaskmine sätestatakse põhikirjas. Sama liiki aktsiatel on ühesugune nominaalväärtus.

9. Aktsiaid võivad omandada Eesti Vabariigi seadusandlusega ettenähtud korras kõik Eesti Vabariigi ja välisriikide juriidilised ning üksikisikud.

10. Aktsia nominaalväärtus on 1000 rubla või selle täiskordne. Aktsiaid peab aktiaseltsil olema vähemalt kolm. Kõigi aktsiate nominaalväärtuste summa moodustab aktiaseltsi aktsiakapitali ja see ei või olla väiksem kui 3000 rubla.

11. Aktsiale peavad olema kantud järgmised rekvisiidid:
 - 1) aktsiaseltsi ametlik nimetus ja aadress;
 - 2) aktsia järjekorranumber ja nominaalväärtus;
 - 3) omaniku nimi;
 - 4) aktsiate väljalaskekuupäev ning aktsiakapitali suurus ja aktsiate üldarv väljalaskekuupäeval;
 - 5) juhatuse kahe liikme allkiri.

III. Aktsiaseltsi asutamine

12. Oigus asutada aktsiaseltsi on Eesti Vabariigi ja välisriikide juriidilistel ja üksikisikutel.

13. Aktsiaseltsi asutamisdokumentideks on asutamisleping, põhikiri ja asutamisluba.

14. Asutamisleping peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) asutajate nimed ja aadressid;
- 2) aktsia eest makstav summa ja maksmise kord;
- 3) aeg, mille jooksul aktsiad tuleb märkida;
- 4) mitterahaliste sissemaksete puhul nende arvestamise kord;
- 5) asutamiskoosoleku kokkukutsumise aeg ja koht.

Aktsiaseltsi asutamislepingusse võidakse võtta muid asutamistingimusi, mis ei ole vastuolus Eesti NSV seadusandlusega.

Kui asutajaid on üks, peavad käesolevas punktis loetletud andmed sisaldama asutamisoa taotluses.

15. Aktsiaseltsi põhikiri peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) aktsiaseltsi ametlik nimetus ja aadress;
- 2) eesmärgid ja tegutsemisalad;
- 3) organisatsiooniline struktuur, juhtorganite moodustamise kord ja pädevus;
- 4) aktsionäride õigused;
- 5) aktsiaseltsi tegevuse revideerimise põhimõtted ja korraldus;
- 6) kasumi jaotamise ja investeerimise kord;
- 7) aktsiakapitali suurus ja tingimused, mille puhul võib seda ilma põhikirja muutmata suurendada või vähendada;
- 8) miinimum- ja maksimumkapitali suurus, kusjuures miinimumkapital ei või olla väiksem kui 1/4 maksimumkapitalist;
- 9) aktsiate nominaalväärtus;
- 10) eri liiki aktsiate väljalaskmise korral nende erinevused ning igat liiki aktsiate arv ja nominaalväärtus;
- 11) üldkoosoleku kokkukutsumise kord, tema pädevus, hääleõiguse kasutamise kord ja tingimused;
- 12) aktsiaseltsi tegevuse lõpetamise kord.

Aktsiaseltsi põhikirjas võidakse ette näha ka muid tegutsemistingimusi, mis ei ole vastuolus Eesti NSV seadusandlusega.

16. Asutamisoa väljaandmine toimub Eesti NSV ettevõtteseaduses ettenähtud korras.

17. Aktsiate jaotamiseks aktsionäridele korraldavad asutajad aktsiate märkimise. Aktsiate märkimine on lepingu sõlmimine, millega asutajad kohustuvad märkijatele välja andma aktsiaid ja märkijad kohustuvad maksma nende eest asutamislepingus kindlaksmääratud summa.

Aktsiate märkimisel kantakse märkija nimi ja aadress märkimisnimekirja, mida märkija kinnitab oma allkirjaga.

Enne märkimisnimekirja kandmist tasub märkija asutajate arvele vähemalt 20 protsenti tema poolt märgitavate aktsiate maksumusest. See nõue ei kehti märkija suhtes, kes teeb mitterahalise sissemaksu.

Aktsiate märkijateks võivad olla kõik need juriidilised ja üksikisikud, kellel vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 9 on õigus omandada aktsiaid.

Välisinvesteeringud tasuvad aktsiate eest rahaliste või mitterahaliste sissemaksete tegemisega vastavalt Eesti Vabariigi välisinvesteeringuseaduse paragrahvile 11.

18. Kui märkija on kantud märkimisnimekirja, antakse talle iga märgitud aktsia kohta ajutine talong, millele on kantud järgmised rekvisiidid:

- 1) asutatava aktsiaseltsi nimetus ja aadress;
- 2) märgitud aktsia järjekorranumber ja nominaalväärtus, märkimise kuupäev ja märkija nimi;
- 3) märkimisel tasutud summa;
- 4) vähemalt ühe asutaja allkiri.

Ajutisele talongile kantakse ka kõik järgnevad sissemaksed, kui märgitud aktsia eest makstav summa on tasutud. Pärast seda annab aktsiaselts ajutise talongi vastu välja aktsia.

19. Kui aktsiaid on märgitud rohkem kui asutamislepingus ette nähtud, võivad asutajad üleliigse märkimise tühistada. Tühistamine toimub märkimisnimekirja järgi nimekirja lõpust alates. Kui asutajad üleliigseid märkimisi ei tühista, teeb üleliigselt märgitud aktsiate vastuvõtmise või nende tühistamise kohta otsuse asutamiskoosolek.

Kui asutajad või asutamiskoosolek tühistab üleliigse märkimise, tagastatakse sissemakstud summad täies ulatuses 15 päeva jooksul pärast vastava otsuse tegemist. Selle kohustuse täitmata jätmise eest vastutavad asutajad solidaarselt kogu oma varaga, millele võib Eesti NSV seadusandluse kohaselt pöörata sissenõude.

20. Asutamine jäetakse ära, kui aktsiate märkimiseks ettenähtud aja lõppedes ei ole aktsiaid märgitud summa eest, mis vastab aktsiaseltsi miinimumkapitalile. Sel juhul tagatakse märkijate poolt tasutud summad täies ulatuses 15 päeva jooksul märkimisaja lõppemise päevast arvates. Nimetatud kohustuse täitmata jätmise eest vastutavad asutajad käesoleva põhimääruse punkti 19 teises lõigus kehtestatud korras.

21. Asutajad kutsuvad asutamiskoosoleku kokku asutamislepingus ettenähtud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 30 päeva jooksul pärast aktsiate märkimise lõpetamist.

Kui asutajad ei kutsu asutamiskoosolekut tähtajaks kokku, võivad märkijad nende poolt sissemakstud summad tagasi nõuda. Nende summade tagasimaksmise eest vastutavad asutajad käesoleva põhimääruse punkti 19 teises lõigus kehtestatud korras.

Asutamiskoosoleku avamise päevaks peavad rahalist sissemaksu tegevad märkijad olema tasunud vähemalt 40 protsenti nende poolt märgitud aktsiate nominaalväärtusest.

Asutajad esitavad asutamiskoosolekule asutamislepingu ja märkimisnimekirja, teevad teatavaks märgitud aktsiate arvu, aktsiate jagunemise erinevate märkijate vahel ja aktsiate eest laekunud summa.

Asutajad tagavad märkijatele võimaluse tutvuda eelmises lõigus mainitud materjalidega 7 päeva jooksul enne asutamiskoosolekut.

22. Asutamiskoosolek:

1) võtab vastu otsuse aktsiaseltsi asutamise kohta ja kinnitab tema põhikirja;

2) kiidab heaks või tühistab aktsiate üleliigse märkimise. Juhul kui aktsiate üleliigne märkimine kiidetakse heaks, tuleb sellele vastava summa ulatuses suurendada aktsiakapitali;

3) kinnitab asutajate poolt asutamise käigus sõlmitud lepingud;

4) kinnitab mitterahaliste sissemaksete rahalise maksumuse;

5) valib aktsiaseltsi juhatuse (juhi) ja kontrollorgani (revidendi) juhul, kui asutajad ei jätnud asutamislepingus seda õigust endale.

Asutamiskoosolek on pädev vastu võtma otsuseid, kui koosolekul on esindatud (kas isiklikult või esindaja kaudu) vähemalt pool märkijatest ja nad esindavad vähemalt 2/3 märgitud aktsiakapitalist.

Asutamiskoosolek võtab otsused vastu lihthääletenamusega, välja arvatud otsus asutamislepingu sätete muutmise kohta, mille korral on vajalik kõigi märkijate nõusolek.

23. Aktsiaselts loetakse asutatuks ja tal on juriidilise isiku õigused registreerimise momendist. Aktsiaselts registreeritakse Eesti NSV ettevõtteseaduses ettenähtud korras.

IV. Aktsionäride õigused ja kohustused

24. Aktsionär on kohustatud ühe aasta jooksul aktsiaseltsi registreerimise päevast arvates tasuma tema poolt märgitud aktsiate kogu maksumuse, kui põhikirjas ei ole kehtestatud lühemat tähtaega. Nimetatud ajavahemikul tehakse sissemaksed asutamislepingus määratud tähtaegadel ja suuruses.

Kui aktsionär sissemaksega hilineb, on ta kohustatud maksuma viivist vastavalt asutamislepingule, kuid mitte rohkem kui üks protsent tähtaegselt tasumata summast iga viivitatud päeva eest.

Kui aktsionär ei tee järjekordset sissemaksu 30 päeva jooksul pärast maksetähtaega, on juhatusel õigus realiseerida tema aktsiaid, mille tagajärjel aktsionär kaotab aktsionäriõigused. Sel juhul tagastatakse aktsionäriks tema poolt aktsiate eest tasutud summa, millest arvatakse maha aktsiate realiseerimisega seotud kulutused.

25. Aktsionäriõigus:

1) saada tema aktsiatega proportsionaalne osa bilansilisest kasumist (dividendid), mis aktsiaseltsi põhikirja järgi kuulub jaotamisele aktsionäride vahel;

2) võtta osa aktsiaseltsi üldkoosolekutest isiklikult või oma esindaja vahendusel;

3) saada juhatuselt vajalikku informatsiooni kõigis üldkoosoleku päevakorda võetud küsimustes. Juhatus võib keelduda informatsiooni andmisest juhul, kui see oluliselt kahjustab aktsiaseltsi majanduslikke huve või annab välja kommertssaladusi;

4) valida ja olla valitud aktsiaseltsi juhtimis- ja kontrollorganitesse;

5) saada üldkoosoleku protokoll või selle osa ära kirja.

Aktsionäridel, kes kokku esindavad vähemalt 1/10 aktsiakapitalist, on õigus nõuda juhatuselt üldkoosoleku kokkukutsumist, kusjuures nõudmine tuleb esitada kirjalikult ja näidata selles ära üldkoosoleku kokkukutsumise põhjus. Samuti on neil õigus taotleda aktsiaseltsi tegevusega seotud ükskõik millise küsimuse võtmist päevakorda, kui nad esitavad taotluse kirjalikult 7 päeva jooksul pärast koosolekukutse saamist.

26. Aktsionäril on õigus nõuda oma sissemaksete tagastamist seltsi tegutsemise ajal, samuti tema tegevuse lõpetamisel üksnes rahana, kui põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti.

V. Aktsiaseltsi juhtimine

27. Aktsiaseltsi kõrgeimaks organiks on aktsionäride üldkoosolek, mis kutsutakse kokku vähemalt üks kord aastas. Üldkoosoleku kokkukutsumisest teatab aktsiaseltsi juhatus kirjalikult kõigile aktsionäridele vähemalt 30 päeva ette. Nimetatud teade peab sisaldama andmeid üldkoosoleku läbiviimise aja, koha ja päevakorra kohta.

28. Üldkoosolek:

1) teeb muudatusi aktsiaseltsi põhikirjas, kinnitab uue põhikirja, otsustab aktsiakapitali suurendamise ja vähendamise küsimused;

2) kinnitab aastaaruande ja jaotab kasumi;

3) valib juhatuse (juhi) ja määrab kindlaks selle pädevuse;

4) valib kontrollorgani (revidendi) ja kinnitab selle aruanded;

5) kinnitab juhatuse (juhi) ja kontrollorgani (revidendi) liikmete töötasustamise korra ja ametipalgad;

6) lõpetab aktsiaseltsi tegevuse.

Üldkoosolek võib võtta vastu otsuseid ka muudes aktsiaseltsi tegevust puudutavates küsimustes.

29. Üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid, kui seal on esindatud vähemalt pool aktsiatega määratud häältest, tingimusel, et põhikiri ei sisalda nõuet suurema esindatuse kohta.

Kui üldkoosolekul ei ole esindatud nõutav arv häáli, tuleb 15 päeva jooksul üldkoosolek uuesti kokku kutsuda. Teistkordselt kokkukutsutud üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid olenemata esindatud häälte arvust.

Küsimustes, mis ei olnud märgitud üldkoosoleku kokkukutsumise teates, võib otsuseid vastu võtta ainult kõigi üldkoosolekul osalevate häáli omavate aktsionäride nõusolekul.

Hääletamine üldkoosolekul toimub printsiibil «üks aktsia — üks hääl», kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti. Otsused võetakse üldkoosolekul vastu lihthälteenamusega, välja arvatud käesoleva põhimääruse punkti 28 alapunktides 1, 2 ja 6 loetletud küsimused, mille otsustamiseks on vajalik 2/3 koosolekul esindatud häältest. Valimistel loetakse valituks kandidaat, kes saab kõige rohkem häáli.

Üldkoosolekul koostatakse kohalolevate aktsionäride nimekiri, kuhu kantakse iga aktsionäri või tema esindaja nimi ja aadress, talle kuuluvate aktsiate arv ja nendega määratud hääle arv. See nimekiri lisatakse üldkoosoleku protokollile, mis kinnitatakse aktsionäride hulgast selleks valitud kahe isiku poolt.

30. Aktsiaseltsi täidesaatvaks organiks on juhatus (juht), kes juhib seltsi kogu tegevust, korraldab selle tööd ning esitab üldkoosolekule aastaaruande seltsi töötulemuste kohta.

Juhatuse liige ei pea olema aktsionär. Juhatuse esimehe valivad juhatuse liikmed.

31. Otsuse aktsiakapitali suurendamise ja vähendamise kohta võtab vastu üldkoosolek, kui selle poolt on 2/3 koosolekul esindatud aktsiatega määratud häälest. Vastava üldkoosoleku kokkukutsumise kohta saadetas teates näidatakse:

- 1) aktsiakapitali suurendamise motiivid, moodus ja minimaalmäär;
- 2) uute aktsiate liik, nende arv ja nominaalväärtus;
- 3) aktsiate märkimise aeg ja nende väljaostmise kord;
- 4) aktsionäride õigused uute aktsiate omandamisel.

32. Aktsiaselts võib suurendada aktsiakapitali, kui kõik varem väljastatud aktsiad on tasutud nende nominaalväärtuse järgi. Kui aktsiakapitali suurendatakse mitterahaliste vahendite üleandmise teel, võib seda teha ka siis, kui aktsiad ei ole täielikult tasutud.

Aktsiakapitali suurendatakse uute aktsiate väljalaskmisega.

Uute aktsiate omandamine toimub käesoleva põhimääruse punktides 17–20 kehtestatud korras, kui üldkoosolek ei määra kindlaks muud korda.

Uute aktsiate väljalaskmine, juhul kui see eeldab muudatuste tegemist aktsiaseltsi põhikirjas, on lubatud pärast seda, kui põhikirjamuudatused on kantud ettevõtete registrisse.

33. Aktsiakapitali vähendamine võib toimuda aktsiate tagasiostmise ja nende järgneva annulleerimise või nominaalväärtuse vähendamise teel vähendatud osa tagasimaksmisega või ilma.

Aktsiakapitali vähendamise otsus jõustub pärast selle registreerimist maksuametis, kuni maksuameti moodustamiseni aga ENSV Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud korras.

VII. Aktsiaseltsi tegevuse lõpetamine

34. Aktsiaseltsi tegevus lõpetatakse:

- 1) aktsionäride üldkoosoleku otsuse alusel, kui selle poolt on vähemalt 2/3 üldkoosolekul esindatud aktsiatega määratud häälest;
- 2) põhikirjas ettenähtud alustel;
- 3) aktsiaseltsi pankrotistumisel;
- 4) muudel Eesti NSV seadusandlusega ettenähtud alustel.

35. Aktsiaseltsi tegevus lõpetatakse aktsiaseltsi põhikirjas ettenähtud korras.

Eesti Vabariigi majandusühingute põhimäärus

I. ULDSÄTTED

Majandusühingute mõiste ja liigid

1. Käesolev põhimäärus määrab kindlaks majandusühingute asutamise korra, ühingute ja nende osanike õigusliku seisundi, organisatsioonilise struktuuri ja juhtimise põhimõtted ning reorganiseerimise ja tegevuse lõpetamise alused ja korra.

2. Majandusühing (edaspidi ühing) on ettevõtte, mille asutamise lepingu järgi kaks või enam osanikku kohustuvad üksteise ees ühise nime all lepingus kindlaksmääratud viisil ja määral osa võtma tulu saamisele suunatud ühisest majandustegevusest.

3. Ühingutena käsitletakse käesolevas põhimääruses täis-, usaldus- ja osaühingut.

Aktsiaseltsi kui ühingute ühe liigi tegevust reguleerib «Aktsiaseltsi põhimäärus».

4. Täisühing koosneb vähemalt kahest osanikust, kes vastutavad ühingu kohustiste eest nii omaosamaksuga ühingu põhikapitalisse kui kogu isikliku varaga solidaarselt, s. t. kõik ühiselt ja iga osanik eraldi.

5. Usaldusühing ehk kommandiitühing koosneb ühest või mitmest täisosanikust, kes vastutavad ühingu kohustiste eest nii oma osamaksuga ühingu põhikapitalisse, kui ka isikliku varaga, ning ühest või mitmest usaldusosanikust, kes usaldavad täisosanike käsutusse oma osamaksu ja vastutavad ühingu kohustiste eest üksnes oma osamaksuga ühingu põhikapitalisse.

6. Osaühing ehk piiratud vastutusega ühing koosneb kahest või enamast osanikust, kes vastutavad ühingu kohustiste eest oma osamaksuga ühingu põhikapitalisse.

7. Osaühing on juriidiline isik, täisühing ja usaldusühing võivad olla juriidilised isikud. Kõik ühingud juhitudavad oma tegevuses Eesti Vabariigi seadusandlusest, käesolevast põhimäärusest ja oma asutamisdokumentidest.

Ühingute asutamine

8. Ühinguid võivad asutada Eesti Vabariigi seadusandlusega ettenähtud korras nii Eesti Vabariigi kui ka välisriikide juriidilised isikud ning üksikisikud. Samuti on neil õigus astuda ka juua tegutsevate ühingute osanikeks.

Ühingutes, mille põhikapital on üle 100 000 rubla, võib väliskapitali osa ületada 50% üksnes Eesti Vabariigi Valitsuse loal.

9. Üks ja seesama juriidiline isik või üksikisik võib olla ainult ühe täisühingu osanik või usaldusühingu täisosanik.

Täisühing ja usaldusühing ei või olla teise täisühingu osanik või usaldusühingu täisosanik.

10. Peale vabariigi ettevõtteseaduses ettenähtud asutamislaoa on täisühingu ja usaldusühingu asutamise dokumendiks asutamisleping, osaühingu asutamise dokumentideks aga asutamisleping ja põhikiri.

11. Asutamisleping sõlmitakse kirjalikus vormis ning sellele kirjutavad alla kõik asutajad.

Üksikisikute vahel sõlmitud asutamisleping tõestatakse notariaalselt. Juriidiliste isikute vahel sõlmitud asutamisleping ei vaja notariaalset tõestamist.

Asutamislepingut saab muuta ainult kõigi osanike nõusolekul.

Osaühingu põhikirja kinnitavad oma allkirjaga kõik asutajad.

12. Kui asutamislepingus ei ole kehtestatud ühingu tegutsemise tähtaega, loetakse ühing asutatuks määramatuks ajaks.

13. Ühing loetakse asutatuks ja tal on õigus alustada oma majandustegevust registreerimise hetkest arvates.

Ühingu vara

14. Ühingu vara koosneb osanike poolt ühingu asutamisel tasutud osamaksudest ning ühingu jaotamata kasumi arvel omandatud kiinnis- ja vallasvarast.

15. Osamaksude suuruse rahalises väljenduses määravad osanikud kindlaks asutamislepingus.

Osamaksud võivad olla nii rahalised kui mitterahalised. Mitterahalisteks osamaksudeks loetakse kõiki ühingu üleantavaid materiaalseid väärtusi ja varalisi õigusi, mis vastavad ühingu eesmärkidele.

Välisinvesteeringud tasuvad osamaksud vastavalt Eesti Vabariigi välisinvesteeringuseaduse paragrahvile 11.

Osamaksud antakse täisühingu ja usaldusühingu käsutusse ning osaühingu omandusse asutamislepingus määratud tähtaegadel, arvestades käesolevas põhimääruses kehtestatud nõudeid.

Osahingu osanikul ei ole õigust nõuda tema osamaksu tagastamist ühingu tegutsemise ajal. Täis- ja usaldusühingu osanikule võidakse tema osamaks tagastada kõigi osanike nõusolekul.

16. Pärast majandusaasta lõppu on igal osanikul ühingu kaasomanikuna õigus saada tema osamaksule proportsionaalne osa ühingu majandustegevuse jaotatavast kasumist.

Ühingu tegevuse kontrollimine

17. Ühingu tegevuse kontrollimiseks valitakse revident või revisjonikomisjon (edaspidi revident).

Revidendi funktsioone ei tohi täita:

1) ühingu osanik, tegevdirektor ja raamatupidaja;

2) käesoleva punkti alapunktis 1 loetletud isikute vanemad, abikaasad, vennad, õed, lapsed, samuti ka nende abikaasade vennad, õed, vanemad ja lapsed.

18. Revidendil on õigus nõuda vajalikke andmeid ja selgitusi täisühingu ja usaldusühingu juhtimiseks ja esindamiseks volitatud isikutelt, osaühingu juhatuse liikmetelt ja ühingute spetsialistidelt.

19. Revident on kohustatud kontrollima ühingu aastaaruannet ja bilanssi ning likvideerimisbilanssi. Revident koostab revisjoniaruande, mis lisatakse aastaaruandele.

Ühingu reorganiseerimine või tegevuse lõpetamine

20. Osaühingu reorganiseerimise või tegevuse lõpetamise otsustab osanike üldkoosolek $\frac{3}{4}$ häälteenamusega. Täisühingu osanikud ja usaldusühingu täisosanikud otsustavad selle küsimuse konsensuse alusel.

Ühing reorganiseeritakse või selle tegevus lõpetatakse Eesti Vabariigi seadusandluses ja ühingu asutamise dokumentides ettenähtud korras.

21. Ühingu tegevus lõpetatakse:

- 1) ühingu tegutsemise tähtaja lõppemisel;
- 2) asutamisdokumentides ettenähtud alustel;
- 3) ühingu pankrotistumisel;
- 4) osanike arvu vähenemisel üheni, kui kuue kuu jooksul ei ole ühingusse võetud uusi osanikke;
- 5) muudel Eesti Vabariigi seadusandluses ettenähtud alustel.

22. Ühingu tegevuse lõpetamisel jaotatakse pärast kreditoride preentsioonide rahuldamist järelejäänud vara osanike vahel proportsionaalselt nende osamaksudele ühingu põhikapitalis. Seejuures on mitterahalise osamaksu teinud osanikul eelisõigus tema poolt ühingule üleantud varale.

23. Osahingu osanikul, kes ei ole nõus ühingu reorganiseerimise otsusega, on õigus ühingust lahkuda ja saada tagasi temale kuuluv osa ühingu varast.

II. TAISÜHING JA USALDUSÜHING

Täisühingu asutamine

24. Täisühingu asutamise leping peab sisaldama järgmisi punkte:

- 1) ühingu nimi ja asukoht;
- 2) osanike nimed ja aadressid;
- 3) ühingu eesmärgid, tegutsemisalad ja -tähtaeg;
- 4) osamaksude vorm ja suurus rahalises väljenduses, põhikapitali suurus;
- 5) osamaksude tasumise kord ja tähtajad ning leppetrahv (trahv, viivis) nende tingimuste rikkumise korral;
- 6) osanikele kuuluvate osade suurused;
- 7) osanike vastastikused õigused, kohustused ja vastutus;
- 8) ühingu juhtimise ja esindamise põhimõtted;
- 9) otsuste vastuvõtmise kord;
- 10) ühingu tegevuse revideerimise põhimõtted;
- 11) kasumi jaotamise ja kahjumi katmise kord.

Asutamislepingusse võib võtta ka muid punkte, mis ei ole vastuolus Eesti Vabariigi seadusandlusega.

Täisühingu juhtimine

25. Kui asutamisleping näeb ette, et juhtimiseks volitatud isikud võivad tegutseda ainult kollegiaalselt, võtavad nad otsused vastu liht- häälteenamusega.

Ühingule kahju vältimiseks on igaühel neist õigus rakendada kiireid meetmeid, teatades sellest viivitamatult teistele juhtimiseks volitatud osanikele.

26. Juhtimiseks volitatud isikud juhivad ühingu kogu tegevust, korraldavad selle tööd ning esitavad teistele osanikele viseerimiseks ühingu aastaaruande ja bilansi.

27. Osanikud võivad kokku leppida, et üks neist või keegi mitte-osanikest tegutseb ühingu tegevdirektorina, kelle ülesandeks on ühingu asjaajamine.

28. Igal osanikul on õigus esineda ühingu nimel riigiorganite, kohaliku omavalitsuse, teiste juriidiliste isikute ja üksikisikute ees, kui asutamislepingus ei ole kindlaks määratud, et esindamisõigus antakse ühele või mitmele osanikule.

Kui esindamisõigus on antud mitmele osanikule, võib igaüks neist tegutseda iseseisvalt.

Asutamislepingus võidakse ette näha, et esindamisõigust omavad osanikud saavad ühigut esindada ja dokumentidele alla kirjutada ainult ühiselt.

29. Kõik osanikud otsustavad ühiselt järgmisi küsimusi:

- 1) asutamislepingu muutmine;
- 2) küsimused, mis otseselt ei puuduta ühingu traditsioonilist majandustegevust, kuid on ühingu jaoks olulise tähtsusega;
- 3) juhtimisõiguse tühistamine ja selle andmine teisele osanikule;
- 4) esindamisõiguse tühistamine ja selle andmine teisele osanikule;
- 5) osaniku ühingust väljaheitmine ja ühingust väljaastumine;
- 6) aastaaruande ja bilansi kinnitamine ning kasumi jaotamine;
- 7) muud küsimused osanike endi äranägemisel tulenevalt asutamislepingust.

Osanikud võtavad otsused käesoleva punkti alapunktides 1, 2 ja 6 nimetatud küsimustes vastu konsensuse alusel ning alapunktides 3, 4 ja 5 nimetatud küsimustes vastu $\frac{3}{4}$ häälteenamusega.

Muud küsimused otsustatakse lihthäälteenamusega.

Igal osanikul on üks hääl. Käesoleva punkti alapunktides 3, 4 ja 5 nimetatud küsimustes puudub hääleõigus osanikul, kelle suhtes otsus vastu võetakse.

Täisühingu osanike õigused, kohustused ja vastutus

30. Osanikul on õigus kontrollida ühingu juhtimis- ja esindamis-tegevust ning saada ühingu juhtimiseks ja esindamiseks volitatud osanikelt ammendavat informatsiooni ühingu majandusliku seisuga kohta.

Juhtimiseks ja esindamiseks volitatud osanikud on kohustatud regulaarselt informeerima teisi osanikke oma tööst.

31. Osanikul on õigus ühingust välja astuda:

- 1) kõikide osanike nõusolekul;
- 2) teise osaniku poolt asutamislepingu jämedal rikkumisel või ühingu eesmärkide saavutamist ohustava tegevuse arendamisel.

32. Osanik võidakse ühingust välja heita, kui ta süstemaatiliselt ei täida või täidab mittenõuetekohaselt oma kohustusi ühingu ees.

33. Kui käesoleva põhimääruse punktides 31 ja 32 ettenähtud juhtudel allesjäänud osanikud otsustavad ühingu tegevust jätkata, tagastatakse lahkunud osanikule temale kuuluv osa ühingu varast vastavalt lahkumise päeva seisuga koostatud bilansile. Nimetatud vara antakse üle hiljemalt kolme kuu jooksul, kui asutamislepingus pole ette nähtud teist tähtaega.

34. Surnud osaniku pärija ja juriidilisest isikust osaniku õigusjärglane võivad ühingusse astuda kõigi osanike nõusolekul.

35. Ühingust väljaastunud või väljaheidatud osanik kannab kolme aasta jooksul võrdselt teiste osanikega vastutust tema osanikuks olemise ajal tekkinud kohustuste eest.

Osanik ei vastuta ühingu kohustiste eest, mis tekkisid pärast tema lahkumise registreerimist ja sellekohase teate avaldamist ajakirjanduses. Analoogset vastutust kohaldatakse osaniku pärija ja õigusjärglase suhte, kes ei ole astunud või keda ei ole võetud ühingu osanikuks.

36. Ühing vastutab oma kohustiste eest kogu oma varaga.

Kui ühingu likvideerimisel selgub, et tema varast ei piisa kõikide pretensioonide rahuldamiseks, kannavad ülejäänud võlgade eest solidaarset vastutust kõik osanikud kogu oma isikliku varaga. Osanik vastutab samas korras ka nende ühingu võlgade eest, mis tekkisid enne tema ühingusse astumist.

Osanikul, kes kustutas ühingu võla oma isiklikust varast, on õigus esitada regressnõue teiste osanike vastu, kes kannavad tema ees vastutust vastavalt nende kuuluvatele osadele ühingu varas.

37. Sissenõude pööramine osaniku osale ühingu varas tema isiklike võlgade katteks on keelatud.

Kui osaniku isiklikust varast ei piisa tema võlgade katmiseks, on kreditoril õigus nõuda kohtu korras ühingu likvideerimist ja võlgniku osa eraldamist. Sel juhul on teistel osanikel õigus eraldada ühingu säilitamise huvides võlgnikule kuuluv osa ühingu varast vastavalt tema lahkumise päeva seisuga koostatud bilansile.

Usaldusühing

38. Usaldusühingule laienevad täisühingu kohta kehtestatud normid käesoleva põhimääruse punktides 39—47 sätestatud erisustega.

39. Usaldusühingu asutamise lepingu olulisteks punktideks lisaks täisühingu asutamise lepingu kohta kehtestatuile on:

1) usaldusosanike nimed ja aadressid;

2) usaldusosanike osamakude vorm ja suurus rahalises väljenduses, nende tasumise kord ja tähtajad;

3) usaldusosanike osamakude üldsumma ühingu põhikapitalis.

40. Usaldusühingu registreerimise hetkeks on usaldusosanik kohustatud tasuma ühingu arvele vähemalt 40% rahalisest osamaksust.

41. Usaldusosanikul ei ole õigust juhtida ühingu tegevust ega vaidlustada täisosanike otsuseid ühingu tegevuse juhtimisel.

42. Täis- ja usaldusosanikud võtavad otsused vastu ühiselt:

1) küsimustes, mis ei kuulu ühingu traditsioonilistesse tegevusvaldkondadesse;

2) juhtimiseks volitatud täisosaniku planeeritud tehingu peatamise korral.

43. Usaldusosanikule ei saa asutamislepinguga anda ühingu esindamise õigust.

Usaldusosanikku võivad täisosanikud volitada teatud toiminguteks ühingu nimel üksnes kehtestatud korras vormistatud volikirja alusel ja piires.

44. Usaldusosanikul on õigus:

1) suurendada või vähendada teiste täis- ja usaldusosanike nõusolekul oma osamaksu ühingu põhikapitalisse;

2) saada juhtimiseks volitatud täisosanikelt informatsiooni ühingu majandustegevuse kohta ning nõuda ühingu aastaaruande ja bilansi esitamist;

3) saada oma osamaksuga proportsionaalne osa jaotamisele kuuluvast kasumist.

45. Uus usaldusosanik vastutab enne tema ühingusse astumist tekkinud ühingu kohustiste eest samas korras kui teised usaldusosanikud.

46. Täisühing muutub usaldusühinguks, kui sellesse võetakse usaldusosanik või kui lepitakse kokku piirata mõne osaniku vastutust tema osamaksuga ühingu põhikapitalisse.

Usaldusühing lõpetab oma tegevuse, kui sellest lahkuvad kõik täisosanikud.

Kui usaldusühingust lahkuvad kõik usaldusosanikud, on täisosanikel õigus jätkata oma tegevust täisühinguna.

47. Usaldusühingu likvideerimisel kasutatakse pärast kreditoride pretensioonide rahuldamist järelejäänud vara esmajärjekorras usaldusosanikele nende osamaksude tagastamiseks.

Kui ühingu varast ei piisa usaldusosanike osamaksude täielikuks tagastamiseks, jagatakse olemasolev vara usaldusosanike vahel vastavalt nende osale ühingu varas.

III. OSAÜHING

Osaühingu asutamine

48. Osaühingu asutamise leping peab sisaldama järgmisi punkte:

1) ühingu nimi ja asukoht;

2) osanike nimed ja aadressid;

3) ühingu eesmärgid, tegutsemisalad ja -tähtaeg;

4) osamaksude vorm ja suurus rahalises väljenduses, põhikapitali suurus;

5) osamaksude tasumise kord ja tähtajad ning leppetrahv (viivis) nende tingimuste rikkumise korral.

Asutamislepingusse võib võtta ka muid punkte, mis ei ole vastuolus Eesti Vabariigi seadusandlusega.

49. Osanike kutsumine asutatavasse ühingusse sellest avaliku kuulutamise teel on keelatud.

50. Osaühingu põhikiri peab sisaldama järgmisi andmeid:

1) ühingu nimi ja asukoht;

2) ühingu eesmärgid ja tegutsemisalad;

3) osanike osamaksude suurused;

4) põhikapitali suurus, selle suurendamise ja vähendamise kord;

5) osanikele kuuluvate hääle arvestamise kord, lähtudes põhimõttest, et hääle arv on proportsionaalses sõltuvuses osaniku osatähe väärtusest;

6) ühingu organisatsiooniline struktuur, juhtorganite moodustamise kord ja pädevus;

7) otsuste vastuvõtmise kord üldkoosolekul ning ilma üldkoosolekut kokku kutsumata;

8) osanike õigused ja kohustused;

9) ühingu osatähtede võõrandamise kord;

10) kasumi jaotamise ja investeerimise kord;

11) ühingu reorganiseerimise ja likvideerimise kord.

Põhikirja võib võtta ka muid punkte, mis ei ole vastuolus Eesti Vabariigi seadusandlusega.

51. Ühingu registreerimise hetkeks on osanikud kohustatud tasuma ühingu arvele vähemalt 40% rahalistest osamaksudest. Ülejäänud summad makstakse ühingule asutamislepingus kehtestatud määraades ja tähtaegadel vähemalt aasta jooksul ühingu registreerimisest arvestades.

Mitterahalised osamaksud antakse ühingu omandusse asutamislepingus ettenähtud tähtaegadel.

52. Kui osanik ei tasu osamaksu 30 päeva jooksul pärast asutamislepingus ettenähtud tähtaega, on osanike üldkoosolekul õigus otsustada osaniku ühingust väljaheitmise küsimus.

Väljaheidetud osanikule tagastatakse tema poolt osaliselt tasutud osamaksu summa.

Osatäht ja selle võõrandamise kord

53. Osatäht on nimeline dokument, mis tõendab, et selles märgitud isik on osäühingu vara kaasomanik sellest tulenevate õiguste ja kohustustega.

Osatähe annab ühingu juhatus osanikule pärast osamaksu täielikku tasumist.

Osatähe väärtus on võrdne osaniku poolt ühingu põhikapitalisse tasutud osamaksu suurusega.

54. Igal osanikul on ainult üks osatäht. Kui osanik omandab täiendava osatähe, suureneb vastavalt talle varem kuulunud osatähe väärtus. Täiendavalt omandatud osatäht annulleeritakse.

55. Osanikul on õigus võõrandada talle kuuluv osatäht vabalt ühingu teisele osanikule.

Kolmandatele isikutele võib osanik oma osatähe võõrandada ainult sel juhul, kui ühingu teised osanikud ei ole kasutanud võõrandatava osatähe omandamise eesõigust.

56. Osatähe üleminek ühelt osanikult teisele ei tingi ühingu asutamise dokumentide muutmist. Tehingu registreerib juhatus osanike nimekirjas omandaja kirjaliku avalduse alusel. Ühingu uus osanik kohustub oma avalduses täitma ühingu asutamise lepingu ja põhikirja nõudeid.

57. Osaniku surma või juriidilisest isikust osaniku reorganiseerimise või likvideerimise korral läheb osatäht üle pärijale või õigusjärglasele, kui asutamisdokumendid seda ei välista. Vastasel korral peab põhikirjas olema kehtestatud sellise osatähe osäühingu osanikele realiseerimise kord.

Osäühingu juhtimine

58. Ühingu kõrgeimaks organiks on osanike üldkoosolek, mis kut-
sutakse kokku vähemalt üks kord aastas.

Üldkoosolek on pädev vastu võtma otsuseid kõikides ühingu tegevusse puutuvates küsimustes.

Üldkoosoleku ainupädevusse kuulub:

- 1) põhikirja muutmine, põhikapitali suurendamine ja vähendamine;
- 2) aastaaruande ja bilansi kinnitamine, kasumi jaotamine;
- 3) juhatuse valimine;
- 4) revidendi valimine ja tagasikutsumine;
- 5) juhatuse ja revidendi töötasustamise korra ja ametipalkade kinnitamine;
- 6) osaniku ühingust väljaheitmine;
- 7) lepingute, mille hind ületab $\frac{1}{4}$ põhikapitalist, samuti ühingu ja selle osanike vahel sõlmitavate lepingute heakskiitmine;
- 8) juhatuse esimehe ja liikmete ning revidendi materiaalse vastutuse kindlaksmääramine;
- 9) ühingu reorganiseerimine ja likvideerimine.

59. Igal osanikul on õigus osaleda osanike üldkoosolekul kas isiklikult või oma esindaja kaudu.

Osanikku võib esindada vaid ühingu teine osanik, kes ei ole juhatuse esimees, tegevdirektor ega pearaamatupidaja.

Osaniku esindamine vormistatakse seaduses ettenähtud korras volikirjaga.

60. Osanike üldkoosoleku kutsub kokku juhatus.

Kirjalikud kutsed, kus peab olema märgitud üldkoosoleku toimumise aeg ja koht ning päevakord, saadab juhatus kõigile osanikele vähemalt 15 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

61. Juhatus on kohustatud viivitamatult üldkoosoleku kokku kutsuma, kui bilansist selgub, et kantud kahjude tõttu on ühingu põhikapital vähenenud poole võrra.

62. Osanikel, kes kokku esindavad vähemalt $\frac{1}{10}$ põhikapitalist, on õigus nõuda juhatuselt üldkoosoleku kokkukutsumist, esitades selle kohta juhatusele kirjaliku motiveeritud taotluse.

Juhatus on kohustatud vastava nõude täitma 8 päeva jooksul taotluse saamise päevast arvates.

63. Igal osanikul on õigus taotleda üldkoosoleku päevakorra täendamist. Selleks esitab ta juhatusele kirjaliku põhjendatud ettepaneku ning tutvustab oma ettepanekut kõigile teistele osanikele vähemalt 3 päeva enne üldkoosolekut.

64. Küsimusi, mida ei ole võetud päevakorda ja millega osanikul pole saanud eelnevalt tutvuda, võib üldkoosolekul arutada ainult kõigi osanike nõusolekul.

65. Osanike üldkoosolek on otsustusvõimeline, kui seal osalejad esindavad vähemalt $\frac{3}{4}$ ühingu põhikapitalist.

Kui üldkoosolekul puudub nõutav kvoorum, kutsub juhatus kokku uue üldkoosoleku sama päevakorraga. See korraldatakse 7—14 päeva jooksul pärast ärajäänud koosolekut ja on otsustusvõimeline esindatud põhikapitali suurusest olenemata.

66. Otsused võetakse osanike üldkoosolekul vastu lihthälteenamusega, välja arvatud käesoleva põhimääruse punkti 58 alapunktides I, 2, 6 ja 9 loetletud küsimused, mille puhul nõutakse $\frac{3}{4}$ hälteenamust.

Osanikul ei ole hääleõigust tema vastutusele võtmise ning tema ja ühingu vahel sõlmitava lepingu heakskiitmise otsustamisel.

67. Üldkoosolekul koostatakse kohalolevate osanike nimekiri, kuhu kantakse iga osaniku või tema esindaja nimi, tema osatähe väärtus ja hääle arv. Nimekiri lisatakse üldkoosoleku protokollile, mille kinnitavad osanike hulgest selleks valitud kaks isikut.

68. Ühingu põhikirjas märgitud juhtudel võidakse osanike üldkoosoleku ainupädevusse kuuluvates küsimustes võtta otsus vastu ilma üldkoosolekut kokku kutsumata. Sel juhul saadab juhatus kirjaliku otsuse projekti kõigile osanikele, kes hääletavad samuti kirjalikult. Hääletamise tulemused, vastuvõetud otsus ja selle vastuvõtmise kuupäev tehakse osanikele kirjalikult teatavaks 8 päeva jooksul viimase hääle saamise päevast arvates.

69. Üldkoosoleku otsuste kohta peab juhatus alalist arvestust. Iga otsus kantakse pärast selle vastuvõtmist otsuste registreerimise raamatusse ja kinnitatakse vähemalt kahe üldkoosolekul osalenud osaniku poolt.

Igal osanikul on õigus otsuste registreerimise raamatuga tutvuda ning saada endale vajaliku otsuse ära kiri, mille tõestab juhatus.

70. Juhatus on ühingu täidesaatev organ.

Juhatuse liikmed valivad enda hulgast esimehe (peadirektori).

Väiksemates ühingutes võivad osanikud juhatuse asemel valida direktori.

71. Juhatus on aruandekohustuslik osanike üldkoosoleku ees ning korraldab selle otsuste täitmist.

Juhatuse ülesandeks on ühingu asjaajamise ja raamatupidamise sisseseadmine ja korraldamine, töötajate (sh. tegevdirektori, pearaamatupidaja jt. funktsionääride) töölevõtmine ja tööst vabastamine, tehingute teostamine ühingu nimel, aastaaruande ja bilansi koostamine ning üldkoosolekule esitamine.

Juhatusel on õigus vastu võtta otsuseid kõigis ühingu tegevusse puutuvates küsimustes, mis ei kuulu osanike üldkoosoleku ainupädevusse.

72. Juhatus on kohustatud pidama osanike nimekirja, milles registreeritakse kõikide osanike nimed ja aadressid ning nendele kuuluvate osatähtede väärtused, samuti kõik muudatused nendes andmetes.

73. Juhatuse esimees (peadirektor) ja direktor esindavad ühingut suhtlemises kolmandate isikutega ilma volikirjata. Samasuguse õiguse võib asutamisdokumentides anda ka juhatuse liikmetele või tegevdirektorile.

Osaühingu põhikapitali suurendamine ja vähendamine

74. Põhikapitali suurendamise või vähendamise otsustab osanike üldkoosolek $\frac{3}{4}$ häälteenamusega.

75. Põhikapitali võib suurendada, kui osanikud on oma osamaksud täielikult tasunud.

76. Kui põhikapitali suurendatakse uute osamaksude tasumise teel, on ühingu osanikel 30 päeva jooksul registreerimisest arvates uute osamaksude tasumise eelisõigus proportsionaalselt nende osatähtede väärtusega.

Kui põhikapitali suurendatakse ühingu kasumi arvel, suurenevad vastavalt osanike osamaksud põhikapitalisse ning muutuvad osatähtede väärtused.

77. Seoses põhikapitali vähendamisega on juhatus kohustatud pärast vastava otsuse registreerimist 30 päeva jooksul kaks korda sellest ajakirjanduses teatama. Kuulutuses teatatakse ühingu kreditoridele, et nad esitaksid oma nõuded ühingu vastu kahe kuu jooksul, arvates viimase kuulutuse ilmumise päevast.

Kui ettenähtud tähtaja jooksul kreditoridelt pretensioone ei ole saabunud või need on rahuldatud, registreeritakse põhikapitali vähendamine.

Väljamaksed põhikapitalist tehakse pärast registreerimist.

Eesti Vabariigi riigiettevõtte põhimäärus

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus määrab kooskõlas vabariigi ettevõtteseadusega kindlaks riigiettevõtte asutamise korra, tema juhtimise põhimõtted, õigusliku seisundi ning tegevuse lõpetamise alused ja korra.

2. Riigiettevõtte on ettevõtlusega tegelev majandusüksus, mille omanikuks on Eesti Vabariik.

Riigiettevõtte asutatakse ja tegutseb üldjuhul nendes tegevusvaldkondades, kus turumajanduse üldine regulatsioonisüsteem ei toimi või ei ole küllaldane riigi strateegiliste ja elanike jaoks esmatähtsate ülesannete lahendamisel.

Riigiettevõtte tegevuse juhtimine toimub riigi kui omaniku kontrolli all käesolevas põhimääruses ettenähtud korras.

3. Riigiettevõtte on juriidiline isik, ta valdab, kasutab ja käsutab talle antud Eesti Vabariigi omandit vastavalt oma tegevuse eesmärkidele seadusandluses ettenähtud ning ettevõtte põhikirjas kindlaksmääratud piires.

Riigiettevõtte vastutab riigi huvide järgimise, omandi säilimise ja rohkendamise eest.

4. Riigiettevõtte vastutab oma kohustuste eest kogu oma varaga.

Riik ei vastuta riigiettevõtte kohustuste eest, samuti ei vastuta riigiettevõtte riigi kohustuste eest.

Riigiettevõtte kahjum, mis on tingitud tema tegutsemisest ebasoodsates majandamistingimustes ega ole tekkinud ettevõtte enda süül, võidakse katta riigieelarvest.

II. Riigiettevõtte asutamine

5. Riigiettevõtte asutatakse ja registreeritakse ettevõtteseaduses ja käesolevas põhimääruses ettenähtud korras.

6. Riigiettevõtte asutamise õigus on Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsuse alusel Eesti Vabariigi Valitsuse poolt volitatud organil (edaspidi valitsuse poolt volitatud organ).

7. Riigiettevõtte asutamise ettepaneku võivad esitada Eesti Vabariigi Valitsus, ministeeriumid, keskasutused ja teised riigiettevõtted.

Kirjalikus ettepanekus tuleb põhjendada antud majandusüksuse asutamist riigiettevõttena.

Koos asutamisetepanekuga tuleb esitada riigiettevõtete asutamise tehnilis-majanduslik põhjendus ning põhikirja projekt.

8. Valitsuse poolt volitatud organ kui riigiettevõtte asutaja kinnitab selle põhikirja, taotleb kohalikult omavalitsuselt asutamisoa ning esitab põhikirja registreerimiseks.

9. Riigiettevõtte põhikiri peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) riigiettevõtte nimi ja asukoht;
- 2) tegevuse eesmärgid ja tegutsemisalad;
- 3) riigiettevõtte valdusse, kasutusse ja käsutusse üleantava riigivara (põhikapitali) suurus ja koosseis;
- 4) riigiettevõtte juhtorganite moodustamise kord ja nende pädevus;
- 5) kasumi jaotamise ja kasutamise ning kahjumi katmise kord;
- 6) riigiettevõtte reorganiseerimise ja likvideerimise alused ja kord.

Põhikirja võib võtta ka muid punkte, mis ei ole vastuolus Eesti Vabariigi seadusandlusega.

III. Riigiettevõtte juhtimine

10. Riigiettevõtte kõrgeimaks organiks on riigiettevõtte haldusnõukogu (edaspidi haldusnõukogu), mille liikmete kaudu riik viib ellu oma majanduspoliitikat ning teostab järelevalvet ettevõttele üleantud riigiomandi valdamise, kasutamise ja käsutamise üle.

11. Haldusnõukogu moodustab valitsuse poolt volitatud organ tähtajaga mitte üle viie aasta.

Haldusnõukogu arvulise suuruse määrab kindlaks valitsuse poolt volitatud organ sõltuvalt ettevõtte tähtsusest vabariigi majandusele, tema põhikapitali ja käibe suurusest ning töötajate arvust.

Pooled haldusnõukogu liikmed nimetatakse selle ministeeriumi, keskasutuse või muu valitsemisorgani spetsialistide hulgast, kelle halduses riigiettevõtte hakkab tegutsema. pooled aga vabariigi teadlaste, majandus-, rahandus- ja ühiskonnateadlaste hulgast.

Haldusnõukogu liikmed valivad enda hulgast nõukogu esimehe ja tema asetäitja.

12. Haldusnõukogu koosolekud kutsuvad esimees või tema asetäitja kokku vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui üks kord aastas.

13. Haldusnõukogu:

- 1) nimetab oma volituste ajaks ametisse direktori ning direktori ettepanekul tema asetäitjad, kinnitab nende ametipalgad;
- 2) korraldab ettevõtte revisjonialast tööd;
- 3) kinnitab ettevõtte aastaaruande ja bilansi, otsustab kasumi jaotuse;
- 4) määrab kindlaks ettevõtte majandustegevuse perspektiivsed suunad;
- 5) otsustab pikaajaliste laenude võtmise, esinduste ja filiaalide asutamise ning investeringute teistesse ettevõtetesse paigutamise;
- 6) esitab valitsuse poolt volitatud organile ettepanekuid ettevõtte kahjumi katmiseks riigi poolt, kui need ei ole põhjustatud ettevõtte ebaefektiivsusest tegevusest;

7) töötab välja ja esitab valitsuse poolt volitatud organile ettepanekuid põhikirja muutmise, ettevõtte reorganiseerimise või tema tegevuse lõpetamise kohta;

8) esitab valitsuse poolt volitatud organile (riigiettevõtte asutajale) ettepanekuid ettevõtte vara privatiseerimise küsimustes.

14. Haldusnõukogu on pädev otsuseid vastu võtma, kui koosolekul osalevad vähemalt pooled nõukogu liikmed.

Otsused võetakse vastu lihthääletamusega, välja arvatud käesoleva põhimääruse punkti 13 alapunktis 7 nimetatud küsimused, mis otsustatakse 3/4 hääletamusega.

Igal haldusnõukogu liikmel on koosolekul üks hääl.

15. Riigiettevõtte igapäevast tööd juhib ja korraldab ettevõtte direktor, kelle nimetab ametisse riigiettevõtte haldusnõukogu oma volituste tähtajaks.

Direktor esitab haldusnõukogule läbivaatamiseks ja kinnitamiseks riigiettevõtte aastaaruande ja bilansi ning kannab ettevõtte töö tulemuste eest riigi ees vastutust seadusandluses ettenähtud korras.

Haldusnõukogu võib direktori ametist vabastada ka ennetähtaegselt, kui direktori tegevus on vastuolus ettevõtte põhikirja või seadusandlusega.

Riigiettevõtte direktor teguseb ettevõtte nimel ilma erivolitusega, esindab teda kõigis riigi- ja omavalitsusasutustes, käsutab ettevõtte vara, sõlmib lepinguid, annab välja volikirju ning avab pankades ettevõtte arveldus- ja muid arveid.

16. Riigiettevõtte direktor määrab kindlaks töötajate üldarvu ettevõttes, nende jaotuse kutse ja tööoskuse järgi ning kinnitab ettevõtte koosseisu, kehtestab töötajate töökorralduse vormid, viib läbi tarifitseerimise, määrab töölistele järke ja spetsialistidele kategooriaid, kehtestab töö- ja puhkeaja režiimi ning töötasustamise ja materiaalse stimuleerimise vormid ja süsteemid.

17. Riigiettevõtte direktori asetäitjad tegusevad ettevõtte nimel oma pädevuse piires.

18. Riigiettevõtte finants- ja majandustegevust kontrollivad revident või revisjonikomisjon.

Revidendiks ja revisjonikomisjoni koosseisu ei tohi valida haldusnõukogu liikmeid, ettevõtte juhtkonda kuuluvaid isikuid ning raamatupidamise eest vastutavaid töötajaid, samuti nendega lähedases suguluses või hõimluses olevaid isikuid.

19. Revisjonikomisjon on kohustatud kontrollima riigiettevõtte aastaaruannet ja -bilanssi, samuti likvideerimisbilanssi. Revisjonikomisjon koostab revisjoniaruande, mis lisatakse ettevõtte aastaaruandele.

IV. Riigiettevõtte reorganiseerimine ja likvideerimine

20. Riigiettevõtte reorganiseerimise või likvideerimise otsustab valitsuse poolt volitatud organ. Vastava ettepaneku võib esitada haldusnõukogu.

Riigiettevõtte reorganiseerimiseks loetakse selle ettevõtte tegevuse ümberkorraldamist ühendamise, liitmise, jagamise, eraldamise või ümberkujumdamise teel koos asjaajamise ja vara üleandmisega uhele või mitmele riiklikus omandivormis töötavale õigusjärglasele.

Riigiettevõtte likvideerimiseks loetakse selle ettevõtte tegevuse lõpetamist ilma õigusjärglaseta koos tema asjaajamise ja vara likvideerimisega.

Riigiettevõtte üksikute osade ja vara privatiseerimisega ei pea kaasama ettevõtte likvideerimine.

21. Riigiettevõtte ühendamisel lähevad ühendatava ettevõtte varalised õigused ja kohustused üle uue põhikirja alusel ja uue nime all ühendamise tagajärjel tekkinud ettevõttele.

22. Riigiettevõtte liitmisel lähevad kõik liidetava ettevõtte varalised õigused ja kohustused üle teisele ettevõttele, kes jätkab oma tegevust suuremas mahus endise põhikirja alusel ja endise nime all.

23. Riigiettevõtte jagamisel lähevad jagamise tulemusel tekkinud uutele ettevõtetele jaotusakti alusel üle reorganiseeritud ettevõtte varalised õigused ja kohustused vastavates osades.

24. Riigiettevõttest ühe või mitme uue ettevõtte eraldamisel lähevad eraldamisakti alusel igale neist vastavates osades üle reorganiseeritud ettevõtte varalised õigused ja kohustused, kusjuures reorganiseeritud ettevõtte jätkab oma tegevust väiksemas mahus endise põhikirja alusel ja endise nime all.

25. Riigiettevõtte ümberkujundamisel (sh. privatiseerimisel) muudetakse selle ettevõtte organisatsioonilist vormi sellisel määral, et ta lõpetab oma tegevuse riigiettevõttena ning jätkab mingi muu Eesti Vabariigi seadusandlusega ettenähtud ettevõtteliigina.

26. Riigiettevõtte likvideeritakse:

1) kui on ära langenud edasise tegevuse vajadus ja teda ei ole võimalik reorganiseerida;

2) ettevõtte pikaajalise maksevõimetuse korral, kui valitsuse poolt volitatud organ ei nõustu ettevõtte võlgade tasumisega;

3) muudel Eesti Vabariigi seadusandlusega ja ettevõtte põhikirjas ettenähtud alustel.

27. Riigiettevõtte likvideerimiseks määrab valitsuse poolt volitatud organ kindlaks likvideerimise korra ja tähtaja, mis ei tohi ületada ühte aastat, samuti tähtaja kreditoride pretensioonide esitamiseks, mis ei tohi olla lühem kui kaks kuud pärast ettevõtte likvideerimise väljakuulutamist Riigi Teatajas.

Riigiettevõtte likvideerimisele pööramisest teatab likvideerimiskomisjon, näidates ära ettevõtte likvideerimise tähtaja, likvideerimiskomisjoni koosseisu ja asukoha, kreditoride pretensioonide esitamise korra ja tähtaja.

28. Riigiettevõtte likvideerimise viib läbi likvideerimiskomisjon, kelle arvulise suuruse ja koosseisu määrab kindlaks valitsuse poolt volitatud organ.

Valitsuse poolt volitatud organil on õigus teha ettevõtte likvideerimine ülesandeks sellele ettevõttele endale (ettevõtte direktorile) või anda likvideerimise läbiviimine kommertsalusel revisjoni- ja raamatupidamisalase konsulteerimisega tegelevale ettevõttele.

29. Likvideerimiskomisjoni moodustamise momendist lõpetab likvideeritava riigiettevõtte juhtorgan ettevõtte juhtimise ning annab asjaajamise ja vara üle likvideerimiskomisjonile.

30. Likvideerimiskomisjoni poolt likvideeritavale ettevõttele, samuli tema kreditoridele tekitatud kahju eest vastutavad likvideerimiskomisjoni liikmed solidaarselt vastavalt Eesti Vabariigi seadusandlusele.

31. Likvideerimiskomisjoni tööd kontrollib likvideeritava ettevõtte revisjonikomisjon.

32. Riigiettevõtte likvideerimisest järelejäänud vara saatuse otsustab valitsuse poolt volitatud organ.

Munitsipaalettevõtte põhimäärus

L Üldsätted

1. Munitsipaalettevõtte on ettevõtlusega tegelev majandusüksus, mis asutatakse munitsipaalomandi baasil.

2. Munitsipaalettevõtte on juriidiline isik, kes võib tegutseda kõigil tegevusaladel, mis ei ole Eesti Vabariigis keelatud.

3. Munitsipaalettevõtte kõrgemalseisvaks organiks on kohaliku omavalitsuse täitevorgan.

Mitme esmatasandi kohaliku omavalitsuse poolt moodustatud munitsipaalettevõtte kõrgemalseisva organi määravad need omavalitsused kindlaks omavahelisel kokkuleppel.

4. Mitme esmatasandi kohaliku omavalitsuse poolt moodustatud munitsipaalettevõtte vara võib kuuluda omanikele kaasomandina või ühisomandina.

Riigi poolt üleantud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vara baasil moodustatud munitsipaalettevõtte vara, mis kuulub mitmele omanikule, on nende ühisomand. Selle vara valdamise, kasutamise ja käsutamise korra määravad kindlaks omanikud.

5. Munitsipaalettevõtte juhindub Eesti Vabariigi seadusandlusest, kaesolevast põhimäärusest ja oma põhikirjast.

Munitsipaalettevõtte lähtub oma tegevuses kohaliku omavalitsusorgani huvidest; valdab, kasutab ja käsutab talle antud munitsipaalomandit Eesti Vabariigi omandiseaduse paragrahvi 7 lõikes 3 ettenähtud alustel kohaliku omavalitsusorgani poolt kindlaksmääratud korras.

6. Munitsipaalettevõttelt põhi- ja käibevahendite äravõtmine võib toimuda Eesti Vabariigi seadusandluses ja ettevõtte põhikirjas ettenähtud juhtudel.

7. Munitsipaalettevõtte vastutab oma kohustuste eest temale üleantud ja tema tegevuse tulemusena moodustunud vara ja vahenditega Eesti Vabariigi seadusandluses ja ettevõtte põhikirjas ettenähtud korras.

Munitsipaalettevõtte maksuvõimetuse korral vastutab tema kohustuste eest ettevõtte kõrgemalseisev organ.

Munitsipaalettevõtte ei vastuta kohaliku omavalitsuse, teiste munitsipaalettevõtete, -organisatsioonide ja -asutuste kohustuste eest.

II. Munitsipaalettevõtte asutamine ja registreerimine

8. Munitsipaalettevõtte asutatakse ja registreeritakse vabariigi ettevõtteseaduses ja käesolevas põhimääruses ettenähtud korras.

Munitsipaalettevõtte asutamise korral riigi poolt üleantud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vara baasil loetakse üleantud ettevõtte, asutus või organisatsioon reorganiseerituks.

9. Munitsipaalettevõtte põhikiri peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) ettevõtte nimi ja asukoht;
- 2) tegevuse eesmärgid ja põhisuunad;
- 3) ettevõtte valduses, kasutuses ja käsutuses oleva vara väärtus ja koosseis;
- 4) kasumi või tulu jaotamise ja kasutamise põhimõtted, kahjumi kaotamise kord;
- 6) investeerimise põhimõtted;
- 7) ettevõtte juhtorganite moodustamise kord ja nende pädevus;
- 8) revideerimise kord;
- 9) kohaliku omavalitsuse ja munitsipaalettevõtte vahelised suhted;
- 10) tegevuse lõpetamise alused ja kord;
- 11) muud vajalikud sätted vastavalt Eesti Vabariigi seadusandlusele.

10. Munitsipaalettevõtte loetakse asutatuks, kui tema põhikiri on kinnitatud ning ta on registreeritud Eesti Vabariigi seadusandlusega ettenähtud korras.

III. Munitsipaalettevõtte juhtimine

11. Munitsipaalettevõtet juhib ettevõtte juht (direktor, juhataja), kelle määrab ametisse omanik.

12. Munitsipaalettevõtte juht tegutseb ettevõtte nimel ilma volitusega, esindab ettevõtet kõigis riigi- ja omavalitsusorganites, teistes ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, käsutab ettevõtte vara, sõlmib lepinguid, annab välja volitusi ning avab pankades arveldus- ja muid arveid Eesti Vabariigi seadusandluses ja ettevõtte põhikirjas ettenähtud korras.

Munitsipaalettevõtte juhi ametipalga suuruse määrab kindlaks kõrgemalseisev organ.

13. Munitsipaalettevõtte juhi asetäitjad määrab ametisse ja vabastab ametist ettevõtte juht. Munitsipaalettevõtte juhi asetäitjad tegutsevad ettevõtte nimel oma pädevuse piires.

Munitsipaalettevõtte struktuuri- ja allüksuste juhid määrab ametisse ettevõtte juht.

14. Töötamine munitsipaalettevõttes toimub töölepingu alusel. Töösuhteid munitsipaalettevõttes reguleeritakse Eesti Vabariigi tööseadusandlusega.

IV. Munitsipaalettevõtte majandustegevus

15. Munitsipaalettevõtte juhindub oma majandustegevuses ettevõtte põhikirjas sätestatud õigustest ja kohustustest.

16. Kui kohaliku omavalitsuse tellimisel tehakse tööd, mille tulemusel tekib kahjum või mille rentaablus ei ole küllaldane, hüvitab kohalik omavalitsus ettevõttele oma eelarvest nende töödega seotud kulud.

17. Munitsipaalettevõttel on õigus sõlmida lepinguid tööde tegemiseks ja teenuste osutamiseks teistele ettevõtetele, asutustele, organisatsioonidele ja kodanikele.

18. Munitsipaalettevõtte varustamine majandustegevuseks vajalike ressurssidega toimub üldjuhul vastavalt hankijatega (tootjatega) sõlmitud lepingute. Kohaliku omavalitsusorgani tellimuse täitmiseks vajalikud tsentraliseeritult jaotatavad ressursid tagatakse munitsipaalettevõtte ja varustusorganisatsioonide vahel sõlmitud lepingute alusel.

V. Munitsipaalettevõtte tegevuse lõpetamine

19. Munitsipaalettevõtte tegevus lõpeb reorganiseerimise või likvideerimise teel.

Munitsipaalettevõtte reorganiseerimiseks loetakse tema tegevuse ümberkorraldamist ühendamise, liitmise, jagamise, eraldamise või ümberkujundamise teel koos asjaajamise ja vara üleandmisega ühele või mitmele õigusjärglasele.

Munitsipaalettevõtte likvideerimiseks loetakse tema tegevuse lõpetamist ilma õigusjärglaseta koos ettevõtte asjaajamise ja vara likvideerimisega.

20. Munitsipaalettevõtte tegevuse lõpetab ettevõtte asutanud organ vabariigi ettevõtteseaduses ja munitsipaalettevõtte põhikirjas ettenähtud alustel ja korras.

21. Munitsipaalettevõtte likvideerimisel lähevad vara ja vahendid, mis on järele jäänud pärast kohustuste täitmist eelarve, pankade ja teiste kreditoride ees, üle munitsipaalettevõtte asutanud kohalikule omavalitsusele (kohalikele omavalitsustele) ettevõtte põhikirjas ettenähtud korras.

EESTI VABARIIGI ÜHISTUSEADUS

I. Üldsätted

§ 1. Seaduse ülesanded

Käesolev seadus määrab ühistu asutamise korra, õigusliku seisundi, tegevuse alused ja lõpetamise korra.

§ 2. Ühistu mõiste

Ühistu on kolme või enama liikmega ühendus, mille eesmärgiks on liikmete ühise tegevusega nende majapidamise või muu tegevuse toetamine teenuste osutamise teel ja/või tulu saamine.

§ 3. Ühistu tegevuse põhimõtted

Ühistu korraldab oma tegevust sõltuvalt ühistu liigist järgmistel põhimõtetel alusel:

- 1) ühistusse kuulumise vabatahtlikkus;
- 2) liikmete hääleõiguse võrdsus;
- 3) liikmeskonna avatus;
- 4) osamaksudelt makstavate dividendide piiratus;
- 5) kasumist osa jaotamine ühistegevusest osavõtu järgi;
- 6) reservkapitali olemasolu.

§ 4. Ühistu liigid

Ühistud jagunevad:

1) tulundusühistud kui ettevõtted: tarbijate ühistud, tootjate ühistud, laenu- ja hoiuühistud, ühispangad, kindlustusühistud ning muud tulundusühistud;

2) mittetulundusühistud: aiandus-, suvila-, garaaži-, korteri-, majaanike ja muud mittetulundusühistud.

§ 5. Ühistu nimetus

Ühistu nimetus peab sisaldama tema liiki väljendava sõna ning sõna «ühistu» või «ühis-».

II. Ühistu asutamine

§ 6. Ühistu asutamisdokumendid

Ühistu asutamisdokumendid on asutamisleping ja põhikiri ning sõltuvalt ühistu liigist normatiivaktidega ettenähtud muud dokumendid.

§ 7. Tulundusühistu asutamise kord

Tulundusühistu kui ettevõtte asutatakse ettevõtteseaduses ettenähtud korras, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

§ 8. Mittetulundusühistu asutamise kord

(1) Mittetulundusühistu registreerimiseks esitatakse registreerimisavaldus, asutamisleping ja põhikiri asukohajärgsele kohaliku omavalitsuse täitevorganile ühe kuu jooksul põhikirja vastuvõtmise päevast arvates.

(2) Kohaliku omavalitsuse täitevorgan vaatab asutamislepingu ja põhikirja läbi ning võtab vastu ühistu registreerimise või sellest keeldumise otsuse ühe kuu jooksul dokumentide esitamisest arvates, teatades

sellest kirjalikult 10 päeva jooksul avalduse esitajale.

(3) Mittetulundusühistu registreerimisest võib keelduda, kui asutamisleping või põhikiri on vastuolus seaduse või muu normatiivakuga. Keeldumisotsus peab sisaldama viite normatiivakti sättele, millega asutamisleping või põhikiri on vastuolus.

(4) Registreerimisest keeldumise korral on avalduse esitajal õigus kolme kuu jooksul keeldumisest teadasaamise päevast arvates pöörduda kohtusse. Registreerimisega viivitamisel on avalduse esitajal õigus pöörduda kohtusse kolme kuu jooksul käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud tähtjast arvates.

(5) Mittetulundusühistu omandab juriidilise isiku õigused registreerimise päevast arvates.

§ 9. Asutamisleping

(1) Ühistu asutamiseks sõlmitakse ühistu asutamist soovivate ja käesoleva seaduse järgi õigust omavate isikute vahel asutamisleping. Asutamislepingu sõlmijad on ühistu asutajaliikmed.

(2) Asutamislepingus peab olema:

1) asutajaliikme ees- ja perekonnanimi ning elukoht (juriidilise isiku puhul nimetus ja asukoht);

2) ühistu liik ja tegevusala(d);

3) liikmete osamaksu suurus ja maksmise kord;

4) asutamiskoosoleku kokkukutsumise aeg ja koht;

5) asutamislepingu sõlmimise aeg ja koht.

(3) Asutamisleping võib sisaldada muid sätteid, mis ei ole vastuolus seadusega.

§ 10. Põhikiri

(1) Põhikirjas peab olema:

1) ühistu nimetus ja asukoht;

2) ühistu liik ja tegevusala(d);

3) liikmete vastuvõtmise, väljaastumise ja väljaarvamise erisused;

4) liikme õigused, kohustused ja vastutus;

5) liikme osamaksu alammäär, tasumise tähtaeg ja kord;

6) liikme osamaksu suurendamise ja vähendamise kord;

7) juhtimisorganite struktuur, moodustamise kord, pädevus ja volituste tähtaeg;

8) kontrollorgani struktuur, moodustamise kord, pädevus, volituste tähtaeg ja ühistu tegevuse revideerimise kord;

9) kasumi jaotamise ja kahjumi katmise kord;

10) vara moodustamise, kasutamise ja käsutamise kord;

11) põhikirja muutmise ja täiendamise kord;

12) ühistu reorganiseerimise ja tegevuse lõpetamise alused ja kord.

(2) Ühistu põhikiri võib sisaldada muid sätteid, mis ei ole vastuolus seadusega.

(3) Ühistu põhikirja muudatused ja täiendused registreeritakse samas korras kui ühistu.

§ 11. Asutamiskoosolek

(1) Asutamiskoosolekust võtavad hääleõigusega osa ainult asutajaliikmed.

(2) Asutamiskoosolek võtab vastu otsuse ühistu asutamise kohta ja põhikirja ning valib juhtimis- ja kontrollorganid.

(3) Asutamiskoosolek peab toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul asutamislepingu sõlmimise päevast arvates.

§ 12. Asutajaliikme vastutus ja staatus

(1) Asutajaliikmed vastutavad asutamise käigus võetud kohustuste täitmise eest solidaarselt.

(2) Ühistu registreerimisele järgneval esimesel üldkoosolekul otsustatakse asutajaliikmete poolt võetud kohustuste heakskiitmine. Asutajaliikmete poolt võetud kohustuste heakskiitmisel läheb vastutus nende täitmise eest üle ühistule.

(3) Asutajaliikmete volitused loetakse lõppenuks ja asutajaliikmed ühistu liikmeteks ühistu registreerimise päevast arvates.

III. Ühistu liikmed

§ 13. Liikmeks astumise tingimused

(1) Ühistu liikmeks võib olla vähemalt 16-aastane füüsiline isik ja juriidiline isik. Vähemalt pool ühistu liikmetest peavad olema füüsilised isikud

(2) Ühistu on avatud liikmete vastuvõtuks oma põhikirjas sätestatud tegevuspiirkonnas sõltuvalt tegevuse iseloomust ja mahust.

§ 14. Liikmeks vastuvõtmine

(1) Liikmeks astuja võetakse kirjaliku avalduse alusel ühistu liikmeks üldkoosoleku otsusega, kui käesolevas seaduses või põhikirjas ei ole sätestatud, et liikmeks vastuvõtmine kuulub juhatuse pädevusse.

(2) Ühistu liikmeks vastuvõtmise avalduse vaatab üldkoosolek või juhatus läbi ühe kuu jooksul avalduse esitamise päevast arvates.

(3) Liikmeks astuja loetakse ühistu liikmeks vastuvõtmisotsuse tegemise päevast, kui põhikirjas ei ole ette nähtud hilisemat päeva. Ühistu liikme pärija loetakse ühistu liikmeks käesoleva seaduse § 25 1. lõikes ettenähtud päevast. Päevast, mil liikmeks astuja loetakse ühistu liikmeks, tekivad tal ühistu liikme õigused ja kohustused.

(4) Ühistu liikmeks astumisel tuleb tasuda sisseastumismaks, kui see on põhikirjas ette nähtud.

§ 15. Liikmeks vastuvõtmisest keeldumine

(1) Liikmeks vastuvõtmisest võib keelduda ühel järgmistest asjaoludest:

1) ühistu ei suuda teenindada olemasolevast suuremat arvu liikmeid;

2) liikmeks astuja on varem samast ühistust välja arvatud käesoleva seaduse § 22 5. alapunkti alusel;

3) liikmeks vastuvõtmine on vastuolus käesolevas seaduses või põhikirjas sätestatud tingimustega.

(2) Ühistu liikmeks vastuvõtmisest keeldumise otsuse ärakiri saadetakse isikule, keda ei võetud ühistu liikmeks, kolme päeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates.

(3) Ühistu liikmeks vastuvõtmisest keeldumise otsus peab sisaldama liikmeks vastuvõtmisest keeldumise põhjuse.

(4) Liikmeks vastuvõtmisest keeldumise otsuse peale, kui selle on teinud juhatus, võib edasi kaevata üldkoosolekule ühe kuu jooksul otsusest teada saamise päevast arvates. Üldkoosolek peab kaebuse läbi vaatama ja tegema otsuse kaebuse saamisele järgneval üldkoosolekul, mille toimumise aja ja koha peab kaebuse esitajale teatama kirjalikult. Üldkoosoleku otsuse ärakiri saadetakse kaebuse esitajale kolme päeva jook-

sul selle tegemise päevast arvates.

(5) Füüsiline isik võib üldkoosoleku otsuse peale liikmeks vastuvõtmisest keeldumise kohta pöörduda kohtusse kolme kuu jooksul otsusest teadasaamise päevast arvates.

(6) Üldkoosoleku otsus juriidilise isiku ühistu liikmeks vastuvõtmisest keeldumise kohta on lõplik.

§ 16. Liikmete arvestus

(1) Ühistu juhatus peab liikmete registrit, millesse kantakse füüsilisest isikust liikme ees- ja perekonnanimi, elukoht, juriidilisest isikust liikme nimetus ja asukoht, tasutud osamaks, selle tasumise kuupäev, liikme ühistust väljaastumise või väljaarvamise kuupäev ja põhjus ning andmed osamaksu võõrandamise või tagastamise kohta. Registrisse võib kanda muid andmeid, kui see on sätestatud põhikirjas ja ei ole vastuolus seadusega.

(2) Ühistu liikmele antakse liikmeraamat või liikmekaart, kui see on sätestatud põhikirjas.

§ 17. Liikme õigused

Ühistu liikmel on õigus:

- 1) osa võtta ühistu üldkoosolekust;
- 2) valida ja olla valitud ühistu juhtimis- ja kontrollorganitesse;
- 3) saada teavet ühistu tegevuse tulemuste kohta;
- 4) saada osa ühistu liikmetele jaotatavast kasumist;
- 5) astuda ühistust välja ja võõrandada tasutud osamaks;
- 6) ühistust väljaastumisel, väljaarvamisel saada tagasi osamaks käesolevas seaduses sätestatud korras;
- 7) kasutada teisi käesolevas seaduses ja ühistu põhikirjas sätestatud õigusi.

§ 18. Liikme kohustused

(1) Ühistu liige on kohustatud:

- 1) täitma käesolevast seadusest ja ühistu põhikirjast tulenevaid kohustusi ning ühistu juhtimis- ja kontrollorganite otsuseid;
- 2) tasuma põhikirjas sätestatud suuruses ja korras osamaksu;
- 3) osa võtma ühistu tegevusest, kasutama ühistu teenuseid vastavalt põhikirjale.

§ 19. Ühistu ja tema liikmete varaline vastutus

(1) Ühistu vastutab oma kohustiste eest kogu oma varaga, millele seaduse kohaselt võib pöörata sissenõude.

(2) Liige vastutab ühistu kohustiste eest osamaksu alammäära ulatuses. Kui liige on tasunud alammäärast suurema osamaksu, vastutab ta ühistu kohustiste eest osamaksu alammäära ulatuses.

(3) Liige vastutab osamaksu alammäära ulatuses ka nende kohustiste eest, mis olid ühistul enne tema liikmeõiguste ja -kohustuste tekkimist.

(4) Ühistust välja astunud või välja arvatud liige vastutab ühistu kohustiste eest kuni osamaksu võõrandamiseni või temale osamaksu tagastamiseni.

§ 20. Liikme töötamine ühistus

Liikme töösuhted ühistus reguleeritakse seaduse ja töölepinguga.

§ 21. Ühistust väljaastumine

(1) Liikmel on õigus juhatusele esitatud kirjaliku avalduse alusel ühistust välja astuda.

(2) Juhatus peab rahu'dama liikme väljaastumisavalduse ühe kuu jooksul, tehes kindlaks väljaastunud liikme ja ühistu vastastikused varalised õigused ja kohustused.

(3) Juhatus otsuse ärakiri liikme ühistust väljaastumise kohta tuleb saata väljaastunud liikmele 10 päeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates.

§ 22. Ühistust väljaarvamise alused

Liige arvatakse ühistust välja:

1) tema surma korral;

2) juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel;

3) kui ta ei vasta käesolevas seaduses või ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele;

4) juriidilise isiku reorganiseerimisel, kui tema õigusjärglane ei esita liikmeks astumise avaldust või ei vasta käesolevas seaduses või ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele;

5) kui ta ei läida käesolevas seaduses ja ühistu põhikirjas sätestatud kohustusi ja nende mitteläitmine on põhikirja järgi väljaarvamise aluseks.

§ 23. Ühistust väljaastumise ja väljaarvamise päev

(1) Liige loetakse ühistust väljaastunuks juhatuse vastava otsuse tegemise päevast arvates.

(2) Surnud liikme liikmeksolek lõpeb tema surmapäevast.

(3) Juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel loetakse ta ühistust väljaarvatuks tema tegevuse lõpetamise päevast arvates.

(4) Käesoleva seaduse § 22 4. alapunkti alusel ühistust välja arvatud reorganiseeritud juriidiline isik loetakse väljaarvatuks reorganiseerimise päevast arvates.

(5) Käesoleva seaduse § 22 5. alapunkti alusel välja arvatud liige loetakse väljaarvatuks väljaarvamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

§ 24. Liikme õiguste ja kohustuste lõppemine

(1) Päevast, mil liige loetakse ühistust väljaastunuks või väljaarvatuks, lõpevad tema liikmelisusest tulenevad mittevaralised õigused ja kohustused.

(2) Väljaastunud liikme varalised õigused ja kohustused lõpevad majandusaasta viimasel päeval, kui väljaastumisavaldus on esitatud vähemalt kaks kuud enne majandusaasta lõppu. Hiljem esitatud avalduse korral lõpevad varalised õigused ja kohustused järgmise majandusaasta viimasel päeval. Käesolevas lõikes sätestatud ei rakendata liikme õiguste ja kohustuste lõppemisel vastavalt käesoleva seaduse § 30 4. lõikele.

(3) Ühistust väljaarvatud liikme varalised õigused ja kohustused lõpevad selle majandusaasta viimasel päeval, mil liige suri, juriidiline isik lõpetas tegevuse, reorganiseeriti või võeti vastu väljaarvamise otsus vastavalt käesoleva seaduse § 22 5. alapunktile.

§ 25. Pärilja õigused

(1) Ühel ühistu liikme pärijatest on õigus astuda ühistu liikmeks, kui ta vastab käesoleva seaduse § 13 ja ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele. Pärilja esitab liikmeks astumise kirjaliku avalduse ühe aasta jooksul ühistu liikme surma päevast arvates. Pärilja ühistu liikmeks vastuvõtmisel loetakse ta liikmeks endise liikme surmapäevast.

(2) Pärilja ühistu liikmeks vastuvõtmisel arvestatakse endise liikme poolt tasutud osamaks liikmeks võetud pärilja osamaksuks ja temale lähevad üle kõik ühistu liikme varalised õigused ja kohustused.

(3) Päriljatevahelise vaidluse liikmeks saamise üle lahendab kohus.

§ 26. Juriidilisest isikust liikme õiguste üleminek tema reorganiseerimisel

(1) Ühistu juriidilisest isikust liikme reorganiseerimisel lähevad liikme õigused üle ühele tema õigusjärglastest, kui ta vastab ühistu põhikirjas sätestatud tingimustele ning esitab juhatuse liikmeks astumise kirjaliku avalduse kahe kuu jooksul reorganiseerimise päevast arvates. Juriidilise isiku õigusjärglase ühistu liikmeks vastuvõtmisel loetakse ta liikmeks reorganiseerimise päevast arvates.

(2) Õigusjärglase liikmeks vastuvõtmisel arvestatakse reorganiseeritud liikme tasutud osamaks õigusjärglase osamaksuks.

(3) Kui õigusjärglane ei esita liikmeks astumise avaldust või teda ei võeta liikmeks, arvatakse reorganiseeritud juriidiline isik ühistust välja reorganiseerimise päevast arvates.

§ 27. Väljaarvamise otsus ja selle peale edasikaebamine

(1) Liikme ühistust väljaarvamise otsuse teeb üldkoosolek, kui põhikirjas ei ole sätestatud, et ühistust väljaarvamine kuulub juhatuse pädevusse.

(2) Liikme ühistust väljaarvamise otsuse ärakiri tuleb saata ühistust välja arvatud liikmele 10 päeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates.

(3) Ühistu liikme mittenõustumisel juhatuse poolt tehtud väljaarvamise otsusega on tal õigus kaevata üldkoosolekule ühe kuu jooksul otsuse ärakirja saamise päevast arvates.

(4) Käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud kaebus tuleb läbi vaadata kaebuse saamisele järgneval üldkoosolekul. Üldkoosoleku toimumise ajast ja kohast peab kaebuse esitajale teatama kirjalikult.

(5) Kaebuse esitanud isiku puudumine üldkoosolekult, kui temale on koosoleku toimumisest teatatud, ei ole takistuseks kaebuse arutamisel, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

(6) Üldkoosoleku otsuse ärakiri saadetakse kaebuse esitanud isikule 10 päeva jooksul otsuse tegemise päevast arvates.

(7) Isik, kes ei nõustu üldkoosoleku otsusega tema väljaarvamise kohta, võib pöörduda avaldusega kohtusse kolme kuu jooksul otsuse teadasaamise päevast arvates.

IV. Ühistu vara

§ 28. Ühistu vara müüste ja tekkimine

(1) Ühistu varaks on tema liikmete kaasomand ja ühistu tegevuse

lõpetamisel liikmete vahel jaotamisele kuuluv ning jaotamisele mittekuuluv vara (edaspidi jagamatu vara), kui ühistu põhikirjas on sätestatud viimatinimetatud vara moodustamine.

(2) Ühistu liikmed valdavad, kasutavad ning käsutavad ühistu vara ühiselt oma juhtimisorganite kaudu, teostades ühistu kui juriidilise isiku kaudu omandiõigust seaduses ja ühistu põhikirjas ettenähtud viisil.

(3) Ühistu vara tekib tema liikmete osamaksudest ja muudest maksetest, ühistu tegevusest saadavast tulust, riigi ja kohaliku omavalitsuse majandusabist ning muudest laekumistest.

(4) Ühistu moodustab osakapitali ja, lähtudes ühistu liigist ja eesmärkidest, reservkapitali ning muid sihtotstarbelisi kapitale.

§ 29. Liikme osamaks

(1) Osamaksuga võtab ühistu liige osa osakapitali moodustamisest. Osamaks võib olla rahaline või mitterahaline. Osamaksu alammäär määratakse põhikirjas ja see on rahalises väljenduses ühistu füüsilisest isikust liikmetele ühesuurune. Väikese sissetulekuga liikmetele võidakse põhikirjas ette näha alammäärast madalam osamaksumäär.

(2) Juriidilisest isikust liikmete osamaksu alammäär võib olla erinev ja see sätestatakse ühistu põhikirjas.

(3) Mitterahalise osamaksu rahalise väärtuse määrab ühistu põhikirjaga ettenähtud juhtimisorgan.

(4) Liige võib tasuda alammäärast suurema osamaksu. Liikmete üldkoosolek võib sätestada osamaksu maksimaalmäära.

(5) Liige on kohustatud tasuma osamaksu alammäära ulatuses ühe aasta jooksul põhikirjas ettenähtud tähtajal ja korras. Ühistu põhikirjas võib ette näha, et poole tasumata osamaksu alammäärast võib katta selle tasumise tähtaja jooksul liikmele arvestatud kasumi osa arvel.

(6) Osamaksu tasumine fikseeritakse põhikirjas sätestatud viisil. Tasutud osamaksu kohta võidakse ühistu liikmele väljastada osatäht.

(7) Ühistu liikme osamaksule võib pöörata sissenõude ainult seadusega ettenähtud juhtudel.

§ 30. Osamaksu võõrandamine

(1) Liikmel on õigus võõrandada oma osamaks isikule, kes vastab käesolevas seaduses ja ühistu põhikirjas liikme kohta sätestatud tingimustele.

(2) Osamaksu võõrandamisest tuleb teatada ühistu juhatusele 10 päeva jooksul, esitades võõrandamist tõendava dokumendi ärakirja koos võõrandaja avaldusega ühistust väljaastumise ja omandaja avaldusega ühistu liikmeks astumise kohta. Avaldused vaatab ühistu juhatus läbi üheaegselt ühe kuu jooksul nende esitamise päevast arvates.

(3) Kui osamaksu omandaja vastab käesolevas seaduses ja ühistu põhikirjas liikme kohta sätestatud tingimustele, on juhatus kohustatud tegema otsuse osamaksu omandaja vastuvõtmise kohta ühistu liikmeks ja osamaksu võõrandanud liikme ühistust väljaastumisavalduse rahuldamise kohta.

(4) Osamaksu võõrandanud liikme õigused, kohustused ja varaline vastutus läheb üle osamaksu omandajale juhatuse otsuse tegemise päevast.

(5) Kui osamaksu omandaja ei vasta käesolevas seaduses ja ühistu põhikirjas liikme kohta sätestatud tingimustele, on juhatusel õigus keelduda tema vastuvõtmisest ühistu liikmeks ning väljaastunud liikmele tagastatakse tema osamaks.

§ 31. Osamaksu tagastamine

(1) Ühistust välja astunud või välja arvatud liikmele tagastatakse osamaks kuue kuu jooksul liikme varaliste õiguste ja kohustuste lõppemise päevast arvates.

(2) Mitterahaline osamaks tagastatakse rahas, kui ühistu põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

(3) Osamaksu võõrandamisel käesoleva seaduse § 30 1.—4. lõikes ettenähtud korras osamaksu ei tagastata.

(4) Surnud liikme pärijale, kes ei astu ühistu liikmeks, tagastab ühistu osamaksu ühe aasta möödumisel liikme surmast ühe kuu jooksul.

§ 32. Osakapital

Ühistu osakapital moodustub liikmete osamaksudest.

§ 33. Reservkapital

(1) Tulundusühistu kohustiste tagamiseks moodustatakse reservkapital, mittetulundusühistu moodustab reservkapitali, kui see on ette nähtud põhikirjas.

(2) Reservkapital moodustatakse ja seda täiendatakse sisseastumismaksudest, kasumieraldistest ja reservkapitali intressidest.

(3) Reservkapitali suurus peab olema vähemalt pool osakapitalist, kui põhikirjas ei ole ette nähtud suuremat määra. Kui reservkapitali suurus vastab põhikirjas ettenähtule, võidakse lõpetada selle suurendamine kasumieraldiste ja intresside arvel.

(4) Reservkapital võib olla rahana, väärtpaberitena ja kinnisvarana.

§ 34. Kasumi jaotamine

(1) Ühistu kasum arvutatakse raamatupidamiseeskirjade järgi ja jaotatakse üldkoosoleku otsusel.

(2) Puhaskasumi jaotamisel peab määrama:

1) eraldiste määra reservkapitali, mis peab olema vähemalt 20% puhaskasumist;

2) dividendidena liikmetele väljamakstava kasumiosa suuruse ja liikme dividendi määra, mille piirmäär kehtestatakse ühistu tegevust reguleeriva normatiivaktiga;

3) liikmete vahel ühistegevusest osavõtu järgi jaotatava kasumi osa ja määra, kui kasumi jaotamine selle järgi on põhikirjas ette nähtud;

4) eraldiste määra sihtkapitalidesse.

(3) Majandusaasta kahjum kaetakse reservkapitalist. Kui reservkapitalist ei jätku, võidakse kahjum katta osakapitali arvel. Osakapitali osa, mis on kasutatud kahjumi katmiseks, kaetakse järgmistel majandusaastatel ühistu liikmetele dividendidena väljamaksmiseks määratud kasumi-osa arvel.

V. Ühistu juhtimine

§ 35. Ühistu juhtimisorganid

Ühistu juhtimisorganid on liikmete üldkoosolek ja juhatus. Ühistu põhikirjas võidakse ette näha ka muid juhtimisorganeid.

§ 36. Üldkoosolek

(1) Liikmete üldkoosolek on ühistu kõrgeim juhtimisorgan.

(2) Üldkoosoleku võib läbi viia tegevuspiirkondade kaupa.

(3) Üle 200 liikmega ühistu juhtimisorganiks võib olla liikmete volinike koosolek, kui see on sätestatud põhikirjas.

(4) Volinike koosolek võib otsustada üldkoosoleku pädevusse kuuluvaid küsimusi, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

(5) Volinike valimise alused ja kord sätestatakse ühistu põhikirjas.

§ 37. Üldkoosoleku pädevus

(1) Üldkoosoleku ainupädevusse kuulub:

1) põhikirja muutmine, täiendamine ja uue põhikirja vastuvõtmine;

2) ühistu reorganiseerimise või tegevuse lõpetamise otsustamine.

(2) Üldkoosoleku pädevusse kuulub:

1) asutajaliikmete tegevuse heakskiitmine;

2) majandusaasta aruande ja bilansi kinnitamine;

3) revisjoniaruande kinnitamine;

4) juhatuse tegevusele hinnangu andmine;

5) kasumi jaotamine, kapitali moodustamine;

6) juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete arvu, nende volituste tähtaja, pädevuse, tasustamise aluste ja korra kehtestamine;

7) juhaluse ja revisjonikomisjoni liikmete valimine, nende ennetähtaegne tagasikutsumine;

8) käesoleva seaduse §-dest 15 ja 27 tulenevate kaebuste lahendamine;

9) ühistu teiste organisatsioonide liikmeks astumise otsustamine;

10) muude ühistu tegevusega seotud küsimuste otsustamine.

§ 38. Üldkoosoleku kokkukutsumine

(1) Üldkoosolekud on korralised ja erakorralised.

(2) Korralise üldkoosoleku kutsuh kokku juhatus kolme kuu jooksul majandusaasta lõpust arvaes.

(3) Erakorralise üldkoosoleku kutsuh kokku juhatus omal initsiatiivil või põhikirjas ettenähtud tähtaja jooksul vähemalt 1/10 ühistu liikmete või vähemalt 1/3 juhatuse liikmete või revisjonikomisjoni nõudmisel. Erakorralise üldkoosoleku kokkukutsumise nõue tuleb esitada juhatusele kirjalikult, näidates ära kokkukutsumise põhjused.

(4) Kui juhatus ei ole põhikirjas ettenähtud tähtajaks üldkoosolekut kokku kutsunud, on ühistu liikmetel õigus pöörduda ühistu revisjonikomisjoni poole, kes kutsuh üldkoosoleku kokku 15 päeva jooksul, alates avalduse saamisest. Revisjonikomisjoni poolt selle nõude täitmata jätmise puhul on vähemalt 1/10 ühistu liikmetel õigus omal initsiatiivil üldkoosolek kokku kutsuda.

(5) Üldkoosoleku kokkukutsumisest tuleb ette teatada 15 päeva enne koosoleku toimumist.

(6) Üldkoosoleku kutses peab olema näidatud koosoleku toimumise koht ja aeg ning päevakord.

§ 39. Ühistu liikme hääleõigus

(1) Ühistu liikmel on koosolekul otsuse vastuvõtmisel üks hääl.

(2) Füüsiline isik võib hääleõigust kasutada esindaja kaudu volikirja alusel.

(3) Juriidilise isiku hääleõigust kasutab isik, kellel on esindamisõigus põhikirja järgi või volikirja alusel.

§ 40. Liikme hääleõiguse piiramine

(1) Ühistu liige ei saa osa võtta hääletamisest järgmiste küsimuste otsustamisel:

1) ühistu nõue tema vastu ja tema vabastamine varalistest ja muudest kohustustest;

2) tema väljaarvamine ühistust;

3) tema ja ühistu vahelist lepingut puudutavad küsimused.

(2) Juhatusel liige ei saa osa võtta hääletamisest üldkoosolekul juhatuse tegevusele hinnangu andmisel või hinnangu andmisel tegevusele, mille eest ta on vastutav.

§ 41. Üldkoosoleku otsuste vastuvõtmine

(1) Üldkoosolek on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Kui üldkoosolekule ei ilmunud nõutav arv liikmeid, tuleb üldkoosolek uuesti kokku kutsuda sama päevakorraga hiljemalt ühe kuu jooksul.

(2) Teistkordselt kokku kutsutud üldkoosolek on otsustusvõimeline, sõltumata kokkutulnud liikmete arvust.

(3) Üldkoosoleku otsused võetakse vastu kohalolijate lihtäälteenamusega, kui käesolevas seaduses või ühistu põhikirjas ei ole sätestatud kvalifitseeritud häälteenamuse nõuet. Otsused põhikirja muutmise, täiendamise ja uue põhikirja vastuvõtmise ning ühistu reorganiseerimise või tegevuse lõpetamise kohta võetakse vastu kohalolijate vähemalt kahekolmandikulise poolthäälte enamusega.

(4) Üldkoosoleku läbiviimisel tegevuspiirkondade kaupa tehakse üldkoosolekust osavõtnute arv ja otsuste vastuvõtmise poolt hääletanute arv kindlaks kõigi piirkondlikest koosolekutest osa võtnud ühistu liikmete arvu ja nende hääletamistulemuste summeerimise teel.

§ 42. Üldkoosoleku protokollimine

(1) Üldkoosoleku kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla koosoleku juhataja ja protokollija.

(2) Üldkoosoleku läbiviimisel tegevuspiirkondade kaupa koostatakse iga koosoleku kohta eraldi protokoll käesoleva paragrahvi 1. lõike kohaselt.

§ 43. Juhatusel pädevus

(1) Juhatus on ühistu alaliselt tegutsev juhtimisorgan ja tema pädevusse kuulub:

1) ühistu liikmete vastuvõtmine ja väljaarvamine, kui see on käesolevas seaduses või põhikirjas ette nähtud;

2) liikmete registri pidamine;

3) isikute määramine, kes esindavad ühistut ilma volikirjata;

4) tegevdirektori ametikoha moodustamine, tööle võtmine ja pädevuse ning vastutuse määramine;

5) ühistu töötajate töölevõtmine ja vabastamine;

6) majandusaasta aruande ja bilansi esitamine üldkoosolekule;

7) muude küsimuste otsustamine, mis ei kuulu üldkoosoleku pädevusse.

(2) Ühistus, kus on vähem kui 10 liiget, valib üldkoosolek ühistu juhataja, kellele laieneb juhatuse pädevus, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

§ 44. Juhatuse esimees

(1) Juhatuse liikmed valivad endi hulgast juhatuse esimehe, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

(2) Juhatuse esimehe pädevus määratakse ühistu põhikirjas.

§ 45. Juhatuse koosolek

(1) Juhatuse koosoleku kutsub kokku juhatuse esimees mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul.

(2) Juhatus on pädev otsuseid vastu võtma, kui koosolekust võtab osa vähemalt 1/2 juhatuse liikmetest.

(3) Juhatuse otsused võetakse vastu kohalolijate lihthäälteenamusega. Häälte võrdse jagunemise korral on otsustav juhatuse esimehe hääl.

(4) Juhatuse koosoleku kohta koostatakse protokoll ja sellele kirjutavad alla kõik koosolekust osa võtnud juhatuse liikmed.

§ 46. Juhatuse liikme vastutus

(1) Juhatuse liikmed vastutavad juhatuse pädevusse kuuluvate otsuste vastuvõtmise või vastuvõetud otsuste täitmata jätmise tagajärjel ühistu tekitatud varalise kahju eest solidaarselt.

(2) Juhatuse liikme vabastab vastutusest tema poolt esitatud eriarvamus vastuvõetud otsuse kohta, mis on protokollitud, või tema puudumine mõjuval põhjusel (haigus, lähetus ja muu selline) juhatuse koosolekult, millel käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud otsus vastu võeti.

(3) Juhatuse liikmed vabanevad vastutusest eelmise majandusaasta tulemuste eest, kui üldkoosolek on juhatuse tegevuse heaks kiitnud.

§ 47. Tegevdirektor

(1) Tegevdirektor korraldab ühistu igapäevast tegevust ja asjaajamist, võib ilma volikirjata esindada ühistut juhatuse poolt määratud pädevuse piires.

(2) Tegevdirektor võib olla juhatuse liige, kuid mitte juhatuse esimees.

§ 48. Raamatupidamine

(1) Ühistu peab oma tegevuse raamatupidamisarvestust, koostab ja esitab raamatupidamise ja statistilised aruanded kehtestatud korras.

(2) Ühistu raamatupidamise ja aruandluse õigsust kontrollivad ühistu revisjonikomisjon või revident ja kõrgeima riigivõimuorgani ning valitsuse normatiivaktides ettenähtud kontrolliõigust omavad organid nende pädevuse piires.

§ 49. Revisjonikomisjon

(1) Ühistu kontrollorgan on revisjonikomisjon. Ühistus, kus on vähem kui 30 liiget, valitakse revident, kellel on revisjonikomisjoni päde-

vus, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

(2) Revisjonikomisjoni liikmeks ega revidendiks ei või olla ühistu juhatuse liige, tegevdirektor ega raamatupidaja, samuti nende abikaasa, laps, õde, vend või vanem.

(3) Revisjonikomisjon või revident viib läbi ühistu majandusaasta tegevuse revideerimise, koostab revisjoniaruande ja esitab selle üldkoosolekule kinnitamiseks.

§ 50. Revisjonikomisjoni liikme või revidendi õigused ja kohustused

(1) Revisjonikomisjoni liikmel või revidendil on õigus ja kohustus kontrollida ühistu vara, arvelduskontosid, raamatupidamisdokumente ning õigus nõuda selgitusi ja muud abi oma ülesannete täitmiseks.

(2) Revisjonikomisjoni liikmel või revidendil on õigus osa võtta juhatuse koosolekutest hääleõiguseta.

§ 51. Revisjonikomisjoni koosolek

(1) Revisjonikomisjoni koosolek kutsutakse kokku vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord aastas.

(2) Revisjonikomisjon on otsustusvõimeline, kui koosolekust võtab osa vähemalt 2/3 revisjonikomisjoni liikmetest.

(3) Revisjonikomisjoni otsused võetakse vastu kohalolijate vähemalt kahekolmandikulise poolthääle enamusega.

(4) Revisjonikomisjoni koosolekud protokollitakse. Revisjonikomisjoni otsusele kirjutavad alla kõik otsuse poolt hääletanud revisjonikomisjoni liikmed.

VI. Ühistu reorganiseerimine ja tegevuse lõpetamine

§ 52. Reorganiseerimine

(1) Ühistu reorganiseerimine (liitmine, ühendamine, eraldamine, lahutamine, ümberkujundamine) toimub üldkoosoleku otsusel.

(2) Ühistu reorganiseerimise otsuses näidatakse ühistu õigusjärglane(sed), kellele lähevad üle ühistu õigused ja kohustused.

§ 53. Ühistu tegevuse lõpetamise alused

(1) Ühistu tegevus lõpetatakse kohtu või üldkoosoleku otsusega:

1) kui ühistusse on jäänud alla kolme liikme ja liikmete arv ei ole kahe kuu jooksul suurenenud vähemalt kolme liikmeni;

2) kohtu poolt asutamisdokumentide kehtetuks tunnistamisel;

3) muudel seaduses ja põhikirjas ettenähtud alustel.

(2) Ühistu liikmel, kes ei nõustu üldkoosoleku otsusega ühistu tegevuse lõpetamise kohta, on õigus pöörduda kohtu poole.

§ 54. Ühistu tegevuse lõpetamise kord

Ühistu tegevus lõpetatakse seaduses ettenähtud korras.

§ 55. Ühistu likvideerimiskomisjon

(1) Ühistu tegevuse lõpetamise väljakuulutamise otsuse vastuvõtmisel valib üldkoosolek likvideerimiskomisjoni ja määrab ühistu viimase üldkoosoleku kokkukutsumise aja. Likvideerimiskomisjoni valimisel määrab üldkoosolek komisjoni volituste tähtaja, mis ei või olla lühem kui kolm kuud, ja komisjoni liikmete töötasustamise korra.

(2) Ühistu tegevuse lõpetamisel kohtuotsusega määrab ühistu likvideerimiskomisjoni kohus.

§ 56. Ühistu liikvideerimiskomisjoni ülesanded

(1) Ühistu liikvideerimiskomisjoni valimise või määramise päevast arvates korraldab ühistu tegevust liikvideerimiskomisjon, jätkates majandustegevust ühistu tegevuse lõpetamiseks vajalikus ulatuses.

(2) Ühistu juhatus peab ühe kuu jooksul ühistu tegevuse lõpetamise väljakuulutamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates koostama ühistu tegevuse lõppbilansi ja esitama selle liikvideerimiskomisjonile. Ühistu revisjonikomisjon või revisent peab sama tähtaja jooksul koostama revisjoniaruande ja esitama selle liikvideerimiskomisjonile.

(3) Ühistu liikvideerimiskomisjon on kohustatud:

1) teatama ühistu võlausaldajatele ühistu tegevuse lõpetamisest ning nõuete esitamise lähtaja, mis ei või olla lühem kui kaks kuud teatamise päevast arvates;

2) nõudma võlgnikelt sisse võlad;

3) tasuma ühistu võlad ja täitma ühistu muud kohustused, võõrandades selleks vajaduse korral ühistu vara;

4) tagastama pävast kõigi võlgade tasumist liikmetele nende osamaksu. Kui ühistu varast ei piisa kõigi osamaksude tagastamiseks, jaotatakse osamaksude tagastamiseks jäänud vara liikmete vahel proportsionaalselt nende osamaksudega;

5) jaotama muu vara käesoleva seaduse §-s 57 sätestatud korras.

§ 57. Ühistu vara jaotamine ühistu tegevuse lõpetamisel

(1) Käesoleva seaduse § 28 1. lõikes nimetatud ühistu jagamatu vara antakse ühistu asukohajärgse esmatasandi omavalitsuse vastutavale hoiule. Omavalitsuse volikogul on õigus kasutada seda vara ühistegevuse jätkamiseks tegevuse lõpetanud ühistu tegevuspiirkonnas.

(2) Pärast jagamatu vara eraldamist, samuti ühistus, kus jagamatut vara ei ole ette nähtud, jaotatakse pärast osamaksude tagastamist järelejäädud vara proportsionaalselt liikmete osamaksudega.

§ 58. Ühistu liikvideerimiskomisjoni töö lõpetamine

(1) Pärast oma ülesannete täitmist esitab ühistu liikvideerimiskomisjon üldkoosolekule või kohtule kõigi komisjoni liikmete poolt allakirjutatud lõppakti ja aruande oma tegevuse kohta. Samaaegselt ühistu liikvideerimiskomisjoni dokumentidega esitatakse revisjoniaruanne.

(2) Pärast käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud dokumentide kinnitamist ühistu liikvideerimiskomisjoni moodustanud organi poolt loetakse ühistu tegevus lõpetatuks. Ühistu liikvideerimiskomisjon peab ühistu tegevuse lõpetamisest teatama kolme päeva jooksul ühistu registreerinud organile.

VII. Keskühistu

§ 59. Keskühistu asutamise ja tegevuse reguleerimine

(1) Keskühistu asutatakse vähemalt kolme asutajaühistu poolt. Keskühistu liikmeks võivad olla ainult ühistud või keskühistud.

(2) Keskühistu asutamine ja tema tegevus toimub käesoleva seaduse järgi, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi.

(3) Keskühistul peab olema osakapital.

§ 60. Keskühistu liikme õigused, kohustused ja vastutus

(1) Keskühistu liikmel on õigus:

- 1) osa võtta keskühistu üldkoosolekust volitatud esindaja(te) kaudu;
- 2) saada teavet keskühistu tegevuse tulemuste kohta;
- 3) saada osa keskühistu liikmetele jaotatavast kasumist;
- 4) astuda keskühistust välja ja saada tagasi tasutud osamaks;
- 5) kasutada teisi käesolevas seaduses ja keskühistu põhikirjas sätestatud õigusi.

(2) Keskühistu liige on kohustatud:

1) täitma seadusest ja keskühistu põhikirjast tulenevaid kohustusi ning juhtimis- ja kontrollorganite otsuseid;

2) tasuma osamaksu.

(3) Väljaastunud liikme varalised õigused ja kohustused lõpevad majandusaasta viimasel päeval, kui väljaastumisavaldus on esitatud vähemalt kuus kuud enne majandusaasta lõppu. Hiljem esitatud avalduse korral lõpevad varalised õigused ja kohustused järgmise majandusaasta viimasel päeval.

(4) Liige vastutab keskühistu kohustuste eest oma osamaksu ulatuses, kui põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

§ 61. Keskühistu vara mõiste ja tekkimine

(1) Keskühistu vara on tema liikmete kaasomand, mida keskühistu liikmed valdavad, kasutavad ning käsutavad ühiselt keskühistu juhtimisorganite kaudu, teostades keskühistu kui juriidilise isiku kaudu omandiõigust käesolevas seaduses ja keskühistu põhikirjas ettenähtud viisil. Iga liikme osa kaasomandis määratakse kord aastas liikmete üldkoosoleku otsusega.

(2) Keskühistu vara tekib liikmete osamaksudest, muudest maksetest ja laekumistest ning keskühistu tegevusest saadavast tulust.

§ 62. Keskühistu liikme osamaks

Keskühistu liikme osamaks on rahaline. Osamaksu suurus võib olla erinev ja see sätestatakse keskühistu põhikirjas.

§ 63. Keskühistu juhtimis- ja kontrollorganid

(1) Keskühistu kõrgeimaks juhtimisorganiks on liikmete üldkoosolek, mis koosneb liikmete volitatud esindajatest, kelle volitamise tingimused ja kord sätestatakse keskühistu põhikirjas.

(2) Kontrollorgan on revisjonikomisjon, kes viib läbi keskühistu tegevuse revideerimisi põhikirjas sätestatud korras.

§ 64. Keskühistu likvideerimiskomisjon

(1) Keskühistu tegevuse lõpetamise väljakuulutamise otsuse vastuvõtmisel valib üldkoosolek likvideerimiskomisjoni ja määrab keskühistu viimase üldkoosoleku kokkukutsumise aja. Likvideerimiskomisjoni valimisel määrab üldkoosolek komisjoni volituste tähtaja, mis ei või olla lühem kui kolm kuud.

(2) Likvideerimiskomisjoni valimise päevast arvates korraldab keskühistu tegevust likvideerimiskomisjon, jätkates majandustegevust keskühistu tegevuse lõpetamiseks vajalikus ulatuses.

(3) Keskühistu juhatus peab ühe kuu jooksul keskühistu tegevuse lõpetamise väljakuulutamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates koostama keskühistu tegevuse lõppbilansi ja esitama selle likvideerimiskomisjonile. Keskühistu revisjonikomisjon peab sama tähtaja jooksul koostama revisjoniaruande ja esitama selle likvideerimiskomisjonile.

(4) Likvideerimiskomisjon on kohustatud:

1) teatama ühistu võlausaldajatele keskühistu tegevuse lõpetamisest ning nõuete esitamise tähtaja, mis ei või olla lühem kui kaks kuud teatamise päevast arvates;

2) nõudma võlgnikelt sisse võlad;

3) tasuma keskühistu võlad ja läitma keskühistu muud kohustused, võõrandades selleks vajaduse korral keskühistu vara;

4) tagastama pärast kõigi võlpade tasumist liikmetele nende osamaksu, maha arvates kahjumi olemasolul selle katmiseks vajaliku osa;

5) jaotama keskühistu liikmete vahel nendele osamaksude tagastamisest järele jäänud keskühistu vara proportsionaalselt nende osamaksudega. Keskühistu erikapitalid, mis on moodustatud sihtannetustest ja on ette nähtud heategevuseks, ei kuulu jaotamisele ja need tuleb kasutada vastavalt olstarbele.

§ 65. Keskühistu likvideerimiskomisjoni töö lõpetamine

(1) Keskühistu likvideerimiskomisjon esitab pärast oma ülesannete täitmist üldkoosolekule komisjoni kõigi liikmete poolt allakirjutatud lõppakti ja aruande oma tegevuse kohta. Samaaegselt keskühistu likvideerimiskomisjoni dokumentidega esitatakse revisjoniaruanne.

(2) Kui keskühistu üldkoosolek on likvideerimiskomisjoni poolt käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud dokumendid kinnitanud, loetakse keskühistu tegevus lõpetatuks ja likvideerimiskomisjon peab sellest kolme päeva jooksul teatama keskühistu registreerinud organile.

II RENDISUHTED

RENDESEADUS:

Vastu võetud EV Ülemnõukogu poolt
26. septembril 1990. a.

1. Rendiseaduse ülesanded

(1) Käesolev seadus reguleerib rendisuhteid Eesti Vabariigis, määrates kindlaks rendisuhete objektid, nende õiguste ning kohustuste tekkimised alused, õiguste teostamise ning kohustuste täitmise põhimõtted.

(2) Rendisuhteid Eesti Vabariigis reguleeritakse käesoleva seaduse ja teiste Eesti Vabariigi normatiivaktidega.

2. Rendisuhte mõiste

(1) Rendisuhte puhul kasutab üks isik (rendile võtja ehk rentnik) lepingu alusel tasu eest teisele isikule (rendile andjale) kuuluvat vara.

(2) Rentimist võib kasutada kõigil tegevusaladel, mis ei ole Eesti Vabariigi normatiivaktiga keelatud.

3. Rendisuhte objekt

Rendisuhte objektiks võib olla igasugune vara, mille rentimine ei ole Eesti Vabariigi normatiivaktiga keelatud.

4. Rendileping

(1) Rendisuhte tekkimise aluseks on rendileping, mis sõlmitakse kas tähtajaliselt või tähtaega määramata.

(2) Rendilepingut võib sõlmida enampakkumise korras.

5. Rendilepingu pooled

(1) Rendile andjaks on rendile antava vara omanik või tiitlipärane valdaja. Tiitlipärane valdaja võib olla rendile andja, kui see on ette nähtud Eesti Vabariigi seaduses, lepingus või tiitlipärase valdaja asutamisdokumendis.

(2) Rentnikuks võib olla kodanik või juriidiline isik.

(3) Kui ühekski lepingu pooleks on väljaspool Eesti Vabariiki elav kodanik või väljaspool Eesti Vabariiki asuv juriidiline isik, renditakse Eesti Vabariigi territooriumil olevat vara Eesti Vabariigi Valitsuse poolt määratud korras.

6. Rent

(1) Rendi suurus ja maksmise kord määratakse rendilepinguga.

(2) Rendi suurust võib muuta poolte kokkuleppel. Üks pool võib nõuda rendi suuruse muutmist riiklikult reguleeritavate hindade, tariifide, maksete või amortisatsiooninormide muutmise korral, samuti muudel Eesti Vabariigi seaduses ettenähtud juhtudel.

(3) Peale rendi maksab rentnik Eesti Vabariigi seaduses ettenähtud makse, kui see ei ole Eesti Vabariigi seaduse või lepingu järgi rendile andja kohustus.

(4) Rentnikul on õigus nõuda rendi vähendamist, kui lepingus ettenähtud vara kasutamise tingimused või vara seisund halvenesid oluliselt asjaolude tõttu, mille eest rentnik ei vastuta.

7. Vara üleandmine rentnikule

(1) Rendile andja on kohustatud rendile antud vara rentnikule üle andma lepingus ettenähtud või vara otstarbele vastavas seisundis.

(2) Rendile andja ei vastuta vara puuduste eest, mis olid tema poolt lepingu sõlmimisel tingimuseks seatud.

(3) Kui rendile andja ei anna rendile antud vara õigeaegselt rentniku kasutusse, on rentnikul õigus see temalt välja nõuda (tsiviilkoodeksi § 225) ja nõuda viivituse tõttu tekkinud kahju hüvitamist või loobude lepingust ja nõuda

sisse lepingu mittetäitmisega tekitatud kahju.

8. Renditud vara kasutamine

Rentnik on kohustatud kasutama vara vastavalt lepingule ja vara otstarbele.

9. Renditud vara allrendile andmine

Rentnikul on õigus anda renditud vara või selle osa allrendile ainult rendile andja nõusolekul, kui Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Seejuures jääb rendile andja ees lepingu järgi vastutavaks rentnik.

10. Renditud vara alalhoidmine

- (1) Rentnik on kohustatud renditud vara korras hoidma.
- (2) Rendile andja on kohustatud oma kulul remontima rendile antud vara, kui Eesti Vabariigi normatiivaktis või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.
- (3) Kui rendile andja ei täida remondikohustust, siis on rentnikul õigus teha lepingus ettenähtud või hädavajalik remont ning nõuda rendile andjalt remondi maksumuse hüvitamist või katta see rendi arvel.

11. Renditud vara kuuluvus

- (1) Renditud vara kuulub rendile andjale.
- (2) Renditud vara kasutamisel valmistatud toodang ja saadud tulu, samuti renditud varast saadud tulu eest omandatud vara kuulub rentnikule, kui Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.
- (3) Rentniku vahenditega ja rendile andja loal renditud maa-alale ehitatud hooned ja rajatised, mida ei ole võimalik ümber paigutada, kuuluvad rendile andjale, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti. Lepingu lõppemisel või lõpetamisel on rentnikul õigus nõuda nende maksumuse hüvitamist.
- (4) Rentniku vahenditega rendile andja loata renditud maa-alale ehitatud hooned ja rajatised, mida ei ole võimalik

lik ümber paigutada, kuuluvad rendile andjale. Kui rendile andja nõuab nende lammutamist, on rentnik kohustatud seda tegema oma kulul või hüvitama lammutamisega seotud kulud.

12. Renditud vara parendamine

(1) Kui renditud vara rendile andja loal parendatakse, on lepingu lõppemisel või lõpetamisel rentnikul õigus nõuda selleks tehtud vajalike kulutuste hüvitamist, kui Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Rendile andja loata tehtud parendused, mida pole võimalik renditud vara kahjustamata eraldada, lähevad lepingu lõppemisel või lõpetamisel tasuta üle rendile andjale.

(3) Rendile andja loata tehtud parendused, mis on võimalik eraldada renditud vara kahjustamata, võib rentnik ära võtta, kui rendile andja pole nõus hüvitama nende maksumust.

13. Renditud vara väljaostmine

(1) Lepingus võib ette näha tingimused renditud vara täielikuks või osaliseks väljaostmiseks rentniku poolt.

(2) Eesti Vabariigi normatiivaktiks võib ette näha juhud, mil renditud vara väljaostmine on piiratud või ei ole lubatud.

14. Rentniku iseseisvus majandustegevuses

Rentnik määrab ise majandustegevuse suunad ning käsutab valmistatud toodangut ja saadud tulu, teeb töid ja osutab teenuseid iseseisvalt kooskõlas Eesti Vabariigi normatiivaktide ja lepinguga.

15. Rendilepingu uuendamine

(1) Kui lepingu tähtaja möödumisel jätkab rentnik renditud vara tegelikku kasutamist ja rendile andjal polnud selle kohta enne lepingu tähtaja möödumist vastuväiteid, loetakse leping uuendatuks määramatuks ajaks, kui Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Lepingu tähtaja möödumisel on lepingut nõuetekoha-

selt täitnud rentnikul teiste isikute ees lepingu uuendamise eesõigus.

(3) Lepingu uuendamisel võib poolte kokkuleppel lepingutingimusi muuta.

16. Rendilepingu muutmine

Lepingutingimusi võib muuta poolte kokkuleppel. Üks pool võib nõuda lepingutingimuste muutmist üksnes Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ettenähtud juhtudel.

17. Rendilepingu lõppemine ja ennetähtaegne lõpetamine

(1) Leping lõpeb tähtaja möödumisel, renditud vara hävimisel, kasutamiskõlbmatuks muutumisel või väljaostmisel rentniku poolt.

(2) Lepingu ennetähtaegne lõpetamine toimub poolte kokkuleppel. Ühe poole nõudmisel võib lepingu lõpetada üksnes Eesti Vabariigi seaduses või lepingus ettenähtud alustel ja korras.

(3) Kui lepingus on tähtaeg määramata, siis loetakse see sõlmituks määramatuks ajaks. Mõlemal poolel on sel juhul õigus lõpetada leping igal ajal, millest peab teisele poolele kolm kuu ette teatama, kui lepingus ei ole ettenähtud teist tähtaega.

18. Rendilepingu ennetähtaegne lõpetamine rendile andja algatusel

Rendile andjal on õigus nõuda lepingu ennetähtaegset lõpetamist, kui rentnik:

1) kasutab vara vastuolus lepinguga või vara otstarbega;

2) tahtlikult või ettevaatamatult halvendab vara seisundit;

3) ei ole tasunud renti kolme kuu jooksul tasumise tähtaja möödumise päevast arvates, kui lepingus ei ole ettenähtud teist tähtaega;

4) ei tee remonti juhtudel, mil see lepingu järgi kuu-

lub tema kohustuste hulka;

5) ei järgi lepingus ettenähtud tingimusi maa ja teiste loodusobjektide kasutamise kohta.

19. Rendilepingu annetähtaegne lõpetamine rentniku algatusel

(1) Rentnikul on õigus nõuda lepingu ennetähtaegset lõpetamist, kui:

1) rendile andja ei täida oma remondikohustust;

2) rendile andja ei täida oma lepingulisi kohustusi rentniku varustamisel materiaalsete ressursside, sealhulgas seadmetega;

3) renditud vara osutub kasutamiskõlbmatuks asjaolude tõttu, mille eest rentnik ei vastuta.

(2) Rentnik võib nõuda lepingu lõpetamist invaliidistumise või teovõimetuks tunnistamise puhul või karistamisel kuriteo toimepanemise eest vabadusekaotuse või muu karistusega, mis teeb lepingu edasise täitmise võimatuks. Kõigil nimetatud juhtudel on rendilepingu sõlmimise eesõigus ühel rentnikuga koos elanud või töötanud perekonnaliikmetest.

20. Rendilepingu kehtivus vara üleminekul teisele omanikule

(1) Renditud vara omandiõiguse või Eesti Vabariigi omandiseaduse 7. paragrahvi lõikes 3 nimetatud õiguste üleminekul rendile andjalt teisele isikule jääb varemsõlmitud leping jõusse ka uue omaniku või tiitlipärase valdaja suhtes, kui Eesti Vabariigi seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Omanikuks mitteoleva juriidilise isiku reorganiseerimisel lähevad tema kui rendile andja õigused ja kohustused üle õigusjärglasele, kui Eesti Vabariigi seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

21. Rendilepingu kehtivus rentniku surma korral

(1) Rentniku surma korral on ühel temaga koos elanud või lepingu täitmisel osalenud pärijaist eesõigus nõuda enda tunnistamist rentnikuks senise lepingu järgi ja tingimustel.

(2) Rendile andja võib pärija rentnikuks tunnistamisest keelduda, kui senise lepingu sõlmimise eelduseks olid surnud rentniku isiklikud omadused.

22. Vara tagastamine rendile andjale

(1) Lepingu lõppemisel on rentnik kohustatud tagastama vara rendile andjale samas seisundis, milles ta selle sai, arvestades normaalset kulumist, või lepingus määratud seisundis.

(2) Kui rentnik laseb renditud varal halveneda, peab ta hüvitama rendile andja sellest tulenevad kahjud, kui ta ei tõenda, et vara halvenes mitte tema süü tõttu. Rentniku süüga võrdsustatakse nende isikute süü, kellel ta lubas vara kasutada (perekonnaliikmed, koduabilised, allrentnikud ja teised isikud).

23. Rendilepingu sõlmimisel, täitmisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkivate vaidluste läbivaatamine

(1) Lepingu sõlmimisel tekkivad vaidlused vaatab läbi arbitraaž või vahekohus.

(2) Lepingu täitmisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkivad vaidlused vaatab läbi kohus, arbitraaž või vahekohus.

24. Rentniku varaliste õiguste kaitse

(1) Rentnikule tagatakse tema õiguste kaitse renditud varale omaniku õiguste kaitsega samadel alustel. Rentnikul on õigus renditud vara välja nõuda mis tahes ebaseaduslikust valdusest, nõuda takistuste kõrvaldamist vara kasutamisel ja kahju hüvitamist, mida on varale tekitanud teised isikud, sealhulgas rendile andja.

(2) Renditud maa täielikul või osalisel äravõtmisel

riigi või ühiskonna vajadusteks hüvitab uus maakasutaja rentnikule tekitatud kahju. Rentniku nõudmisel eraldatakse talle võrdväärne maatükk teises kohas, kusjuures senine leping lõpeb või seda muudetakse poolte kokkuleppel.

25. Rendilepingu poolte vastutus

Lepinguga võetud kohustuste täitmata jätmise või mittekohase täitmise eest kannavad pooled Eesti Vabariigi seasuses või lepingus ettenähtud vastutust.

26. Ettevõtte vara rentimine

(1) Ettevõtte vara võib anda rendile ühele või mitmele kodanikule või juriidilisele isikule.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud vara rentimiseks võib asutada juriidilise isikuna rendiettevõtte. Rendiettevõtte asutamise ja tegutsemise korra ning tingimused määrab Eesti Vabariigi Valitsus.

(3) Ettevõtte vara rendile andmisel on võrdsete näitajate korral lepingu sõlmimise eesõigus sama ettevõtte töötajatel olenemata sellest, kas asutatakse rendiettevõtte või mitte.

27. Renditöövõtt (organisatsioonisisene rent)

(1) Renditöövõtt on organisatsioonisiseste majandussuhete vorm, millega luuakse renditöövõtulepingul põhinevad rendisuhted organisatsiooni kui rendile andja ja temaga töö- või liikmesuhetes oleva ühe või mitme kodaniku kui rentniku vahel.

(2) Renditöövõtu põhimõtted määrab Eesti Vabariigi Valitsus.

EESTI VABARIIGI VALITSUSE MÄÄRUS

Riigi vara kasutada andmise korra ja tingimuste kohta

Vabariigi Valitsus peab esmatähtsaks viia lühikese aja jooksul läbi riigi vara erastamine. Sellest lähtuvalt Vabariigi Valitsus määrab:

1. Käesoleva määruse vastuvõtmise päevast rakendada riigi vara rendileandmist ainult avaliku enampakkumise korras tähtajaga kuni üheks aastaks või tähtaega määramata, kui:

1) vara on kehtestatud korras otsustatud jätta riigi omandusse;

2) vara on kinnitatud erastamisnimekirja, kuid vara erastamise tähtaega on ostjate puudumise tõttu pikendatud;

3) majanduslikel kaalutlustel on otstarbekas anda teistele isikutele ajutiseks kasutamiseks ruume riigi omanduses olevates hoonetes või üksikut põhi- ja käibevara koosseisu kuuluvat vara asja tähenduses.

Muudel juhtudel rakendatakse riigi vara kasutada andmist (sealhulgas rendile andmist) ainult selle ministeeriumi või riikliku ameti loal, kelle haldusalas on kasutada antav vara (välja arvatud käesoleva määruse punkti 6 osas).

2. Riigi vara antakse kasutada enampakkumisel rendilepingu või vara tasuta kasutamise kirjaliku lepingu alusel ja tingimusel, et lepingu lõppemisel või lõpetamisel on vara kasutaja kohustatud tagastama riigi vara loomulikkumist arvestades samas seisukorras, milles ta selle sai. Juhul kui vara anti kasutada funktsioneeriva (töötava) tervikvarana, tuleb vara ka tagastada funktsioneeriva tervikvarana (ettevõttena, filiaalina jne.).

Kui rendilepingus või vara tasuta kasutamise lepingus oli vara kasutajale ette nähtud õigus teha varale juurdõehitusi (hooned, rajatised) või parendada vara vastavalt Rendiseaduse paragrahvi 11 lõikele 3 ja paragrahvi 12 lõikele 1 (Riigi Teataja 1990, nr. 12, art. 126), kompenseerib rendilepingu lõpetamisel või lõppemisel rentniku poolt tehtud kulutused rendileandja.

3. Käesolevas määruses käsitatakse tervikvarana asjade kogumit, millest mingi osa eraldamise korral muutub ülejäänud osa sihipärane kasutamine tehnoloogiliselt võimatuks. Nii näiteks antakse:

1) tervikvarana rendile tehnoloogilist tervikut moodustav seadmete kogum;

2) riigi omanduses olevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide bilansis olevad hooned;

3) samuti mitteeluruumid, kui nad moodustavad neis ruumides asuva rendileantava varaga tehnoloogilise terviku.

4. Rendileandmiseks soetatud riigivara võib rendile anda ilma enampakkumiseta kuni üheks aastaks või tähtaega määramata, kui rendileandmine on ühtlasi rendileandja põhikirjaline tegevus. Käesolevas punktis märgitud vara rendilepinguga ei kaasne erastamisel eelistuste või soodustuste rakendamist.

5. Riigi vara võib anda tasuta kasutamiseks:

- 1) teistele riigivalitsemisorganitele;
- 2) eelarvelistele asutustele, ettevõtetele või organisatsioonidele;
- 3) heategevusasutustele või -ühingutele — heategevuse otstarbeks;
- 4) kohaliku omavalitsuse organitele — üldotstarbeks;
- 5) põllumajandussaadusi tootvatele ühistutele — põllumajandussaadusi töötlevate ettevõtete või nende struktuuriüksuste varasid.

Otsused riigi vara tasuta kasutada andmise kohta tehakse vastavalt käesoleva määruse punktidele 6, 7, 8, 10 ja 11.

Otsus avalikustatakse enne lepingu sõlmimist vastavalt käesoleva määruse punkti 13 alapunktide 2 ja 3 nõuetele (välja arvatud enampakkumise seadusega seonduv). Kui lepingu sõlmimiseks avaldavad soovi mitu isikut, sõlmitakse leping isikuga, kes tagab riigi vara säilimise ja tagastamise vastavalt käesoleva määruse punkti 2 tingimustele ja kasutada antud vara efektiivsena kasutamise Eesti Vabariigi huvides. Vara tasuta kasutamise lepingu tingimuste kehtestamine, lepingute sõlmimine ja registreerimine toimub vastavalt kehtivatele seadustele ja käesoleva määruse punktidele 12, 17 (välja arvatud alapunkt 4) ja 34.

6. Vastavalt käesoleva määruse punktile 1 otsustab riikliku ettevõtte, riigiettevõtte, riikliku aktsiaseltsi või muu riigi omanduses oleva asutuse, ettevõtte või organisatsiooni (edaspidi — riigi omanduses olev ettevõtte, asutus või organisatsioon) vara tervikuna rendileandmise vajaduse Vabariigi Valitsus rendileandja (Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määruse nr. 17 «Rendisuhete kohta» (RT 1991, nr. 5, art. 83) punkti 3 alapunkt 1) ettepaneku alusel.

7. Riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni üksiku struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna rendileandmise vajaduse otsustab rendileandja (Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määruse nr. 17 «Rendisuhete kohta» punkti 3 alapunkt 2) kooskõlastatult ministeeriumiga, kelle haldusalas ta asub, või ministriga, kelle valitsemisalas ta asub.

8. Keelatud on riigi vara rentimine, kui selle tagajärjel võib muuta võimatuks riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- või allüksuse muu vara tehnoloogiline ja sihipärane kasutamine. Käesolevas punktis keelatud tegevust tuleb käsitleda mõlema poole tahtlusena ja riigi huvide vastaselt sooritatud tehinguna (tehingu tagajärjed vastavalt käesoleval ajal kehtiva Tsiviilkoodiksi paragrahvile 52).

9. Kui kõik riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni põhitegevuse või selle teenindamisega tegelevad struktuuri- ja (või) allüksused on otsustatud anda rendile, likvideeritakse ettevõtte, asutus või organisatsioon enne viimase rendilepingu sõlmimist.

Likvideerimise otsustab ja korraldab ministeerium või riiklik amet, kelle haldusalas asub vastav ettevõtte, asutus või organisatsioon.

Likvideeritud ettevõtte, asutuse või organisatsiooni vara kuulub üleandmisele ministeeriumi või riikliku ameti bilanssi, kelle halduses vastav ettevõtte, asutus või organisatsioon oli.

Ministeeriumid ja riiklikud ametid on kohustatud kuue kuu jooksul, arvates käesoleva määruse vastuvõtmise kuupäevast, läbi viima nende riigi omanduses olevate ettevõtete, asutuste või organisatsioonide likvideerimise, kelle vara on käesoleva määruse jõustumise ajaks põhitegevuse või selle teenindamisega tegelevate struktuuri- ja (või) allüksuste kaupa rendile antud.

10. Käesoleva määruse punktides 6 ja 7 käsitletud otsused on riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna (tervikvarana) rendile andmise aluseks.

11. Riigi vara, mida on võimalik anda kasutada väljaspool käesoleva määruse punktides 6 ja 7 sätestatud tervikvara mõistet, kasutada andmise vajaduse otsustavad ühiselt Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määrmises nr. 17 «Rendisuhete kohta» ettenähtud rendileandja ja ettevõtte, asutuse või organisatsioon, kelle bilansis riigi vara on. Selliste varade rendile (kasutada) andjaks on ettevõtte, asutuse või organisatsioon, kelle bilansis vara on.

12. Rendileandja on kohustatud pidama tema poolt rendileantud vara kohta lepinguregistrit ja rendileantud vara bilansilist arvestust ning säilitama vara rendileandmisega seotud dokumentatsiooni. Kontrolli arvestuse ja registri üle teostab Eesti Riigivaraamet.

13. Riigi vara rendileandmine toimub järgmiselt:

1) enampakkumise alusel. Enampakkumise tingimused ja korra, samuti rendilepingu tingimused töötab välja ja avalikustab rendileandja;

2) rendileandja on kohustatud kuulutama enampakkumisest vähemalt ühes ülevabariigilise levikuga ajalehes ning ühes objekti asukoha järgsel territooriumil ilmuvas ajalehes, andes kõigile soovijatele vähemalt 14-päevase tähtaja tingimustega tutvumiseks;

3) kuulutus peab sisaldama rendileandja nime, vara nimetuse ja selle iseloomustamiseks vajalikud andmed, aja ning koha, millal ja kus võib vara näha ja tutvuda enampakkumise ja lepingu tingimustega, enampakkumise toimumise aja ja koha ning osavõtumaksu ja esmase sissemakse (edaspidi — avanss) suuruse;

4) osavõtumaksu ja avansi suuruse määrab Rahandusministeerium;

5) kuulutuse avaldamisest alates võimaldab rendileandja kõigile huvitatud isikutele näha vara ja tutvuda enampakkumise ning rendilepingu tingimustega;

6) renditasu algsuuruse määrab kindlaks rendileandja vastavalt Vabariigi Valitsuse 29. aprilli 1991. a. korraldusele nr. 128-k. Renditasu määramise aluseks on lisaks kehtestatud vara senisest kasutamisest saadud tulu, viimasel ajal muu samasuguse vara eest saadud rendi suurus ning renditasu võimalik kujunemine tulevikus (renditud vara kasutamisest saadav võimalik tulu);

7) renditasu algsuurus määratakse täpse arvilise suurusena, mida enne enampakkumist ei avalikustata. Vastav dokument pannakse ümbrisse ja pitseeritakse. Ümbrik avatakse ja sisu tehakse enampakkumisel osalejatele teatavaks pärast pakkumiste lõppu;

8) enampakkumist korraldab rendileandja;

9) ettevõtte, asutuse või organisatsiooni tervikvarana rendile andmisele on ettevõtte töötajate kollektiivil või nende poolt moodustatud juriidilisel isikul (ilma kolmandate isikute osaluseta) rendilepingu sõlmimise eesõigus juhul, kui ta on täitnud käesoleva määruse punktis 14 sätestatud tingimused, nõustub rendilepingu tingimustega ja teeb enampakkumisel vähemalt renditasu algsuurusega võrdse pakkumise;

10) rendileandja on kohustatud tutvustama ja selgitama enampakkumises osalejatele enne enampakkumise läbiviimist käesolevast määrusest ja muudest normatiivaktidest tulenevaid riigi vara rentimise tingimusi, samuti lepingu tingimusi, sealhulgas rendileantava vara koosseisu, ning võtma neilt selle kohta allkirja enampakkumise protokollis;

11) enampakkumise võitjale, kes on andnud tutvumise kohta allkirja, hiljem aga vaidlustab vara rendileandmise tingimused või keeldub nendel tingimustel lepingut sõlmimast või ei ole võimeline rendileantavat vara kindlustama (käesoleva määruse punkt 14), rendileandja avanssi ei tagasta ja temaga rendilepingut ei sõlmi. Sel juhul saab lepingu sõlmimise õiguse osavõtja, kelle poolt pakutud rent on järgmisena suurem renditasu algväärtusest;

12) avanssi ei tagastata ka isikule, kes keeldub tutvumise (käesoleva punkti alapunkt 10) kohta allkirja andmast;

13) teistele osavõtjatele tagastatakse avanss kohe pärast enampakkumist;

14) osavõtumaksu osavõtjatele ei tagastata;

15) enampakkumise tulemusi kontrollib ja kinnitab 5 päeva jooksul pärast enampakkumist rendileandja. Kui rendileandja oli ühtlasi ka enampakkumise läbiviija, siis teostab kontrolli ministeeriumi või ministri poolt, kelle haldus- või valitsemisalas rendileandja asub, määratud ametiisik;

16) enampakkumise tulemust ei kinnitata, kui:

— selle korraldamisel rikuti enampakkumise läbiviimise tingimusi;

— tingimused olid vastuolus kehtivate seaduste või teiste normatiivaktidega;

— kinnitamise päevaks peab Vabariigi Valitsus otstarbekaks jätta vara riigi valdusse ja kasutusse;

— enampakkumisel osales ainult üks pakkuja (välja arvatud käesoleva punkti alapunkti 9 osas);

— renditasu algväärtuse suurus on inflatsiooni tõttu tunduvalt suurenenud.

Sel juhul tagastatakse osavõtjatele osavõtumaks ja avanss 5 päeva jooksul pärast tulemuste kinnitamata jätmist;

17) rendileping sõlmitakse isikuga, kes on nõustunud rendilepingu tingimustega ja pakub enampakkumisel renditasu algväärtusest suurema või vähemalt sellega kattuva renditasu (välja arvatud käesoleva punkti alapunkti 11 osas).

14. Riigi vara rendileandmisel on nõutav, et rentnik kindlustaks rendilepingu täitmise ja temale kasutada antud riigivara nõuetekohase säilimise ja tagastamise vähemalt 20-protsendilise tagatisega rendileantava vara bilansilisest maksumusest.

Rentniku tagatiste olemasolu ja renditava riigivara kindlustatust tagatistega kontrollib rendileandja enne rendilepingu sõlmimist. Kui rentniku tagatised ei kindlusta riigi vara säilimist ja tagastamist, rakendatakse tema suhtes käesoleva määruse punkti 13 alapunkti 11 sätteid.

Tagatisena arvestatakse rentnikule omandiõiguse alusel kuuluva vara vallasvara- ja kinnisvarapante või usaldusväärsete krediitdiasutuste käenduslepinguid.

Tagatist ei nõuta, kui rentnikuks on riiklik asutus, ettevõtte või organisatsioon või kohaliku omavalitsuse organ.

15. Riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni vara tervikuna rentimisel Eesti Riigivaraametil kooskõlastatult Rahandusministeeriumiga määrata rendileandja motiveeritud taotluse alusel igal üksikjuhul kindlaks konkreetse tagatise suurus.

16. Ei ole lubatud vähendada tagatist, kui töökollektiivi baasil asutatud eraaktsiaselts või mõni muu majandusühing, kes soovib riigi vara rendile võtta, ei ole välja kuulutanud avalikku aktsiate märkimist Eesti Vabariigis.

17. Riigivara rendilepingusse tuleb märkida:

- 1) rentniku ja rendileandja nimi, asukoht ja juriidiline aadress;
- 2) lepingu sõlmimise aeg ja koht, lepingu tähtaeg;
- 3) rendileantava vara väärtus, suurus (arv, mõõtmed), koosseis ja piirid;
- 4) renditasu suurus, maksmise kord ja tähtjad, samuti renditasu korrigeerimine, arvestades inflatsiooni;
- 5) vara üleandmise aeg ning kord, samuti selle tagasiandmise kord lepingu lõppemisel või lõpetamisel;
- 6) rendileantava vara, sealhulgas hoonete, ehitiste või ruumide remontimise ja korrashoidmise kord ja tähtjad;
- 7) vara kindlustamise kord;
- 8) põhjused, mis lubavad pooltel lepingu lõpetada enne tähtaega. Ennetähtaegse lõpetamise üheks põhjuseks tuleb rendilepingus kindlasti fikseerida vara erastamise otsustamine vastavalt kehtivatele seadustele (s. o. vara kinnitamine erastamisnimekirja);
- 9) rendileantud vara uuendamise kohustused ja tingimused, arvestades vara võimalikku kulumist;
- 10) muud tingimused, mida rendileandja või Eesti Riigivaraamet peab vajalikuks teatud tööde tegemiseks või tellimuste täitmiseks või mis on kehtestatud seaduste või muude normatiivaktidega või mis on vajalikud käesoleva määruse punktis 2 kehtestatud tingimuse täitmiseks.

18. Riigi vara allrentimine võib toimuda üksnes kooskõlastatult rendileandjaga ning käesoleva määrusega kehtestatud tingimustel ja korras. Kui rendileandja viivitab põhjendamatult kooskõlastuse andmisega

üle ühe kalendrikuu vastava taotluse saamisest arvates, annab rentnik vara allrendile.

19. Riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna (tervikvarana) rentimise korral kuuluvad riigi varale tehtud parendused või renditud maaaladele ehitatud hooned ja rajatised rendileandjale. Rendileandja loal tehtud parendused või ehitatud hooned või rajatised hüvitab rendileandja rentnikule.

20. Riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna (tervikvarana) rentimisel käibevahendeid tervikvara koosseisu ei arvata, välja arvatud tööriistad, rakised ja muu selline vara, mis on põhivahenditega tehnoloogiliselt seotud ja kuulub seetõttu tervikvara (käesoleva määruse punkt 3) koosseisu.

Materialiseeritud käibevahendid (välja arvatud käesoleva määruse punktis 29 nimetatud) võib anda rentniku omandusse laenulepingu alusel, mis sõlmitakse samaaegselt rendilepinguga.

Selliste laenulepingute sõlmimisel tuleb arvestada rendilepingu tähtsusega. Ei ole lubatud sõlmida laenulepingut pikema tähtajaga, kui seda on rendileping. Lepingusse tuleb märkida laenaja konkreetset kohustused tagastatavate käibevahendite koguse, kvaliteedi ja tagastamise tähtsaja kohta, samuti trahvid ja viivised mitteõigeaegse, kohustustele mittevastavas koguses või kvaliteedis tagastamise korral. Laenulepingusse tuleb märkida ka laenaja kohustus tagastada laen kohe, kui rendileping lõpetatakse ennetähtaegselt, või on sõlmitud tähtaega määramata ja leping lõpetatakse.

21. Rendileantava ettevõtte, asutuse või organisatsiooni rahalised käibevahendid kannab rendileandja riigieelarvesse. Rentniku taotlusel ja Rahandusministeeriumi loal võib rendileandja anda rahalised käibevahendid rentniku omandusse kirjaliku laenulepingu alusel, arvestades inflatsiooni ja määrates tagastamise kohustuse ja tingimused. Sellistes laenulepingutes kasutatava laenu protsendi kehtestab Rahandusministeerium. Pärast laenu tagastamist kannab rendileandja rahalised käibevahendid kohe riigieelarvesse.

22. Laenulepingu tingimused kehtestab rendileandja vastavalt kehtivatele seadustele ja muudele normatiivaktidele ning need tehakse teatavaks ja neid tutvustatakse koos rendilepingu tingimuste avalikustamisega ja enampakkumise käigus (käesoleva määruse punkti 13 alapunktid 2, 3 ja 10).

23. Riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna (tervikvara) rentimisel võib anda rentniku vastutavale hoiule madala likviidsusastmega käibevahendeid ja muud vara, mida rentnik ei vaja oma igapäevases majandustegevuses. Hoiuleandmine fikseeritakse eraldi kirjalikus lepingus, lähtudes käesoleval ajal kehtiva Tsiviilkodeksi paragrahvidest 420—431.

Hoiulepingu tingimused kehtestab rendileandja. Hoiulepingu tähtsaja määramisel arvestatakse käesoleva määruse punkti 20 nõudeid.

24. Käesolevas määruses käsitletud laenu- ja hoiulepingud tuleb kooskõlastada vastavalt käesoleva määruse punktile 34 ja registreerida kehtestatud korras koos rendilepinguga.

25. Rendileandjal on õigus müüa rentniku poolt tagastatud käibevahendeid või käibevahendeid, mida rentnik ega rendileandja ei vaja käesoleva määruse punktis 2 kehtestatud tingimuste täitmiseks.

Selliseid käibevahendeid müüakse avalikul enampakkumisel.

Enampakkumise tingimused, korra ja müüdava vara alginna määrab rendileandja, kes ka avalikustab ja viib läbi enampakkumise vastavalt käesoleva määruse punktile 13.

Käibevahendite alginna määramise aluseks on «Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise meetodiliste juhiste» lisa 3 «Käibevahendite ümberarvestus ja fikseerimine riigi omandina».

Laekunud summadest, millest on maha arvatud enampakkumise korraldamisega seotud kulud, kannab rendileandja 75 protsenti riigieelarvesse.

26. Vastavalt Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 20. juuni 1991. a. otsuse ««Omandireformi aluste seaduse» rakendamise kohta» (RT 1991, nr. 21, art. 258) punkti 11 alapunktile 1 on lubatud sätestada rendilepingutesse tingimusi rendileantud üksikute tervikvara mõistega mitteseotud riigi põhivarade väljaostmiseks rentniku poolt. Nimetatud tehingu hinna kehtestab rendileandja vahetult enne ostu-müügitehingu sooritamist.

27. Keelatud on Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 20. juuni 1991. a. otsuse ««Omandireformi aluste seaduse» rakendamise kohta» punkti 11 alapunkti 1 rakendamine, samuti käesoleva määruse punktide 25 ja 26 rakendamine, kui selle tagajärjel muutub võimatuks riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- või (ja) allüksuse muu vara tehnoloogiline ja sihipärane kasutamine, samuti käesoleva määrusega kehtestatud riigivara tagastamistingimuse täitmine.

Sellised tehingud on kehtetud ja nende suhtes kohaldatakse käesoleval ajal kehtiva Tsiviilkoodeksi paragrahvi 52 sätteid vastavalt käesoleva määruse punktile 8.

28. Rendilepingus fikseeritud tingimustel ja korras laekunud summadest või muudest Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 20. juuni 1991. a. otsuse ««Omandireformi aluste seaduse» rakendamise kohta» punkti 11 alapunkti 1 alusel riigi varaga teostatud tehingutest laekunud summadest, millest on maha arvatud müügikulud, peab müüja kandma:

- 1) 25 protsenti rendileandja arvele;
- 2) 75 protsenti riigieelarvesse.

29. Lõpetamata ehitiste või rajatiste osas, mis antakse rendile, tuleb rendilepingus fikseerida poolte konkreetset kohustused tööde jätkamise osas ehitustel või rajatistel või nende konserveerimise suhtes.

Tööde jätkamise korral rentniku vahenditega kuulub poolleiolev ehitis või rajatis kohustuslikule hindamisele Eesti Riigivaraameti poolt kehtestatud meetodiliste aluste kohaselt. Hindamisakt lisatakse rendilepingule.

30. Riigile kuuluvate hoonete, nendes asuvate mitteiluruumide, samuti riigivalitsemisorganite ning nende poolt moodustatud või nende halduses olevate riiklike ettevõtete, asutuste või organisatsioonide kasutuses olevate üksikute mitteiluruumide (olenemata sellest, kelle bilansis need on) rendileandmine (üürimine) võib toimuda üksnes avalikul enam-pakkumisel.

Enampakkumise aja, koha ja tingimused, samuti rendilepingu tingimused avalikustab rendileandja (vara bilansijärgne valdaja) teabevanem-dites vähemalt 10 päeva enne enampakkumist.

Renditasu algsuuruse määrab rendileandja vastavalt Vabariigi Valit-suse 19. juuni 1992. a. määrusele nr. 189 «Hindade reguleerimise korra kohta» (RT 1992, nr. 28, art. 390) ja see tehakse teatavaks koos enam-pakkumise avalikustamisega.

Leping sõlmitakse isikuga, kes pakub enampakkumisel kõige kõr-gema renditasu ja nõustub teiste lepingutingimustega.

Juhul kui enampakkumisest võtab osa üksnes üks taotleja, kuulu-tatakse enampakkumine nurjunuks, muudetakse rendilepingu tingimusi, sealhulgas renditasu algsuurust, ja avalikustatakse teabevahendites enam-pakkumine uuesti.

Junul kui käesolevas punktis nimetatud ruumid moodustavad tervik-vara, toimub ruumide ja vara rendileandmine vastavalt käesoleva mää-ruse punktidele 6 või 7 ja 13.

31. Tunnistada kehtetuks Vabariigi Valitsuse 22. märtsi 1991. a. kor-raldus nr. 83-k käesoleva määruse jõustumise päevast arvates.

32. Renditasu määramiseks ja maksmiseks teha Vabariigi Valitsuse 29. aprilli 1991. a. korraldusega nr. 128-k kinnitatud «Rendi määramise alustes, maksmise korras ja kasutamise põhimõtetes» järgmised muuda-tused ja täiendused:

1) muuta punkti 1 alapunkti 4 ja sõnastada see järgmiselt: «Rentniku võimalik puhaskasum või kahjum renditud vara kasutamisest»;

2) täiendada punkti 3 esimest lõiku pärast sõna «(riigiettevõtte)» sõnadega «riikliku aktsiaseltsi või muu riigi omanduses oleva asutuse, ettevõtte või organisatsiooni või nende struktuuri- ja allüksuse» ja sõnad «alapunkt 1» asendada sõnadega «alapunktid 1 ja 2»;

3) sõnastada punkti 3 teine lõik järgmiselt: «Rendileandja kannab 10 päeva jooksul talle laekunud rendist, mis ei ole seotud rendileandja kohustusega uuendada renditud vara amortisatsioonieraldiste piires, 75 protsenti riigieelarvesse. Selle määra muutmise õigus on vaid Rahandus-ministeeriumil»;

4) tunnistada kehtetuks korralduse punkt 4;

5) sõnastada punkt 5 järgmiselt: «Kui rentniku tagatised renditud vara kindlustamiseks moodustavad vähem kui 100 protsenti renditava vara bilansilisest maksumusest ja kui selle vara rentimise tulemusena on tekitatud riigile materiaalselt kahju, on Riigivarametlil õigus nõuda ren-dileandja käsutusse jääva renditasu vähendamist riigile tekitatud kahju ulatuses, kusjuures sissenõutud vahendid kantakse riigieelarvesse».

Seoses rahareformiga ja tulenevalt sellega seotud normatiivaktidest vaadata läbi kõik seni sõlmitud riigivara rendilepingud ja muuta neid Rendiseaduse paragrahvi 6 lõike 2 alusel ning tulenevalt käesolevast määrusest. Nende kohustuste täitjaks ühepoolselt on rendileandja. Muudatused peab rendileandja registreerima vastavalt käesoleva määruse punktile 12 ja Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määrusele nr. 17 «Rendisuhete kohta».

Alates käesoleva määruse jõustumisest tuleb igal kuul renditasu korrigeerida vastavalt Statistikaameti poolt avaldatud kaupade ja teenuste hinnaindeksile. Renditasu korrigeerimisel arvestatakse põhivahendite ümberhindlust. Käesolevast punktist tulenevad muudatused teeb rendileandja lepingutesse hiljemalt 1. novembriks 1992. a., nähes lepingutes ette renditasu edasise korrigeerimise võimalused, arvestades inflatsiooni.

Juhul kui amortisatsioonieraldised jäävad renditasu hulgas rendileandjale, võib poolte kirjaliku kokkuleppe alusel vähendada renditasu nende amortiseerunud seadmete osas, mis amortisatsiooninormide järgi on töökõlblikud, 50 protsendi võrra.

Amortisatsiooninormide järgi töökõlbmatuteks amortiseerunud seadmed kantakse maha rendileandja poolt kehtestatud tingimustel ja korras ning realiseeritakse avaliku enampakkumise korras, kui rendilepingus ei ole ette nähtud teisiti. Saadud summad kantakse üle vastavalt käesoleva punkti alapunktile 3. Töökõlblikke amortiseerunud seadmeid maha ei kanta ja need jäävad rendileandjale. Nende edasise kasutamise kohta tehakse vastavad täiendused rendilepingusse.

33. Käesoleva määruse punkti 30 ei kohaldata seaduse «Riiklike ja munitsipaaltegevõtete erastamise kohta» paragrahvi 4 alusel sõlmitavate lepingute suhtes.

34. Kõik käesolevas määruses käsitletud riigi omanduses oleva ettevõtte, asutuse või organisatsiooni või tema struktuuri- ja (või) allüksuse vara tervikuna (tervikvarana) rentimise või kasutada andmise lepingute, samuti nendega seonduvate laenu-, hoiu- ja muude selliste lepingute projektid ning muudatuste või täienduste tegemine tervikvarade kohta sõlmitud lepingutesse tuleb kooskõlastada Eesti Riigivaraametiga.

Riigivaraametil on õigus mitte kooskõlastada lepingute projekte või muudatuste või täienduste tegemist, kui:

1) projektid või muudatused või täiendused on vastuolus vabariigi seaduste ja muude normatiivaktidega;

2) leping ei taga riigi vara efektiivset kasutamist või riigi vara tagastamist;

3) rendileandmine on vastuolus riigi ettevõtluse detsentraliseerimise poliitikaga;

4) ei ole järgitud käesoleva määrusega kehtestatud tingimusi;

5) rentnikuks pretendeerib ettevõtte või selle struktuuriüksuse töökollektiivist koosnev eraaktsiaselts või mõni muu juriidiline isik, kelle asutamislepingu või põhikirja järgi ei ole antud kõigile aktsionäridele (osanikele) võrdsed õigusi eri liiki aktsiate (osatähtede) märkimiseks (omandamiseks).

35. Käesoleva määruse punkti 34 rakendamisest tulenevad vaidlused lahendab Vabariigi Valitsus.

36. Lepingud, mis ei vasta käesoleva määruse punktile 34 ja Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määruse nr. 17 «Rendisuhete kohta» punktidele 4 ja 10, on kehtetud ja nende suhtes kohaldatakse käesoleval ajal kehtiva Tsiviilkoodeksi paragrahvi 51 sätteid.

37. Rendileantud vara seisundi, samuti rentniku omandi fikseerib rendileandja poolt moodustatud ekspertgrupp.

38. Käesoleva määruse punktis 37 nimetatud ekspertgrupi liikmete töötasustamine toimub rendileandjale laekunud renditasust pärast vastava ekspertiisiakti kinnitamist käesoleva määruse punktis 41 ettenähtud komisjoni poolt.

39. Renditud riigivara seisundi ja rahalise väärtuse, samuti rentniku omandi suuruse fikseerimine tuleb läbi viia:

- 1) igal aastal koos aastabilansi koostamisega;
- 2) rendilepingu lõppemise või lõpetamise korral;
- 3) rentniku kui juriidilise isiku reorganiseerimise korral;
- 4) rendileandja muutumisel.

40. Endise NSV Liidu seaduste järgi rendikollektiivile renditud Eesti Vabariigi omandiks tunnistatud vara koosseisu ja rahalise väärtuse, samuti rendikollektiivi töö tulemusena tekkinud rentniku omandi suuruse fikseerimine toimub käesoleva määruse kohaselt ja enne rendilepingute uuendamist, kooskõlastamist ja registreerimist. Nimetatud lepingud tuleb uuendada, kooskõlastada ja registreerida hiljemalt 1. jaanuariks 1993. a.

41. Riigi vara rentimisel koordineerib rentniku omandi fikseerimist Eesti Riigivaraameti poolt rentniku omandi fikseerimiseks moodustatav ametkondadevaheline komisjon. Rahandusministeeriumil koostöös Riigivaraametiga lahendada nimetatud komisjoni liikmete töötasustamise küsimused.

42. Eesti Riigivaraametil töötada välja ja kinnitada nimetatud komisjoni põhimäärus 1. novembriks 1992. a.

43. Tunnistada käesoleva määruse jõustumisest arvates kehtetuks Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määruse nr. 17 «Rendisuhete kohta» punktid 4, 5, 7, 8, 9 ja 11.

44. Rentniku poolt renditud varade väljaostmise kord kehtestatakse pärast vastavate õigusaktide vastuvõtmist.

45. Kinnitada «Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise meetodilised juhised» (juurde lisatud).

Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise metoodilised juhised

L Üldosa

1. Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalist väärtust (edaspidi — riigi omand) kontrollitakse ja määratakse kindlaks üks kord aastas koos aastabilansi koostamisega, samuti muudel Vabariigi Valitsuse 19. oktoobri 1992. a. määruses nr. 301 «Riigi vara kasutada andmise korra ja tingimuste kohta» nimetatud juhtudel. Koos sellega fikseeritakse ka rentniku omand, kui seda nõuavad rendilepingu tingimused või soovib rentnik.

2. Riigi ja rentniku omandi perioodilise fikseerimise vajadus tuleneb rendileantud põhivahendite koosseisu muutumisest nende amortiseerumisest põhjustatud osalise väljavahetamise, rentniku poolt väljaostmise või vara erastamise tõttu, samuti vara ümberhindlusest tingitud hinnamuutusest, materialiseeritud käibevahendite ühikuhinna muutumisest tuleneva, rentnikule rendilepinguga üleantud või laenatud käibevahendite summa kiirest muutumisest ning rahalisi käibevahendeid mõjutavast inflatsioonist.

3. Riigi ja rentniku omandi kindlaksmääramine ja fikseerimine toimub, lähtudes Rendiseadusest ja teistest riigi vara kasutamist reguleerivatest seadustest ja muudest normatiivaktidest, sõlmitud rendilepingust ning teistest rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud lepingutest.

4. Riigi ja rentniku omandit kontrollib ja fikseerib rendileandja poolt moodustatud ekspertgrupp kooskõlas käesolevate metoodiliste juhistega.

Ekspertgrupi otsuse riigi ja rentniku omandi maksumuse ja koosseisu kohta kinnitab Eesti Riigivaraameti poolt rentniku omandi fikseerimiseks moodustatav ametkondadevaheline komisjon (edaspidi — ametkondadevaheline komisjon), kes kontrollib ka sõlmitud lepingute seaduslikkust.

II. Rendisuhete seaduslikkus

5. Rendisuhete seaduslikkus määratakse kindlaks, kontrollides rendilepingu vastavust Eesti Vabariigi territooriumil kehtivatele ja lepingu sõlmimisel kehtinud seadustele ja muudele normatiivaktidele, milleks on:

— kehtivas Tsiviilkoodeksis vara üürimist reguleerivad peatükid ning Eesti NSV ja NSV Liidu rendisuhete reguleerinud normatiivaktid, kui rendileping on sõlmitud enne 16. novembrist 1988. a.;

— kehtivas Tsiviilkoodeksis vara üürimist reguleerivad peatükid, kui rendileping on sõlmitud ajavahemikus 16. novembrist 1988. a. 1. oktoobrini 1990. a.;

— Rendiseadus, kui rendileping on sõlmitud pärast 1. oktoobrit 1990. a.;

— Eesti NSV Ministrite Nõukogu 6. septembri 1989. a. määrus nr. 302 «Vara rendile andmise ja majandusorganisatsioonide assotsiatsioonide, liitude ja muude majandusühenduste loomise kohta väljaspool vabariiki asuvate ettevõtete ja organisatsioonidega», kui rendile on antud NSV Liidu ministriumide halduses olnud, Eesti Vabariigi territooriumil asuvate ettevõtete vara ajavahemikul 6. septembrist 1989. a. kuni 1. jaanuarini 1991. a.;

— Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määrus nr. 17 «Rendisuhete kohta», kui rendileping on sõlmitud pärast 21. jaanuari 1991. a., enne seda sõlmitud rendilepingud aga nimetatud määruse punktist 2 tulenevalt;

— Vabariigi Valitsuse 6. mai 1991. a. määrus nr. 86 «Eesti Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 1991. a. määruse nr. 17 täiendamise kohta» (RT 1991, nr. 16, art 224), kui leping on sõlmitud pärast 6. maid 1991. a.;

— Vabariigi Valitsuse 29. detsembri 1990. a. määrus nr. 264 «Eesti Vabariigile kuuluvate riiklike ettevõtete üleviimise kohta uutele organisatsioonilistele vormidele» (RT 1991, nr. 2, art. 21) — riigiettevõtete või riiklike aktsiaseltside struktuuri- või allüksuste tervikvara rentimisel;

— Vabariigi Valitsuse 19. juuni 1992. a. määrus nr. 189 «Hindade reguleerimise korra kohta» (RT 1992, nr. 28, art. 390) riigi omanduses olevate ruumide rentimisel renditasu määramise osas, kui leping on sõlmitud pärast 1. juulit 1992. a.;

— Vabariigi Valitsuse 6. juuli 1992. a. määrus nr. 198 «Eesti Vabariigi Valitsuse 29. detsembri 1990. a. määruse nr. 164 osalise muutmise kohta» (RT 1992, nr. 33, art. 436) ning Majandusministeeriumi ja Eesti Riigivaraameti poolt nimetatud määruse täitmiseks väljaantud normatiivaktid — riigiettevõtte, riikliku aktsiaseltsi või riiklikul omandil põhinevate osahingute vara rentimisel, kui leping on sõlmitud pärast nende määruste jõustumist;

— Vabariigi Valitsuse 13. juuli 1992. a. määrus nr. 203 ««Vara erastamise ja välismaalastele rentimise korra» kinnitamise kohta» (RT 1992, nr. 34, art. 450) — vara rentimisel välismaalastele või välisosanikega juriidilistele isikutele, kui leping on sõlmitud pärast selle määruse jõustumist;

— Ettevõtteseadus (17. novembrist 1989. a.) — ettevõtte registreerimise kohustuse osas.

6. Riigi vara rentimise kohta sõlmitud lepinguid tühistab kohus, arbitraaz või vahekohus, kusjuures hagejaks on ministeerium, kelle halduses on renditud riigivara. Hagejaks võivad olla ka teised isikud vastavalt Eesti Vabariigis kehtivale seadusandlusele. Tehingu kehtetuks tunnistamise alused ja tagajärjed on ette nähtud kehtiva Tsiviilkoodeksi III peatükis.

III. Riigi ja rentniku omandi fikseerimise alused

7. Rentnik on kohustatud pidama raamatupidamises eraldi arvestust renditud vara ja rentniku omandusse kuuluva vara kohta. Sellise arvestuse puudumisel tuleb see sisse seada hiljemalt pärast riigi ja rentniku omandi esmakordset kontrollimist ja fikseerimist.

8. Riigi ja rentniku omandi fikseerimine toimub põhivahendite ja käibevahendite osas eraldi. Esmalt fikseeritakse riigile kuuluva vara seisund, koosseis ja rahaline väärtus, seejärel aga rentniku omand.

9. Riigile kuuluvate põhivahendite koosseisu ja rahalise väärtuse fikseerimise täpsem viis on põhivahendite koosseisu võrdlemine käesolevate metoodiliste juhiste lisas 1 toodud vormi kohaselt. Vormi kasutamise eeldab, et riigi vara rendileandmisel on rendilepingu lisas või vara üleandmis-vastuvõtmisaktis fikseeritud vara täpne koosseis.

10. Lisa 1 veerus 8 märgitakse nende põhivahendite nimetus, mis on soetatud pärast rendilepingu sõlmimist (rentniku omandi eelmist fikseerimist) amortiseerunud (või võõrandatud) põhivahendite asemele, samuti täiendavalt soetatud põhivahendid, mis moodustavad rendilevõetud tootmis(teenindus-)liiniga ühtse tehnoloogilise terviku. Ülejäänud põhivahendite osas tehakse märg — «sama».

11. Lisa 1 veerus 12 märgitakse summa, mis veerus 11 toodud soetamismaksumuste vahest kuulub rendileandja poolt kompenseerimisele. Summa arvutatakse välja, lähtudes rendilepingu tingimustest, poolte vahel sõlmitud teistest laenu-, hoiu- või muudest sellistest lepingutest ja kokkulepetest või pooltevahelisel kokkuleppel omandi fikseerimisel.

Kui pooled lepivad kokku vaid üldsumma suhtes, siis parandusi konkreetse põhivahendi osas eraldi ei fikseerita, vaid sellega korrigeeritakse veeru 10 summat.

12. Lisa 1 veerus 13 fikseeritakse põhivahendi soetamismaksumus, millega see loetakse riigi omandusse kuuluvaks. Põhivahendite osas, mille koosseisus ei ole tehtud muudatusi, kantakse sinna nende maksumus veerus 5 toodud summas.

13. Lisa 1 veerus 14 on vajalik tingimata ära näidata nende põhivahendite jääkväärtuskoeffitsient

$$\frac{100 - \text{kulum} \% - \text{des}}{100}$$

mis on soetatud pärast rendilepingu sõlmimist. Ülejäänud põhivahendite bilansiline maksumus fikseeritakse veerus 15, lähtudes nende täiendavast normikohasest amortiseerumisest vaadeldava perioodi vältel.

14. Kui veerus 1 märgitud põhivahenditest osa puudub (veerus 8 puudub märg «sama» või asenduseks soetatud põhivahendi nimetus), tehakse lisa 1 veerus 16 märg põhjuste kohta (viide poolte täiendavale kokkuleppele, rendilepingu punktile jne.). Vastava märke puudumisel on rentnik kohustatud esitama ekspertgrupile vastavasisulise kirjaliku seletuse.

15. Kui lisa 1 veeru 15 summa on väiksem veeru 6 summast ja see ei ole kooskõlas rendilepingu tingimustega (näiteks on põhivahendite summa vähenemine suurem rendileandjale rendiga vaadeldaval perioodil tasutud põhivahendite amortisatsioonisummast, mis tuli tasuda renditud põhivahendite kulumise katteks), tuleb omandi fikseerimise aktile lisada pooltevaheline täiendav kokkulepe riigi vara puudujäägi kompenseerimiseks rentniku poolt või ekspertgrupi vastavasisuline ettepanek, mille kinnitab ametkondadevaheline komisjon.

16. Kui rendileping ja riigi vara rentnikele üleandmise-vastuvõtmise akt ei võimalda riigi omandusse kuuluva vara fikseerimist lisas 1 toodud vormi kohaselt, tehakse seda käesolevate meetodiliste juhiste lisa 2 kohaselt.

17. Lisa 2 järgi fikseeritakse riigile kuuluvate põhivahendite arvestuslik maksumus (tabeli positsioon 12), põhivahendite bilansiline maksumus (positsioon 6), mis neil oli omandi fikseerimise tähtajaks, ja rendileandja poolt rentnikule kompenseeritavate parenduste ja seadmete hinna (positsioon 10) vahe.

Positsioonis 10 märgitud parenduste ja uute seadmete hinna summa tuleb kompenseerida summas, mis on kooskõlas rendilepingu tingimuste või muude kokkulepetega või omandi fikseerimisel sõlmitud poolte kokkuleppega.

18. Riigile kuuluvate põhivahendite maksumus (positsioon 14) fikseeritakse nende arvestusliku maksumuse (positsioon 12) ja rendilepingu algusest (omandi eelmisest fikseerimisest) kuni omandi fikseerimiseni rentniku poolt kooskõlas rendilepingu tingimustega rendileandjale tasutud amortisatsioonivahendite suuruse (positsioon 13) vahena.

Positsioonis 13 märgitud amortisatsioonivahendite hulka arvatakse vaid see summa, mille rentnik on kooskõlas lepinguga tasunud põhivahendite kulumise katteks. Muudel juhtudel, kui amortisatsiooninorm on vaid renditasu arvestamise meetodiliseks aluseks, seda riigi omandist maha ei arvata.

19. Lepinguga rentnikule üleantud nende käibevahendite maksumus, mis riigi ja rentniku omandi fikseerimise päeval kuuluvad riigile, fikseeritakse lepinguga ettenähtud korra kohaselt. Juhul kui leping ei kehtesta korda, kuidas arvestada renditud (laenatud) käibevahenditele mõjuvat inflatsiooni, või seda ei ole arvestatud ametliku inflatsioonikoefitsiendi mittemääramise tõttu, arvestatakse käibevahendid ümber kooskõlas käesolevate meetodiliste juhiste lisaga 3.

20. Kasumi saamise seisukohalt on lisas 3 toodud arvestuse meetodika järgi käibevahendid võrdsustatud põhivahenditega, arvestades nende käibekiirust. Kasumitootlikkuse arvestamisel (koefitsient «n») võetakse aluseks kõik vaadeldaval ajavahemikul rentniku kasutuses olnud põhi- ja käibevahendid ning eeldatakse, et käibevahendite kasutamise rentaablus on võrdne ettevõtte keskmise rentaablusega.

21. Käibevahendite summat vähendatakse rentniku poolt tehtud muude kulutuste võrra, mida peab lepingu tingimuste järgi kompenseerima rendileandja ja mida ei ole eelnevalt arvestatud põhi- ja käibevahendite maksumuse fikseerimisel.

Kompenseerimise kokkulepe lisatakse omandi fikseerimise aktile poolte kokkuleppena või ekspertgrupi ettepanekuna (kinnitatakse ametkondadevahelise komisjoni poolt).

22. Riigi vara rendileandmisel või ettevõtte või tema struktuuri- või allüksuse vara rendileandmisel, millega kaasnes rentniku õigusjärglus selle vara baasil tegutsenud ettevõtte suhtes, arvestatakse riigile kuuluva vara fikseerimisel bilansi kulukirjetes neid muudatusi, mida ei ole eelnevalt arvestatud riigile kuuluvate põhi- ja käibevahendite fikseerimisel.

Vastavalt kulukirjetes toimunud muutustele riigi omandina fikseeritud rendilolevate vahendite summat kas suurendatakse või vähendatakse. Seejuures lisatakse omandi fikseerimise aktile poolte kokkulepele tasaarvelduste tegemiseks või rendilepingu tingimuste muutmiseks või taieandmiseks, kokkuleppe mittaasaavutamise korral aga ekspertgrupi otsus, mille kinnitab ametkondadevaheline komisjon.

23. Rentniku omandusse kuuluvate ja tema vastutusel renditud (laenatud) vahendite summa ja koosseis leitakse, kui kõigist rentniku kasutuses olevatest vahenditest arvatakse maha riigile kuuluvad vahendid. Nende esemeline ja naturaalühikuline, samuti rahaline koosseis fikseeritakse eraldi aktis, mille kooskõlastab ekspertgrupp, et vältida võimalikke arusaamatusi riigi ja rentniku omandi fikseerimisel järgmisel perioodil.

24. Muudatused riigi omandina fikseeritud rendil oleva vara koosseisus, võrreldes vastava vara rendileandmise päevaga, on rendi suuruse kohustusliku muutmise aluseks niivõrd, kui võrd see tuleneb Eesti Vabariigi seadustest ja muudest normatiivaktidest ning rendilepingu tingimustest.

Lisa 1

«Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise meetodiliste juhiste» juurde

Riigile kuuluvate põhivahendite võrdlemise tabel

Rendilepingu sõlmimisel (eelmisel omandi fikseerimisel)		
Lepingu sõlmimisel kehtinud hindades	Umber arvestatud omandi fikseerimisel kehtinud hindadesse	$\frac{100 - \text{kulum} \% - \text{deks}}{100}$
1	Põhivahendi nimetus	
2	Põhivahendi kood	
3	Soetamismaksumus	
4	Bilansiline (jääk-) maksumus	
5	Soetamismaksumus	
6	Bilansiline maksumus	
7	Vara jääkväärtuskoeffitsient	$\frac{100 - \text{kulum} \% - \text{deks}}{100}$
8	(4) : (3)	
9	Põhivahendi nimetus omandi fikseerimisel	
10	Põhivahendi kood omandi fikseerimisel	
11	Põhivahendi soetamismaksumus	
12	Põhivahendi soetamismaksumuste vahe (10) — (5) (illegaalne parendus)	
13	Tingliku parenduse osa, mille maksumuse kompensatsioon rendileandja	
14	Põhivahendi soetamismaksumus, millega see fikseeritakse riigi omandina (10) — (12)	
15	Vara jääkväärtuskoeffitsient (VI. juhiste punkt 13)	$\frac{100 - \text{kulum} \% - \text{deks}}{100}$
16	Riigi omandusse kuuluva põhivahendi bilansiline maksumus (13) × (14)	

Märkus.

Kui on tegemist sama põhivahendiga, siis nimetust uuesti ei märgita. Kui koodi ei ole muudetud, siis seda uuesti ei märgita.

Põhivahenditele tehtud parenduste või kulumise määratlemine

Pcsit- siooni nr. ()	Arvestuslikud näitajad ja arvestusvalemid	Mõõtühik	Näitaja suurus	Märkused
1	2	3	4	5
1.	Rendilevõetud põhivahendite soetamismaksumus rendilepingu sõlmimise ajal kehtinud hindades	kroonides		
2.	Positsioonis (1) nimetatud põhivahendite soetamismaksumus, arvestades vahepealseid ümberhindlusi (omandi fikseerimise päeval kehtivates või nendega võrreldavates hindades)	kroonides		
3.	Rendilevõetud põhivahendite bilansiline (jääk-) maksumus rendilepingu sõlmimise päeval kehtinud hindades	kroonides		
4.	Põhivahendite jääkväärtuskoeffitsient $\frac{100 - \text{kulum \% des}}{100}$ nende rendile võtmisel (3) : (1)	suhtarv		
5.	Põhivahendite soetamismaksumus omandi fikseerimise kuupäeva seisuga	kroonides		
6.	Põhivahendite jääkmaksumus omandi fikseerimise kuupäeva seisuga	kroonides		
7.	Põhivahendite jääkväärtuskoeffitsient $\frac{100 - \text{kulum \% des}}{100}$ omandi fikseerimise päeval (6) : (5)	suhtarv		
8.	Põhivahendite tinglik kallinemine rendiperioodil (5) × (4) — (2) × (4)	kroonides		
9.	Põhivahendite kallinemise koeffitsient (8) : ((2) × (4))	suhtarv		
10.	Põhivahendite parendamine (+) või kulumine (—) (6) : (1 + (9)) — (2) × (4)	kroonides		

1	2	3	4	5
11.	Põhivahendite maksumuse kasv, mis on tingitud nende uuendamisel paigaldatud uute vahendite kõrgemast hinnast (6) — (2) × (4) — (10)			kroonides
12.	Rendileandjale kuuluvate põhivahendite arvestuslik maksumus (6) — (10)			kroonides
13.	Vaadeldaval perioodil rendileandjale põhivahendite kulumise katteks rendina makstud amortisatsioonivahendid			kroonides
14.	Riigi omandina fikseeritav põhivahendite maksumus (12) — (13)			kroonides

Lisa 3

«Rendil oleva riigivara koosseisu ja rahalise väärtuse täpsustamise meetodiliste juhiste juurde

Käibevahendite ümberarvestus ja fikseerimine riigi omandina

Riigile kuuluvate, rentnikule rendilepinguga üleantud (laenatud) käibevahendite maksumus fikseeritakse järgmiselt:

$$V_f = V_r (1 + n) - R_v > V_r, \text{ kus}$$

V_r on rendilepinguga rentnikule üleantud (laenatud) käibevahendite esialgne maksumus, millest on maha arvatud käibevahendid, mis lepingu järgi ei kuulu tagastamisele, ja eelnevalt rentniku poolt lepingu tingimustel ja lepingus ettenähtud korras ostetud käibevahendite maksumus;

R_v — rendilepingu algusest kuni omandi fikseerimise päevani vaadeldavate käibevahendite eest tasutud rendisumma;

n — ettevõtte vahendite kasutamise efektiivsust iseloomustav koefitsient, mille väärtus arvestatakse:

$$n = \frac{K}{V \times H_r + P}, \text{ kus}$$

K on rentnikuks oleva ettevõtte brutokasum, mis on saadud rentniku kasutuses olevate kõigi varade kasutamisest rendilepingu sõlmimisest kuni omandi fikseerimiseni (käibevahendite väljaostmiseni);

V — rentniku kasutuses olnud käibevahendite (nii oma, renditud kui ka laenatud) keskmine maksumus vaadeldaval ajavahemikul;

H_r — vaadeldava rendiperioodi kestus päevades;

T — keskmine käibevälde päevades vaadeldaval rendiperioodil;

P — rentniku poolt vaadeldaval ajavahemikul kasutatud põhivahendite (nii oma kui renditud) keskmine maksumus ümberarvestatuna omandi fikseerimisel kehtivatesse või nendega võrreldavatesse hindadesse).

MAA RENTIMISE AJUTINE KORD

I. Üldsätted

1. Käesolev «Maa rentimise ajutine kord» (edaspidi — kord) reguleerib riigi-, munitsipaal- ja eraomanduses oleva maa tähtajalisele (kuni 99 aastaks) rendile andmist vastavalt Eesti Vabariigi maareformi seadusele ja Eesti Vabariigi rendiseadusele.

2. Maareformi käigus tagastamisele, asendamisele või ostueesõigusega erastamisele kuuluvat maad rendile ei anta.

3. Maad võib rendile anda ainult omanik. Riigimaa rendileandjaks on riik, keda esindab Eesti Vabariigi Riiklik Maa-amet.

Raudteede, lennujaamade ja sadamate all oleva riigimaa rendileandjaks on riik, keda esindab Transpordi- ja Sideministeerium.

Munitsipaalmaa rendileandjaks on esmatasandi kohaliku omavalitsuse täitevorgan. Kuni maa üleandmiseni munitsipaalomanduses on maa rendileandjaks riik, keda esindab Eesti Vabariigi Riiklik Maa-amet.

4. Käesoleva korra järgi saavad maad rentida kõik Eesti Vabariigi maareformi seaduse paragrahvis 33 loetletud õigustatud subjektid.

5. Välismaalastena käsitletakse käesolevas ajutises korras välisriikide kodanikke ja juriidilisi isikuid, kodakondsuseta isikuid, kelle alaline elukoht ei ole Eesti Vabariigis, rahvusvahelisi organisatsoone ja Eesti Vabariigis registreeritud juriidilisi isikuid, kelle aktsionäride või osanike hulgas on välismaalasi.

6. Eesti Vabariigi kodanikele antakse maad rendile Eesti Vabariigis ametlikult kehtiva raha eest, välismaalastele ka konverteeritava valuuta eest.

7. Riigi-, munitsipaal- või eraomanduses oleva maa rentimine välismaalastele võib olla piiratud Eesti Vabariigi seadustega ettenähtud juhtudel ja korras.

8. Riigi- ja munitsipaalmaa rendileandmise korraldamine võib toimuda üksnes avalikult kas rendileandja või võimaliku rentniku initsiatiivil.

Mõlemal juhul teatab rendileandja massiteabevahendite kaudu maa rentimise konkreetsetest võimalustest ja rendilepingu omapoolsetest tingimustest, andes kõigile soovijatele vähemalt 10-päevase tähtaja taotluse esitamiseks.

9. Mitme taotluse esitamisel sõlmitakse rendileping isikuga, kes nõustub rendilepingu tingimustega ja maksab rendileandjale kõrgeima renditasu. Rendileandja või tema poolt volitatud isik korraldab rendilepingu sõlmimiseks enampakkumise, mille kohta vormistatakse enampakkumise protokoll.

Renditasu määramisel on aluseks maa maksustamishind, välja arvatud maa hinna seaduse paragrahvi 7 lõikes 1 ettenähtud juhud. Kui rendileandmine toob kaasa ümberkruntimise või kui maa on hindamata, on rendileandja esindaja kohustatud tellima maa hindamistööd. Maad hindab Eesti Vabariigi Riikliku Maa-ameti poolt atesteeritud ja vannutatud maa-hindaja või riigi maakorraldusamet. Hindamisakti kihnitab maakonna või vabariikliku linna maa-amet

10. Juhul kui taotleja on iseseisvalt välja selgitanud maatüki, mida on võimalik rendile anda, võib ta maa rentimise taotluse esitada rendileandjale.

Riigi- ja munitsipaalmaa rendileandja peab sellisel juhul välja selgitama kõik selle maatükiga seonduva ning juhul, kui maa rendileandmine on võimalik, avalikustama maa rendileandmise vastavalt käesoleva korra punktile 8 ja korraldama enampakkumise vastavalt punktile 9.

Rendileping, mille sõlmimisel ei järgitud avalikustamise ja enampakkumise protseduuri nõudeid, on kehtetu ENSV tsiviilkoodeksi paragrahvi 51 kohaselt.

11. Enampakkumist ei korraldata, kui taotlejal on seaduslikul alusel tekkinud taotletaval maal asuvate hoonete ja rajatiste omandiõigus või kasutamisoigus. Juhul kui hoonete ja rajatiste alune maa ei ole piiritletud, määratakse nende teenindamiseks vajalik maa kindlaks Eesti Vabariigi maareformi seadusega kehtestatud korras.

II. Maa rentimise taotluse esitamine

12. Maa rentimise taotlus esitatakse:

— riigimaa rentimiseks maatüki asukoha järgsele maakonna või vabariikliku linna maa-ametile;

raudteede, lennujaamade ja sadamate all oleva riigimaa rentimiseks transpordi riigiettevõttele, kellele see maa on antud tähtajata kasutamiseks.

— munitsipaalmaa rentimiseks maa asukoha järgsele kohaliku omavalitsuse täitevorganile või maakomisjonile.

Taotluses tuleb märkida maatüki suurus, asukoht, kasutamise sihtotstarve ja muud maa kasutamise seisukohalt olulised andmed.

13. Maa rentimise taotluse vormistamise käigus annab maa asukoha järgne maa-amet või transpordi riigiettevõtte taotlejale vormikohase õiendi, mille kooskõlastavad esmatasandi kohaliku omavalitsuse täitevorgan, kohaliku keskkonnakaitseameti volitatud esindaja ja teised huvitatud isikud maa-ameti, maakomisjoni või Transpordi- ja Sideministeeriumi korraldusel. Õiend on aluseks maa rendileandmise vormistamisel ja peab sisaldama käesoleva korra punktis 23 ettenähtud andmeid.

Vormikohane õiend täidetakse ja kooskõlastatakse maa asukoha järgses maa-ametis ka eraomanduses oleva maa rentimise korral.

14. Käesoleva korra punktis 13 ettenähtud kooskõlastused tuleb kooskõlastaval organil anda hiljemalt ühe nädala jooksul õiendi saamise päevast arvates.

Kooskõlastamise protseduuri teostab taotleja rendileandja juhendamisel.

15. Riigi omanduses oleva maa rendileandmiseks tuleb rendilepingu, mille tähtaeg on üle 25 aasta, sõlmimiseks taotleda Eesti Vabariigi Valitsuse nõusolekut. Taotluse koos enampakkumise dokumentidega esitab valitsusele rendileandja Taotlusele lisatakse vormikohane õiend koos maatüki asukohaskeemiga.

16. Rendileandjal on õigus lisada materjalidele, mis vaadatakse läbi vastavalt käesoleva korra 111 osale, omapoolne põhjendatud arvamus eelistatava rentniku kohta.

III. Maa rentimise taotluse läbivaatamine

17. Riigi omanduses oleva maa rentimise (tähtajaga üle 25 aasta) taotluse koos käesoleva korra II osas ettenähtud dokumentidega vaatab läbi Eesti Vabariigi Valitsus ühe kuu jooksul taotluse laekumise päevast arvates ja teeb otsuse. Eitava otsuse korral märgitakse ära keeldumise motiiv.

18. Riigimaa rendileandmisel sõlmib riigi esindaja maarendilepingu Eesti Vabariigi Valitsuse otsuse alusel. Rendileping sõlmitakse 10 päeva jooksul vastava otsuse saamisest arvates.

19. Munitsipaalomanduses oleva maa rentimise (tähtajaga üle 25 aasta) taotluse koos enampakkumise ja käesoleva korra II osas nimetatud dokumentidega vaatab läbi maa asukoha järgne kohaliku omavalitsuse volikogu hiljemalt ühe kuu jooksul vastava taotluse laekumisest arvates ja võtab vastu otsuse maa rentimise kohta. Eitava otsuse korral märgitakse ära keeldumise motiivid.

20. Volikogu otsuse alusel sõlmib renditava maa asukoha järgne kohaliku omavalitsuse täitevorgan maarendilepingu. Rendileping sõlmitakse 10 päeva jooksul vastava otsuse saamisest arvates.

21. Riigi- ja munitsipaalmaa 25 aastaks või lühemaks tähtajaks rentimise taotluse koos enampakkumise ja käesoleva korra II osas nimetatud dokumentidega vaatab läbi rendileandja ja otsustab maa rentimise vastavalt käesolevale korrale ühe kuu jooksul taotluse laekumise päevast arvates. Vastav otsus vormistatakse käskkirja või korraldusena. Rendileping sõlmitakse 10 päeva jooksul pärast vastava käskkirja või korralduse tegemist.

Eitava otsuse korral märgitakse ära keeldumise motiivid.

22. Materjalid maaeralduse vormistamiseks saadab rendileandja ühele käesoleva korra punktis 12 nimetatud organitest.

23. Maa rendile andmise korralduses, otsuses või käskkirjas märgitakse:

1) rentniku nimi (juriidilise isiku rekvisiidid);

2) eraldatava maatüki asukoht ja suurus; põllumajandusmaa puhul kõlvikuline koosseis;

3) maatükil asuvad hooned, nende omanik ja tiitlipärane valdaja, samuti kehtivad ehitusload, .

4) maatüki kasutamise otstarve ning maksustamise põhitingimused ja piirangud;

5) maatüki rentimise tähtaeg;

6) maatüki looduses eraldamise tähtaeg ja kord;

7) äravõetavate põllumajanduskõlvikute ja metsamaa kompensatsioonimaksed Eesti Vabariigi normatiivaktidega ettenähtud korras;

8) rendilepingu põhitingimused ja garantiid.

24. Maa rendileandmine loodusvarade kasutuselevõtmiseks toimub kooskõlas loodusvarade kaitset ja kasutamist reguleerivate normatiivaktidega.

Rentnikul on õigus metsakasutusele vastavalt metsakorralduskavale, raiepiletile ja rendilepingus ettenähtud tingimustele.

25. Rendileandja on kohustatud enne rendilepingu sõlmimist avalikustama massiteabevahendites käesoleva korra III osas ettenähtud korraldused, otsused ja käskkirjad.

IV. Maarendi leping

26. Rendilepingu projekti koostab rendileandja või tema poolt volitatud isik. Rendilepingu sõlmimisel tuleb pidada kinni käesoleva korra III osas ettenähtud tähtaegadest. Rendilepingule kirjutavad alla rendileandja ja rentnik.

27. Maarendi lepingu tingimused peavad vastama Eesti Vabariigi kehtivatele seadustele ja muudele normatiivaktidele.

«Maa maksustamishinna muutumisel on rendileandjal õigus nõuda renditasu muutmist.»

28. Sõltumata maa omandivormist on maarendi lepingu lahutamatuks lisaks järgmine dokumentatsioon: pindade arvutused ja maa eksplikatsioon seaduses ettenähtud juhtudel, kompensatsioonimaksete kalkulatsioon, metsatehnilise uurimise akt ja maa looduses eraldamise akt koos piiriplaaniga. Riigi- ja munitsipaalmaa rendilepingu lahutamatuks lisaks on ka käesoleva korra III osas ettenähtud organite korraldus, otsus või käskkiri.

29. Riigi- või munitsipaalmaa renditasu suurus lepitakse kokku vastavalt käesoleva korra punktile 9.

Eraomanduses oleva maa renditasu suurus määratakse poolte kokkuleppel, mis ei tohi olla vastuolus Eesti Vabariigi vastavate normatiividega.

30. Kui maarendi lepingu sõlmimine on seotud Eesti Vabariigi riiklike ettevõtete (riigiettevõtete) või (ja) nende struktuuri- ja allüksuste vara tervikuna (tervikvarana) rentimisega, toimub rendilepingu sõlmimine kooskõlas Eesti Vabariigi Valitsuse otsustega kehtestatud riigivara rentimise tingimustega ja vastavalt käesolevale korrale, kusjuures rendilepingud tuleb Eesti Vabariigi Riigivaraametis registreerida üheaegselt.

Selliste lepingute sõlmimist, kooskõlastamist ja registreerimist korraldavad rendileandjad ühiselt.

V. Maa looduses eraldamine

31. Pärast maa rendileandmise korralduse, otsuse või käskkirja tegemist (sõltumata omandivormist) ja juhul, kui rendileantav maa ei ole eelnevalt piiristatud, esitab rentnik taotluse maa looduses eraldamise kohta.

Looduses eraldavad maa riiklikud maakorraldusorganid, Eesti Vabariigi Riikliku Maa-ameti poolt volitatud juriidilised isikud ja üksikisikud või riiklikud arhitektuuriorganid.

32. Maatükk piiristatakse looduses rendileandja või tema poolt volitatud isiku ja rentniku ning vajaduse korral ka teiste huvitatud isikute juuresolekul.

33. Maa looduses eraldamine vormistatakse maa looduses eraldamise aktiga, millele lisatakse piiriplaan.

34. Maaeralduse tehniline teostamine ja dokumentide vormistamine toimub Eesti Vabariigi Riikliku Maa-ameti poolt kehtestatud korras.

VI. Maarendi lepingu registreerimine

35. Maarendi lepingu registreerimise korraldab rendileandja.

36. Kuni kinnisvara registri asutamiseni registreeritakse maarendi leping Eesti Vabariigi Riiklikus Maa-ametis vähemalt ühe kuu jooksul pärast maarendi lepingu allakirjutamist ning sõltumata rendi tava maa omandi vormist.

37.

Eesti Vabariigi Riiklikul Maa-ametil on õigus keelduda maarendi lepingu registreerimisest, kui rendileping on vastuolus Eesti Vabariigi seaduste, käesoleva korra või muude normatiivaktidega või lepingul puuduvad käesoleva korra punktis 28 ettenähtud lahutamatud lisad, ja nõuda rendilepingus vajalike muudatuste tegemist või lisade esitamist.

38. Maarendi leping jõustub Eesti Vabariigi Riiklikus Maa-ametis registreerimise päevast.

VII. Vaidluste lahendamise kord

39. Rendilepingu sõlmimisel, täitmisel, muutmisel ja lõpetamisel tekkinud vaidluste läbivaatamine toimub Eesti Vabariigi rendiseadusega kehtestatud korras.

40. Munitsipaalomanduses oleva maa rendileandmise taotluse rahuldamata jätmise korral kohaliku omavalitsuse organi poolt toimub vaidluste lahendamine vastavalt kohaliku omavalitsuse aluste seadusele. Otsusega mittenõustumise korral on taotlejal õigus pöörduda kohtu poole.

III MUUD AKTID

EESTI VABARIIGI PANKROTISEADUS I. ÜLDSÄTTED

§ 1. Pankroti mõiste

(1) Pankrot on käesoleva seaduse tähenduses võlgniku kohtuotsusega väljakuulutatud maksejõuetus.

(2) Võlgnik on maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja nõudeid ja see suutmatus ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine.

§ 2. Pankrotimenetlus

(1) Pankrotimenetluse kaudu saab võlausaldaja õiguse võlgniku vara arvel oma nõuete rahuldamiseks käesolevas seaduses ettenähtud korras.

(2) Pankrotimenetlus algab pankrotiavalduse kohtule esitamisest ning lõpeb §-s 92 sätestatud alustel.

(3) Pankrotimenetlus toimub kohtu- ja kohtuvälise menetlusena käesolevas seaduses ettenähtud korras.

(4) Pankrotimenetluses rakendatakse tsiviilkohtupidamise seadust ja kohtuotsuste täitmise seadust, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

§ 3. Pankrotivõlgnik

(1) Pankrotivõlgnik (edaspidi: võlgnik) on kohtu poolt maksejõuetuks tunnistatud füüsiline või juriidiline isik.

(2) Maksejõuetuks ei saa tunnistada riigivalitsemis- ja kohaliku omavalitsuse organit.

§ 4. Pankroti-võlausaldaja

(1) Pankroti-võlausaldaja (edaspidi: võlausaldaja) on füüsiline või juriidiline isik, kellel on nõudeõigus võlgniku vastu.

(2) Maksuvõla puhul on võlausaldajaks riigivalitsemis- või kohaliku omavalitsuse organ.

§ 5. Kohtualluvus

Pankrotiasjad alluvad maa- või linnakohtule võlgniku alalise elukohta (füüsiline isik) või asukoha (juriidiline isik) järgi.

§ 6. Seaduse kehtivus

(1) Käesolev seadus kehtib võlgnike suhtes, kelle alaline elukoht (füüsiline isik) või asukoht (juriidiline isik) on Eesti Vabariigis.

(2) Nii füüsiliste kui juriidiliste isikute suhtes kehtivad ühesugused reeglid, kui seadusest ei tulene teisiti.

(3) Panga, muu krediitiasutuse ja kindlustusseltsi maksejõuetuse puhul rakendatakse käesolevat seadust üksnes koos teiste seaduste erisätetega.

(4) Mõnede võlgnike maksejõuetuse puhul võib seadusega kehtestada erisätteid.

II. PANKROTI VÄLJAKUULUTAMINE

§ 7. Pankrotiavalduse esitaja

Pankrotiavalduse võib esitada võlgnik või võlausaldaja, võlgniku surma korral ka pärija või pärandvara hoidja.

§ 8. Võlgniku pankrotlavaldus ja võlakiri

(1) Võlgnik lisab pankrotiavaldusele oma võlanimekirja, milles on ära näidatud ka andmed võlgniku vara kohta ja tema võlausaldajad. Võlanimekirja kinnitab võlgnik oma allkirjaga.

(2) Seadusega võib sätestada võlgniku kohustuse esitada pankrotiavaldus.

(3) Juriidilisest isikust võlgniku pankroti väljakuulutamist võib taotleda omanik, juhatus, haldusnõukogu, likvideerimiskomisjon, samuti normatiivaktis või põhikirjas ettenähtud muu isik või organ.

§ 9. Võlausaldaja pankrotlavaldus

(1) Võlausaldaja pankrotiavalduse aluseks on järgmised asjaolud:

1) võlgnik on kriminaalkorras karistatava teoga tahtlikult põhjustanud enda maksejõuetuse või

2) võlgnik hävitab, peidab või raiskab oma vara või teeb muid tegusid, mille tagajärjel ta on muutunud maksejõuetuks või

3) võlgniku suhtes toimub sundtäitmine ja seda ei ole saadud teha kolme kuu jooksul vara puudumise tõttu või sundtäitmise käigus ilmneb, et võlgnikul ei jätku vara kõigi võlgade tasumiseks või

4) võlgnik ei ole tasunud võlga 10 päeva jooksul pärast tähtaja saabumist ning võlausaldaja on talle teatanud kavatsusest esitada pankrotiavaldus ja võlgnik ei ole seejärel võlga tasunud 10 päeva jooksul või

5) võlgnik teatab võlausaldajale, kohtule või avalikkusele, et ta ei suuda või ei kavatse võlga tasuda.

(2) Kohus võib käesoleva paragrahvi 1. lõike 1.—3. ja 5. alapunktiis sätestatud alustel pankroti välja kuulutada, sõltumata sellest, kas nõude täitmise tähtaeg on saabunud või mitte.

(3) Pankrotiavalduse esitanud võlausaldaja peab esitama tõendid võla suuruse, iseloomu, aluse ja maksetähtaja kohta, samuti põhjenduse, et võlgnik ei ole suuteline võlga tasuma.

(4) Käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud tõendeid ei ole vaja esitada, kui võlausaldaja avalduse aluseks on kohtu, arbitraaži või vahekohtu otsus avalduses sisalduva nõude kohta.

§ 10. Pärandvara hoidja kohustus esitada pankrotiavaldus

Pärandvara hoidja on kohustatud esitama pankrotiavalduse, kui pärandvarast ei jätku surnud võlgniku kõigi võlgade tasumiseks.

§ 11. Pankrotipliirang

(1) Kui võlausaldaja nõue on tagatud pandiga, ei või tema avalduse alusel pankrotti välja kuulutada.

(2) Kui võlausaldaja nõue ei ole pandiga täielikult tagatud, võib nõude katmata osas pankroti välja kuulutada.

(3) Seadus võib anda käesolevas paragrahvis märgitud pankrotipiirangu tähenduse ka nõude teistele tagatistele.

§ 12. Pankrotiasja ettevalmistamine

(1) Pärast pankrotimenetluse algust teeb kohus korralduse võlgniku kogu kinnis- ja vallasvara kindlakstegemiseks ja hindamiseks ning tema võlgade selgitamiseks ja määrab pankrotiavalduse läbivaatamise aja.

(2) Kohus võib nõuda pangalt ja teistelt organisatsioonidelt andmeid ja seletusi võlgniku majandusliku olukorra kohta.

(3) Kohus võib võtta võlgnikult allkirja elukohast lahkumise keelu kohta, teha keelumärkuse vararegistrisse, arestida vara ja rakendada muid hagi tagamise abinõusid.

(4) Elukohast lahkumise keeldu võib rakendada juriidilisest isikust võlgniku omaniku, likvideerimiskomisjoni liikme, samuti juhatuse liikme, haldusnõukogu liikme, tegevdirektori ja (pea)raamatupidaja kohta ka siis, kui nad on vabastatud oma kohustustest ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust.

(5) Kohus võib avaldada ajalehes teate pankrotiavalduse läbivaatamise aja ja koha kohta.

(6) Kohus teatab juriidilisest isikust võlgniku omanikule pankrotiavaldusest, kui seda ei esitanud omanik ise.

(7) Käesolevast paragrahvist tulenevate ülesannete täitmiseks nimetab kohus ajutise pankrotihalduri (edaspidi: ajutine haldur), lähtudes § 29 nõuetest.

§ 13. Asjaosaliste kaasamine

Kohtu korraldavale istungile või kohtuistungile, kus vaadatakse läbi pankrotiavaldus, kutsub kohus võlgniku ja pankrotiavalduse esitanud võlausaldaja. Kohus võib kutsuda ka teisi võlausaldajaid, ajutise halduri, tunnistajaid ja eksperte ning teisi isikuid, kelle osavõttu ta peab vajalikuks.

§ 14. Pankrotiavalduse läbivaatamine

(1) Võlgniku pankrotiavalduse vaatab kohus läbi kohe, kaalukatel põhjustel aga 20 päeva jooksul. Sama kehtib ka siis, kui võlgnik nõustub võlausaldaja pankrotiavaldusega.

(2) Võlausaldaja pankrotiavalduse vaatab kohus läbi 20 päeva jooksul, kaalukatel põhjustel aga kahe kuu jooksul.

(3) Vaadanud pankrotiavalduse läbi, teeb kohus otsuse, millega kuulutab pankroti välja (pankrotiotsus), jätab avalduse rahuldamata või lõpetab pankrotimenetluse määrusega (§ 15).

(4) Kohus jätab pankrotiavalduse rahuldamata, kui ta leiab, et võlgniku majanduslik olukord võimaldab nõuete rahuldamise.

(5) Pankrotimenetluses tehtud otsuse või määruse peale võib edasi kaevata tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras.

§ 15. Pankrotimenetluse raugemine

(1) Kohus lõpetab pankrotimenetluse pankrotti välja kuulutamata raugemise tõttu, kui:

1) pärast pankrotiavalduse esitamist võlgnik või kolmas isik tasub võlgniku võlad või ükski neist annab pandi või kohus aktsepteerib käenduse nõude rahuldamiseks või

2) kohus leiab, et võlgnikul ei jätku vara pankrotimenetluse kulude katteks ja puudub vara tagasivõitmise võimalus (§ 42).

(2) Pankrotimenetluse lõpetamisest käesoleva paragrahvi 1. lõike 2. alapunkti alusel avaldab kohus teate ajalehes.

(3) Kohus ei lõpeta käesoleva paragrahvi 1. lõike 2. alapunkti alusel pankrotimenetlust, kui võlgnik, võlausaldaja või kolmas isik maksab kohtu määratud summa pankrotimenetluse kulude katteks.

§ 16. Pankrotiotsus

(1) Kohus kuulutab pankroti välja, kui on tuvastanud võlgniku maksejõuetuse (§ 1 2. lõige). Kui võlgnik oma maksejõuetust tunnistas, võib kohus jätta pankroti välja kuulutamata üksnes kaalukatel põhjustel.

(2) Pankrotiotsusega määratakse võlausaldajate esimese üldkoosoleku toimumise aeg (§ 27 1. lõige) ja koht ning nimetatakse pankrotihaldur (edaspidi: haldur). Halduriks võib nimetada kas ajutise halduri või teise isiku.

(3) Pankrotiotsuse teeb kohus kohe teatavaks ajalehes ja Riigi Teataja Lisas. Pankrotiteates märgitakse kohtu nimetus, otsuse tegemise kuupäev, andmed võlgniku ja halduri kohta, nõuete esitamise tähtaeg (§ 23) ning võlausaldajate esimese üldkoosoleku toimumise aeg ja koht.

(4) Pankrotiotsus kuulub viivitamatule täitmisele, välja arvatud käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.

(5) Pankrotiotsuse tühistanud või pankrotiotsuse teinud kõrgema astme kohus teeb selle teatavaks käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud viisil.

III PANKROTI VÄLJAKUULUTAMISE TAGAJÄRJED

§ 17. Pankrotiotsuse mõju

Pankrotiotsuse alusel:

- 1) moodustub võlgniku varast pankrotivara (§ 41);
- 2) läheb võlgniku vara valitsemise õigus (§ 55) üle kohtu ja võlausaldajate järelevalve all tegutsevale haldurile;
- 3) on võlgniku õigused piiratud käesolevas seaduses ettenähtud korras;
- 4) järgnevad muud käesolevas seaduses ettenähtud tagajärjed.

§ 18. Tehingud pankrotivaraga

(1) Pankroti väljakuulutamise päevast kaotab võlgnik õiguse iseseisvalt teha tehinguid pankrotivaraga. Neid tehinguid teeb käesolevas seaduses ettenähtud korras haldur või tema nõusolekul võlgnik.

(2) Isikud, kelle valduses on võlgniku vara, ei tohi teha selle varaga tehinguid alates päevast, mil nad said teada või pidid saama teada pankroti väljakuulutamisest, kuid mitte pärast pankrotiteate ilmumist ajalehes (§ 16 3. lõige).

(3) Tehing, mis on sõlmitud käesoleva paragrahvi sätteid rikkudes, on kehtetu.

§ 19. Märkused registrites ja vara arestimine

(1) Kohus teatab registripidajatele pankroti väljakuulutamisest keelumärkuse tegemiseks vararegistritesse. Kui keelumärkus oli varem tehtud (§ 12), jääb see kehtima.

(2) Võlgniku vara, mille kohta keelumärkust vararegistritesse ei tehta, arestitakse kohe pärast pankroti väljakuulutamist. Kui vara oli varem arestitud (§ 12), jääb arest kehtima.

(3) Ettevõtte pankroti väljakuulutamisest teatab kohus ettevõtte-registri pidajale pankrotimärkuse tegemiseks.

§ 20. Pankrotimenetlusega seonduvad nõuded

(1) Kui enne pankroti väljakuulutamist alanud kohtumenetluses, milles ei ole veel otsust tehtud, on võlgniku hagi teise isiku vastu vara suhtes, mida on võimalik arvata pankrotivarasse, võib haldur asuda kohtus võlgniku asemele. Kui haldur, kes on hagit teadlik, seda ei tee, ei ole tal õigust samal alusel hagi esitada.

(2) Kui kohtumenetluses on varaline nõue võlgniku vastu, tuleb see pankrotimenetlusega ühendada.

(3) Võlgnik on kohustatud teatama kohtule ja haldurile käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud kohtumenetluses olevatest asjadest.

(4) Pärast pankroti väljakuulutamist võib varalisi nõudeid võlgniku vastu esitada üksnes pankrotimenetluses.

§ 21. Maksetähtaeg ja intressid

(1) Pankroti väljakuulutamisest loetakse võlgniku kõigi võlgade maksetähtajad saabunuiks, kui seadusest ei tulene teisiti ning lõpetatakse intresside ja viiviste arvestamine võlgniku võlasummadel.

(2) Kui nõue on sõltuv tingimusest, mis pooltest sõltumata võib saada või mitte, võib nõude esitada ja seda arvestatakse, kui on alust eeldada, et tingimus täitub.

§ 22. Võlgniku kohustuste täitmine ja õiguste teostamine

(1) Halduril on õigus võlgniku kohustusi täita või loobuda võlgniku kohustuste täitmisest teise isiku (õigustatud isiku) ees, kui seadusest ei tulene teisiti.

(2) Õigustatud isiku taotlusel määrab kohus tähtaja, millal haldur peab teatama, kas ta täidab võlgniku kohustuse. Tähtaeg ei tohi ületada 20 päeva, arvates isiku avaldusega kohtu poole pöördumise päevast.

(3) Isikud, kellel on kohustusi võlgniku ees, jätkavad pärast pankroti väljakuulutamist oma kohustuste täitmist, kui seadusest ei tulene teisiti. Halduril on õigus nõuda nende kohustuste täitmist.

(4) Kui võlgnik on rendileandja, ei ole rendile antud vara ostjal õigust rendilepingut lõpetada. Halduril on õigus rendileping lõpetada, kui pankrot on lepingu järgi selle lõpetamise aluseks.

(5) Kui võlgnik on rentnik, on rendileandjal õigus nõuda rendilepingu lõpetamist või haldurilt tagatist lepingu täitmiseks pankrotimenetluse ajal.

(6) Üürileandja pankrot ei ole eluruumi üürilepingu lõpetamise aluseks.

§ 23. Nõuetest ja kohustustest teatamine

(1) Võlausaldajad on kohustatud kahe kuu jooksul, arvates pankrotiteate ajalehes ilmumise päevast, teatama haldurile kõigist oma nõuetest võlgniku vastu, sõltumata nende tekkimise alusest ja nõude tähtajast.

(2) Kõik isikud on kohustatud ükskõik mis alusel nende valduses olevast võlgnikule kuuluvast varast teatama haldurile käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud aja jooksul.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud teatamise kohustusest on vabastatud isikud, kelle nõuded rahuldatakse §-des 84 ja 85 sätestatud korras.

IV. PANKROTIMENETLUSE ORGANID

§ 24. Kohtu pädevus pankrotimenetluses

Pankrotimenetluses kohus:

- 1) kuulutab pankroti välja või jätab pankrotiavalduse rahuldamata;
- 2) nimetab halduri;
- 3) kinnitab kompromissi;
- 4) lahendab nõuete kaitsmise vaidlused;
- 5) vaatab läbi vara tagasivõitmise hagid;
- 6) lahendab kaebused võlausaldajate üldkoosoleku otsuste peale;
- 7) kinnitab jaotusettepaneku;
- 8) lõpetab pankrotimenetluse;
- 9) täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

§ 25. Võlausaldajate üldkoosoleku pädevus

Võlausaldajate üldkoosolekul võlausaldajad:

- 1) kinnitavad halduri ja valivad pankrotitoimkonna;
- 2) otsustavad juriidilisest isikust võlgniku tegevuse jätkamise või lõpetamise;
- 3) otsustavad kompromissi tegemise;
- 4) otsustavad pankrotivara müügi;
- 5) viivad läbi nõuete kaitsmise;
- 6) vaatavad läbi kaebused halduri tegevuse peale;
- 7) lahendavad muid seadusega võlausaldajate üldkoosoleku pädevusse antud küsimusi.

§ 26. Võlausaldajate üldkoosoleku korraldus

(1) Võlausaldajate üldkoosoleku kutsub seaduses ettenähtud juhtudel kokku haldur enda või kohtu määratud tähtjal.

(2) Haldur on kohustatud kahe nädala jooksul võlausaldajate üldkoosoleku kokku kutsuma, kui seda nõuavad võlausaldajad, kelle nõuete summa moodustab vähemalt 20 protsenti nõuete kogusummast.

(3) Võlausaldajate üldkoosolekul osalemise õigus on kõigil võlausaldajatel kas isiklikult või esindaja kaudu, kohtunikul, halduril ja võlgnikul ning isikutel, keda on kutsunud kohus või haldur.

(4) Võlausaldajate üldkoosolekul on iga võlausaldaja hääle arv proportsionaalne tema nõude suurusega. Otsused võetakse vastu koosolekust osavõtvate võlausaldajate liithäälteenamusega.

(5) Võlausaldajate üldkoosolek on otsustusvõimeline, olenemata esindatud hääle arvust, tingimusel, et koosoleku aeg ja koht oli võlausaldajatele õigeaegselt teatatud.

(6) Kui võlausaldajad enne nõuete kaitsmist (§ 72) ei jõua kokkuleppele neile kuuluvate hääle arvust, on halduril või võlausaldajal üldkoosoleku toimumisest 10 päeva jooksul õigus pöörduda vaidluse lahendamiseks kohtusse. Kohus lahendab vaidluse viie päeva jooksul, otsustades ka üldkoosoleku vaidlustatud otsuse kehtivuse.

§ 27. Võlausaldajate esimene üldkoosolek

(1) Võlausaldajate esimene üldkoosolek toimub mitte varem kui 15 päeva ja mitte hiljem kui üks kuu pärast pankroti väljakuulutamist.

(2) Võlausaldajate esimesel üldkoosolekul valivad võlausaldajad pankrotitoimkonna, kinnitavad halduri ja otsustavad juriidilisest isikust võlgniku tegevuse lõpetamise või jätkamise.

§ 28. Pankrotitoimkond

(1) Pankrotitoimkond esindab võlausaldajate huve ja teostab järelevalvet halduri tegevuse üle pankrotimenetluses. Pankrotitoimkond jälgib, et haldur tegutseks otstarbekait ja seaduse kohaselt.

(2) Pankrotitoimkond võib nõuda haldurilt aru tema kohustuste täitmise kohta, saada temalt teavet pankrotimenetluse kohta, revideerida halduri majandustegevust pankrotivara valitsemisel.

(3) Pankrotitoimkonda võib valida ka isikuid, kes ei ole võlausaldajad. Pankrotitoimkonna liikmed valivad endi hulgast pankrotitoimkonna esimehe. Pankrotitoimkonda ei või kuuluda §-s 49 loetletud isikud, samuti selle pankrotimenetluse kohtunik ja haldur.

(4) Pankrotitoimkonda ei moodustata, kui võlausaldajaid on alla viie. Pankrotitoimkonna ülesandeid täidab sellisel juhul võlausaldajate üldkoosolek.

(5) Pankrotitoimkond on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole tema liikmetest. Pankrotitoimkond teeb otsuseid lihthäälteenamusega, häälte pooldamisel on otsustav esimehe hääl.

§ 29. Haldur

(1) Haldur peab oma teadmistelt ja kogemustelt vastama nõuetele, mis tulenevad tema kohustustest. Tal peab olema kohtu ja võlausaldajate usaldus. Halduriks võib nimetada isiku, kes on andnud selleks eelneva kirjaliku nõusoleku.

(2) Haldur ei tohi olla kohtu töötaja ega §-s 49 nimetatud isik.

(3) Pankrotimenetluses võib olla mitu haldurit. Kohus määrab haldurite arvu pankrotivara iseloomu ja suurust arvestades ning jaotab ülesanded haldurite vahel. Üks isik ei või üheaegselt olla haldur rohkem kui kolmes pankrotimenetluses.

§ 30. Halduri kinnitamine

(1) Pankrotlotsusega nimetatud halduri kinnitab võlausaldajate üldkoosolek.

(2) Kui pankrotlotsusega nimetatud haldur jääb kinnitamata, valivad võlausaldajad üldkoosolekul uue halduri.

(3) Kui võlausaldajate üldkoosolek valib halduriks isiku, kes ei ole pankrotlotsusega nimetatud, otsustab kohus 10 päeva jooksul tema halduriks nimetamise või nimetab uue halduri.

(4) Kohus jätab võlausaldajate valitud halduri nimetamata, kui ta ei vasta §-s 29 sätestatud nõuetele, ega nimeta halduriks isikut, kelle võlausaldajate üldkoosolek vastavalt käesoleva paragrahvi 2. lõikele oli jätnud kinnitamata.

§ 31. Halduri põhikohustused

(1) Haldur kaitseb kõigi võlausaldajate, samuti võlgniku õigusi ja huve ning tagab pankrotimenetluse kiire läbiviimise.

(2) Haldur valitseb (§ 55) pankrotimenetluse ajal pankrotivara, korraldab selle moodustamist ning pankrotivara arvel võlausaldajate nõuete rahuldamise.

(3) Kui võlgnik on juriidiline isik, korraldab haldur tema majandustegevuse jätkamise (sealhulgas reorganiseerimise, struktuuri muutmise) ja likvideerimise.

(4) Haldur esineb pankrotimenetluses võlgniku või võlausaldajate nimel hageja või kostjana või esindajana või lepingupoolena.

(5) Haldur peab seaduses ettenähtud juhtudel andma teavet võlausaldajale, võlgnikule ja kohtule.

§ 32. Halduri abiline

(1) Kui kohus peab vajalikuks, võib ta omal algatusel või halduri ettepanekul määrata haldurile abilise, kes täidab halduri poolt antud ülesandeid.

(2) Halduri abiliseks ei või olla isik, kes vastavalt § 29 2. lõikele ei või olla haldur.

§ 33. Halduri vabastamine

(1) Halduri vabastab tema soovil kohus. Vabastamise soovist teatab haldur kohtule üks kuu ette, esitades tegevuse aruande.

(2) Kui haldur ei tule ülesannete täitmisega toime, vabastab kohus halduri kas omal algatusel või pankrotitoimkonna või võlgniku ettepanekul või võlausaldajate üldkoosoleku otsuse alusel.

(3) Kui haldur vabastatakse, määratakse uus haldur §-s 30 ettenähtud korras. Mitme halduri korral ühe halduri vabastamisel otsustab kohus, kas vabastatu asemele on vaja uut haldurit nimetada.

§ 34. Halduri tegevuse ja võlausaldajate üldkoosoleku otsuse peale edasikaebamine

(1) Halduri tegevuse peale võivad võlausaldaja ja võlgnik edasi kaevata võlausaldajate üldkoosolekule.

(2) Võlausaldajate üldkoosoleku otsuse peale, millega on kaebus halduri tegevuse peale rahuldamata jäetud, võib 10 päeva jooksul edasi kaevata kohtusse.

V. VÕLGNIKU KOHUSTUSED

§ 35. Ettevõtluse keeld

Füüsilisest isikust võlgnik ei tohi pärast tema pankroti väljakuulutamist kuni pankrotimenetluse lõpuni tegelda ettevõtlusega ilma kohtu loata.

§ 36. Teabe andmise ning pankrotimenetlusest osavõtu kohustus

(1) Võlgnik peab andma kohtule, haldurile ja pankrotitoimkonnale oma vara ning võlgade kohta andmeid, mida nad vajavad seoses pankrotimenetlusega.

(2) Võlgnik peab isiklikult viibima kohtuistungil, pankrotitoimkonna ja võlausaldajate üldkoosolekul, vara üleskirjutamise juures ning osa võtma muudest pankrotimenetluse toimingutest, kui teda selleks kohustab kohus või haldur.

(3) Kui võlgnik on juriidiline isik, otsustab kohus või haldur, kes § 12 4. lõikes loetletud isikutest peab osa võtma käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud toimingutest.

§ 37. Võlgniku vanne

(1) Võlgnik peab tegema pankrotivara ja võlgade nimekirjas (§ 56) vajalikud täiendused ja muudatused ning kohtus vandega kinnitama nimekirja õigsust.

(2) Vanne peab olema antud enne võlausaldajate esimest üldkoosolekut.

(3) Vande annab võlgnik, kes on vähemalt 15 aastat vana. Kui

võlgnik on 15 kuni 18 aastat vana, annab vande kohtu nõudmisel võlgniku hooldaja.

(4) Vanne antakse suuliselt ja selle andja kirjutab vandetekstile alla.

§ 38. Võlgniku kohustus kohal viibida

(1) Võlgnik ei tohi pärast pankroti väljakuulutamist ning enne vande andmist sõita välismaale ilma kohtu loata.

(2) Kui on alust arvata, et võlgnik hoiab kõrvale käesolevast seadusest tulenevate kohustuste täitmisest, võib kohus halduri ettepanekul või enda algatusel võtta võlgnikult allkirja elukohast lahkumise keelu kohta.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud keeld kehtib kuni pankrotimenetluse lõpuni, kui kohus ei määra teisiti.

(4) Kui käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud keeldu on rakendatud enne pankroti väljakuulutamist (§ 12), otsustab kohus pankrotiotsuse tegemisel keelu kehtinajäämise või tühistamise.

§ 39. Võlgniku sundtoomine ja vahistamine

Kui võlgnik ei täida § 36 2. lõikes või §-des 37 ja 38 sätestatud kohustusi, võib kohus tema suhtes kohaldada sundtoomist. Seoses sundtoomisega võib võlgnikku hoida vahi all kuni kolm ööpäeva.

§ 40. Vastutavate isikute kohustused

Kui võlgnik on juriidiline isik, otsustab kohus halduri ettepanekul või enda algatusel, kelle suhtes § 12 4. lõikes nimetatud isikutest kehtib §-des 37, 38 ja 39 sätestatu.

VI. PANKROTIVARA MOODUSTAMINE

§ 41. Pankrotivara

(1) Pankrotiotsuse alusel muutub võlgniku vara pankrotivaraks, mida kasutatakse sihtvarana võlausaldajate nõuete rahuldamiseks.

(2) Pankrotivara on see vara, mis oli võlgnikul pankroti väljakuulutamise ajal, samuti vara, mis nõutakse või võidetakse tagasi või mis lisandub pankrotivarale muul viisil pankrotimenetluses.

(3) Pankrotivara ei ole võlgniku see vara, millele vastavalt seadusele ei või pöörata sissenõuet.

§ 42. Tagasivõitmise mõlste ja tähtajad

(1) Tagasivõitmisel nõuab haldur tagasi ja arvab pankrotivara hulka võlgniku omandusest või tiitlipärasest valdusest välja läinud vara.

(2) Kohus tunnistab tehingud ja muud teod, mille alusel võlgniku vara on tema omandusest või tiitlipärasest valdusest välja läinud, §-des 43—50 sätestatud tingimustel kehtetuks.

(3) Tagasivõitmise hagi võib haldur esitada ühe aasta jooksul, arva-tes pankroti väljakuulutamisest.

§ 43. Tehingu kehtetuks tunnistamine

(1) Kohus tunnistab kehtetuks võlgniku tehingu:

1) mis oli tehtud ühe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust ja millega võlgnik teadlikult kahjustas võlausaldajate huve või

2) mis oli tehtud kolme aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui võlgnik kriminaalkorras karistatava teoga põhjustas enda maksejõuetuse ja tehingu teine pool teadis või pidi seda teadma või

3) mis oli tehtud viie aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust,

kui võlgnik teadlikult kahjustas võlausaldajate huve ja tehingu teine pool oli tema lähikondne, kes sellest teadis või pidi teadma.

(2) Kui tehing, mille kehtetuks tunnistamist taotletakse, on sõlmitud 10 päeva jooksul enne pankrotimenetluse algust, siis eeldatakse, et võlgnik teadlikult kahjustas võlausaldajate huve.

§ 44. Kinkelepingu kehtetuks tunnistamine

(1) Kohus tunnistab kehtetuks kinkelepingu, sõltumata võlgniku ja kingisaaja tahtest võlausaldajale kahju tekitada:

1) kui see on sõlmitud viimase kuue kuu jooksul enne pankrotimenetluse algust või

2) kui see on sõlmitud käesoleva paragrahvi 1. alapunktis nimetatud tähtajast varem, kuid viimase aasta jooksul või kui kingisaajaks on võlgniku lähikondne, siis viie viimase aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui kingisaaja või võlgnik ei tõenda, et võlgnikul oli pärast kinkimist alles vara, mis vastas tema võlgade suurusele ja millele sai pöörata sissenõuet.

(2) Kohus võib tunnistada kehtetuks käesoleva paragrahvi 1. lõike alusel ka ostu-, vahetus- või muu lepingu, kui poolte kohustuste ebavõrdsuse tõttu on ilmne, et lepingul oli kas või osaliselt kinke iseloom.

(3) Toetused ja tavapärased kingitused, mis vastavad võlgniku majanduslikule olukorrale, ei kuulu tagasivõitmise korras tagastamisele.

§ 45. Tasutud võla tagasinõudmine

Kohus nõuab sisse võlgniku tasutud võla, kui tasumine on toimunud:

1) viimase kolme kuu jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui seda on tehtud ebatavaliste maksevahenditega või enne maksetähtaega või summas, mis oluliselt halvendas võlgniku majanduslikku olukorda ja seda ei saa tavaliseks võlatasumiseks pidada või

2) viimase kahe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui see on tasutud lähikondsele ja kui lähikondne ega võlgnik ei tõenda, et võlgnik ei olnud sel ajal maksejõuetu ega muutunud maksejõuetuks võla tasumise tõttu.

§ 46. Palga või honorari tagasinõudmine

Kohus nõuab sisse palga või honorari, mille võlgnik on alusetult välja maksnud:

1) viimase kuue kuu jooksul enne pankrotimenetluse algust või

2) enne käesoleva paragrahvi 1. alapunktis nimetatud tähtaega, kuid viimase aasta jooksul, või kui palga või honorari saaja on võlgniku lähikondne, siis viimase kahe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui palga või honorari saaja või võlgnik ei tõenda, et võlgnikul oli pärast maksmist alles vara, mis ilmselt vastas tema võlgade suurusele ja millele saab pöörata sissenõuet.

§ 47. Vara jagamise ühistamine

Vara jagamise võlgniku ja tema abikaasa või muude ühisomanike vahel, mille puhul võlgnik on olulisel määral loobunud oma osast ühisomandis, tunnistab kohus vastavas osas kehtetuks, kui vara on jagatud viimase kolme aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust ja kui võlgnik või teine ühisomanik ei tõenda, et võlgnikule jäi pärast vara jagamist vara, mis ilmselt vastas tema võlgade suurusele ja millele saab pöörata sissenõuet.

§ 48. Pandilepingu tühistamine või tagasinõudmine

Kohus tühistab pandilepingu, kui seda ei sõlmitud kohe pärast võla tekkimist ja pant on antud:

- 1) viimase kolme kuu jooksul enne pankrotimenetluse algust või
- 2) võlgniku lähikondsele enne käesoleva paragrahvi 1. alapunktis nimetatud tähtaega, kuid viimase kahe aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui lähikondne või võlgnik ei tõenda, et võlgnik sel ajal ei olnud ega muutunud pandi andmisega maksejõuetuks.

§ 49. Võlgniku lähikondsed

(1) Füüsilisest isikust võlgniku lähikondsed on tema abikaasa, sugulased otseses ülenevas ja alanevas liinis, õde, vend ja nende sugulased alanevas liinis, abielu kaudu hõimlased otseses ülenevas ja alanevas liinis, abikaasa õed ja vennad, samuti faktiline abikaasa.

(2) Juriidilisest isikust võlgniku lähikondsed on:

- 1) juriidilise isiku omanik (sealhulgas osanik, aktsionär) ja tüdarettevõtte, samuti muu isik, kel on võlgnikuga ühine osaniku huviga võrdsustatav oluline majanduslik huvi;
 - 2) teised § 12 4. lõikes loetletud isikud;
 - 3) käesoleva lõike 1. ja 2. alapunktis nimetatud isikute lähikondsed vastavalt käesoleva paragrahvi 1. lõikele.
- (3) Võlgniku lähikondse puhul eeldatakse, et ta teadis, et võlgnik tehinguga teadlikult kahjustas võlausaldajate huve.

§ 50. Tagasivõitmise kord

Haldur võib nõuda tagasivõitmist:

- 1) esitades hagi kohtusse (§ 42 3. lõige) või
- 2) vaidlustades nõuete kaitsmisel või eelisõiguse taotlemisel esitatud nõude või
- 3) vaidlustades kohtus pankrotimenetluses esitatud nõude.

§ 51. Vara eraldamine

(1) Kui tagasivõitmisel nõutakse kolmandalt isikult tagasi võlgnikult saadud vara, on kolmandal isikul õigus võlgnikult tagasi saada võlgnikule antud vara või selle puudumisel vara maksumus rahas, kui ei ole tõendatud, et kolmas isik vara omandades teadis või pidi teadma, et tehing kahjustab võlausaldajate huve. Tagastatav vara eraldatakse pankrotivarast.

(2) Kohus võib käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vara olemasolul selle tagastamise asendada vara väärtuse hüvitamisega.

(3) Nõude vara eraldamiseks võib kolmas isik esitada haldurile ühe kuu jooksul kohtuotsuse jõustumisest või päevast, mil kolmas isik tagasivõitmisele kuuluva vara kohtuotsuseta üle andis.

§ 52. Võlgniku vara tagasinõudmine ja ühisvara jagamine

(1) Haldur nõuab tagasi teiste isikute valduses oleva võlgniku vara, kui seadusest ei tulene teisiti. Kui vara on võlgniku ja teiste isikute ühisomanduses, nõuab võlgnik välja võlgniku osa ühisomandist.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vara tagasinõudmiseks või ühisvara jagamiseks esitab haldur kohtusse hagi kahe kuu jooksul pankrotiteate ilmumise päevast arvates.

(3) Võlgnikul on õigus osaleda kolmanda isikuna. Kui haldur ei ole avaldust käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud tähtjaks esitanud võib võlgnik seda teha ise järgneva kuu jooksul, teatades sellest haldurile, kellel on õigus osaleda kolmanda isikuna. Kui haldur seda võimalust ei kasuta, kaotab ta õiguse vaidlustada ühisvara jagamise otsust.

§ 53. Vara välistamine pankrotivarast

(1) Vara välistamisel tagastatakse võlgniku valdusest teistele isikutele kuuluv vara. Haldur tagab vara säilimise kuni selle tagastamiseni.

(2) Vara välistamine toimub vara omaniku taotlusel. Halduri keeldumise korral võib esitada hagi kohtusse. Vara välistamise taotlus tuleb esitada haldurile kahe kuu jooksul pärast pankrotiteate ilmumist, hagi kohtusse aga ühe kuu jooksul pärast seda, kui haldur on keeldunud taotlust rahuldamast või ei ole sellele ühe kuu jooksul vastanud.

(3) Kui haldur müüs käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vara, on välistamisõigust omaval isikul õigus saada müüdüd vara maksumus pankrotivarast või nõuda vara tagastamist selle omandajalt, kui viimane teadis või pidi teadma, et vara ei kuulunud võlgnikule.

(4) Kui võlgnik on müünud käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vara enne tema maksejõuetuks tunnistamist, on välistamisõigust omaval isikul õigus lisaks käesoleva paragrahvi 3. lõikes sätestatud taotleda kas:

1) raha talle üleandmist, kui vara omandaja ei ole veel selle eest maksnud, või

2) müügist saadud raha väljamaksmist pankrotivarast, kui raha on makstud pärast pankroti väljakuulutamist, või

3) osavõttu pankrotimenetlusest üldistel alustel, kui raha on makstud võlgnikule enne pankroti väljakuulutamist.

(5) Kui välistamisõigusega isik nõuab käesoleva paragrahvi 3. lõikes ettenähtud juhul vara tagasi selle omandaja käest, tuleb tal esitada hagi ühe kuu jooksul päevast, mil ta sai teada või pidi saama teada vara võõrandamisest.

§ 54. Arestitud vara üleandmine

(1) Pankrotiteate ilmumise ajaks arestitud, kuid sissenõudjale kätte andmata, samuti pärast pankrotiteate ilmumist arestitud vara antakse üle haldurile ning arvatakse pankrotivara hulka.

(2) Kui enne pankrotiteate ilmumist on pandiga tagatud nõude osas tehtud kohtulahend, siis käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatu ei kehti.

VII. PANKROTIVARA VALITSEMINE

§ 55. Pankrotivara vallitsemise mõiste

(1) Pankrotivara valitsemine seisneb halduri tegevuses pankrotivara säilitamisel ja võlgniku majandustegevuse korraldamisel.

(2) Juriidilisest isikust võlgniku tegevuse juhtimine läheb pankrotiotsuse alusel üle haldurile.

(3) Haldur võib võlgniku majandustegevuse korraldamisel sõlmida lepinguid ja võtta laenu üksnes võlausaldajate üldkoosoleku nõusolekul.

§ 56. Vara ja võlgade nimekirj

(1) Pärast pankroti väljakuulutamist koostab haldur võlgniku vara ja võlgade nimekirja, märkides vara maksumuse ja võlad liikide kaupa. Nimekirjas peavad olema kõikide võlausaldajate nimed ja elu- või asukohad.

(2) Haldur esitab nimekirja kohtule võimalikult kiiresti, kuid hiljemalt 10 päeva enne võlausaldajate esimest üldkoosolekut.

(3) Kui võlgnik on esitanud kohtule nimekirja ja haldur tunnistab selle õigeks, siis uut nimekirja ei koostata.

§ 57. Juriidilisest isikust võlgniku reorganiseerimine ja likvideerimine

(1) Pärast pankroti väljakuulutamist koostab haldur juriidilise isiku tegevuse jätkamise (reorganiseerimise või struktuuri muutmise) või likvideerimise kava.

(2) Haldur esitab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud kava kinnitamiseks võlausaldajate esimesele üldkoosolekule. Üldkoosolek kas kinnitab halduri kava või teeb teistsuguse otsuse juriidilise isiku tegevuse jätkamise või lõpetamise kohta.

(3) Haldur ei tohi enne võlausaldajate üldkoosoleku otsust asuda juriidilist isikut likvideerima ega jätkata enne pankrotimenetlust alustatud likvideerimist. Reorganiseerimist või struktuuri muutmist võib haldur alustada kohe pärast pankroti väljakuulutamist.

(4) Juriidiline isik likvideeritakse hiljemalt pankrotimenetluse lõpuks. Juriidilist isikut ei likvideerita, kui pankrotimenetlus lõpetatakse kompromissi tõttu või § 15 1. lõike 1. alapunkti alusel või seetõttu, et võlgnik tasub võlad või annab tagatise pärast pankroti väljakuulutamist või temale jääb pärast kõigi nõuete rahuldamist piisavalt vara tegevuse jätkamiseks.

(5) Juriidiline isik likvideeritakse samuti § 15 1. lõike 2. alapunkti nimetatud kohtumääruse alusel. Likvideerimine peab olema lõpule viidud hiljemalt kolme kuu jooksul kohtumääruse jõustumisest.

(6) Juriidiline isik likvideeritakse halduri juhtimisel normatiivaktis ettenähtud korras.

§ 58. Töölepingu lõpetamine ja töötajate huvide kaits

(1) Tööandja pankroti korral jätkab haldur töölepingu täitmist või lõpetab selle seaduses ettenähtud korras.

(2) Riik hüvitab töötajatele enne tööandja pankroti väljakuulutamist saamata jäänud töötasu, kuid mitte üle kahe kuu keskmise palga.

(3) Kui riik maksab töötajatele hüvituse töölepingu lõpetamisel seoses tööandja pankrotiga või käesoleva paragrahvi 2. lõike alusel, on hüvituse väljamaksja pankrotimenetluses võlausaldajaks.

§ 59. Halduri ettekande pankrotivara kohta

(1) Haldur koostab pankrotivara kohta ettekande, milles märgitakse:

1) maksejõuetuse põhjus ja selle tekkimise aeg;

2) andmed vara tagasivõitmise võimaluste ja tingimuste kohta;

3) võlgniku nõuded võlausaldajate vastu;

4) juriidilise isiku bilanss, andmed juriidilise isiku tegevuse jätkamise kohta;

5) andmed pankrotiga seotud kuriteost teatamise kohta;

6) muud pankrotimenetluses tähtsust omavad asjaolud.

(2) Haldur esitab ettekande võimalikult kiiresti, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast pankroti väljakuulutamist, kohtule, pankrotitoimkonnale ning tutvumiseks igale võlausaldajale, kes seda nõuab. Mõjuvatel põhjustel võib kohus pikendada ettekande esitamise tähtaega. Kui võlgnik on arvepidamiskohuslane, lisatakse ettekandele võlgniku viimane aastabilanss.

§ 60. Pankrotikuritegu ja sellest teatamine

(1) Pankrotikuriteod on kriminaalkoodeksi §-des 148² ja 148³ sätestatud teod.

(2) Kui on andmeid või kahtlusi pankrotikuriteost või mõnest teisest majandustegevusega seotud kuriteost või õiguserikkumisest, on haldur kohustatud sellest teatama prokurörile.

§ 61. Raha hoidmine

Raha, mis laekub pankrotivara valitsemise ajal, kantakse eraldi kontole pangas. Jooksvateks kuludeks vajamineva raha võib haldur jätta hoiustamata.

§ 62. Halduri arvepidamiskohustus

Haldur peab pankrotivara sissetulekute ja väljaminekute arvestust.

§ 63. Elatise maksmine

Kui võlgnik jääb pankrotimenetluse tõttu ilma elatusvahenditest, määrab kohus võlgniku avalduse alusel temale ja tema ülalpeetavatele pankrotivarast hädavajalikku elatist kuni kaheks kuuks. Kaalukatel põhjustel võib kohus nimetatud tähtaega pikendada.

VIII. NÕUDED PANKROTIMENETLUSES

§ 64. Nõuete alus

(1) Võlausaldaja võib pankrotimenetluses esitada nõude, mis on tekkinud enne pankroti väljakuulutamist, lähtudes §-s 21 sätestatust.

(2) Pärast pankroti väljakuulutamist tekkinud nõuet, mis tuleneb halduri tegevusest pankrotivara valitsemisel, ei ole vaja esitada §-s 23 nimetatud tähtajaks ega kaitsta §-s 72 sätestatud korras. Selline nõue rahuldakse § 85 alusel.

§ 65. Nõuded solidaarvõlgniku pankroti puhul

Kui võlgnik vastutab võlausaldaja ees solidaarselt teise isikuga, võib võlausaldaja esitada pankrotivõlgniku vastu nõude kas tervikuna või osaliselt, arvates maha selle osa võlast, mille solidaarvõlgnik on tasunud.

§ 66. Nõuded täisühingu ja selle osanike pankroti korral

(1) Täisühingu pankroti korral on võlausaldajateks täisühingu, mitte aga täisühingu osanike võlausaldajad. Kui ei jätku ühingu vara, on ühingu võlausaldajatel õigus esitada nõudeid iga täisühingu osaniku vastu. Kui täisosanikud ei suuda võlgu tasuda, võidakse lisaks täisühingu pankroti väljakuulutamisele taotleda iga täisosaniku pankroti väljakuulutamist.

(2) Täisosaniku pankroti väljakuulutamisel võib sissenõude pöörata tema osale ühingu varas.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatu kehtib ka usaldusühingu ja selle täisosanike suhtes, samuti muude ettevõtete suhtes, mille kohustuste eest vastutab omanik täies ulatuses.

§ 67. Nõuded pärast kompromissi

Kui võlgnik, kes on saavutanud võlausaldajatega kompromissi (XIII peatükk), kuulutatakse enne kompromissi täitmist taas pankrotis olevaks, on võlausaldajal, kelle nõue kompromissiga vähenes, nõudeõigus selle esialgses suuruses, arvestades tema poolt saadut.

§ 68. Nõuete tasaarvestus

(1) Nõuet võlgniku vastu, mida saab tema pankroti korral esitada, võib võlausaldaja tasaarvestada nõudega, mis oli võlgnikul tema vastu enne pankroti väljakuulutamist, kui tasaarvestus ei ole seadusega keelatud.

(2) Kui nõue on sõltuv tingimusest, peab võlausaldaja vastava tingimuse täitma. Kui on alust eeldada, et tingimus saab hiljem täidetud, tuleb jaotusettepaneku koostamisel võlausaldajale arvestatud summa deponeerida.

(3) Pankrotimenetluses on lubatud ka selliste nõuete tasaarvestamine, mille tähtaeg ei ole saabunud või edasilükkav tingimus ei ole veel täitunud.

(4) Nõuet võlgniku vastu, mis on saadud nõude loovutamise kolme kuu jooksul enne pankrotimenetluse algust, ei tohi tasaarvestada nõudega, mis oli võlgnikul enne nõude loovutamist. Seda sätet kohaldatakse ka siis, kui nõue oli loovutatud varem, kuid viimase kolme aasta jooksul enne pankrotimenetluse algust, kui võlgnik oli sel ajal maksejõuetu.

§ 69. Nõuete esitamine

(1) Nõudeavaldus esitatakse haldurile kirjalikult §-s 23 sätestatud tähtajaks. Nõudeavalduses märgitakse nõude sisu, alus ja suurus ning sellele lisatakse tõendavad dokumendid. Kui taotletakse nõude rahuldamise eesõigust (§ 84), siis tuleb see eraldi märkida ja põhjendada.

(2) Nõudeavaldusele kirjutab alla võlausaldaja või tema esindaja.

(3) Kui nõudeavaldus ei ole nõuetekohaselt vormistatud või on dokumente puudu või ei ole nende ära kirjad nõuetekohaselt tõestatud, annab haldur mitte vähem kui 10 päeva puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamisel loetakse avalduse esitamise kuupäevaks esialgse esitamise päev. Kui puudusi ei kõrvaldata, võib võlausaldajate üldkoosolek lugeda nõudeavalduse esitamata jätetuks.

(4) Võlausaldaja taotlusel võib üldkoosolek tunnistada §-s 23 sätestatud tähtaja möödalaskmise põhjuse mõjuvaks ja nõude esitamise tähtaja ennistada.

(5) Kui nõue on esitatud pärast §-s 23 sätestatud tähtaega, kuid enne nõuete kaitsmise koosolekut ja selle esitamise tähtaega ei ole ennistatud, võetakse nõue küll kaitsmisele, kuid rahuldatakse pärast õigeaegselt esitatud nõuete rahuldamist.

(6) Võlausaldajate üldkoosoleku otsuse peale, millega nõudeavaldus loeti esitamata jätetuks või jäeti esitamise tähtaeg ennistamata, võib võlausaldaja edasi kaevata kohtusse.

§ 70. Nõuete kaitsmise koosolek

(1) Kui ilmneb, et pankrotivarast ei ole võimalik eesõiguseta nõudeid rahuldada, otsustab kohus halduri ettepanekul nõuete kaitsmise vajaduse võlausaldajate üldkoosolekul (nõuete kaitsmise koosolek). Nõuete kaitsmise vajadus tuleb otsustada hiljemalt 15 päeva jooksul pärast §-s 23 sätestatud tähtaja möödumist.

(2) Kui nõuete kaitsmine toimub, määrab haldur selleks nõuete kaitsmise koosoleku aja ja koha. Koosolek peab toimuma mitte varem kui üks kuu ja mitte hiljem kui kaks kuud pärast §-s 23 sätestatud tähtaja möödumist. Kaalukatel põhjustel võib kohus tähtaega pikendada.

(3) Haldur teatab nõuete kaitsmise koosolekust ajalehes vähemalt 15 päeva ette, märkides ära, kus saab tutvuda nõudevalduste ja vastuväidelega.

(4) Võlgnik on kohustatud osa võtma nõuete kaitsmise koosolekust. Võlgniku puudumisel otsustab koosolek, kas nõuete kaitsmine on võimalik. Nõude esitanud võlausaldaja koosolekult puudumine nõude läbivaatamist ei takista.

§ 71. Vastuväidete esitamine enne nõuete kaitsmise koosolekut

(1) Haldur kontrollib esitatud nõudeid ja esitab kirjalikult oma vastuväited hiljemalt seitse päeva enne nõuete kaitsmise koosolekut võlausaldajatele ja võlgnikule tutvumiseks.

(2) Nõude esitanud võlausaldaja ja võlgnik võivad sama tähtaja jooksul esitada nõuete kohta kirjalikud vastuväited haldurile.

(3) Pärast nõude läbivaatamist nõuete kaitsmise koosolekul vastuväiteid selle nõude kohta arvesse ei võeta.

§ 72. Nõuete kaitsmine

(1) Nõuete kaitsmise koosolekul vaadatakse nõuded läbi nende esitamise järjekorras. Iga nõude kohta otsustab koosolek nõude tunnustamise ja rahuldamisjärgu.

(2) Iga nõude läbivaatamise kohta tehakse märges nõuete kaitsmise koosoleku protokollis. Tunnustatud nõuete kohta koostatakse nimekiri. Nimekirjas märgitakse, millises ulatuses on nõue tunnustatud ning millisesse rahuldamisjärku see on arvatud. Nimekirjale kirjutavad alla pankrotitoimkonna esimees ja kõik kohalolevad võlausaldajad.

(3) Nõue loetakse tunnustatuks, kui selle vastu ei vaidle haldur, ükski võlausaldajatest, samuti siis, kui vastuväite esitaja ja võlausaldaja vahel saavutatakse kokkulepe, mille nõuete kaitsmise koosolek kinnitab.

(4) Nõuete kaitsmise koosolekul kaitsmiseta loetakse tunnustatuks nõue, mis põhineb kohtu, arbitraazi või vahekohtu jõustunud otsusel.

(5) Vajadusel võib pidada mitu nõuete kaitsmise koosolekut, kusjuures viimane neist peab toimuma mitte hiljem kui 20 päeva pärast esimest.

(6) Nõuete kaitsmise koosoleku otsus nõude tunnustamise kohta on lõplik ja edasikäebamisele ei kuulu. Kui ilmneb, et nõude tunnustamine põhineb võltsitud andmetel, võib käesoleva paragrahvi 5. lõikes nimetatud tähtaja jooksul asja läbi vaadata nõuete kaitsmise koosolek, selle tähtaja möödumisel otsustab nõude tunnustamise kohus halduri, võlausaldaja või võlgniku avalduse alusel.

§ 73. Eesõigusnõude seadusliku aluse puudumine

Kui ilmneb, et nõude eesõiguseks (§ 84) puudub seaduslik alus, jääb eesõigus pankrotivara jagamisel arvestamata ka siis, kui selle vastu ei esitatud vastuväiteid ja seda tunnustati nõuete kaitsmise koosolekul.

§ 74. Vaidlused nõuete tunnustamise üle

(1) Kui nõuete kaitsmise koosolekul nõuet ei tunnustatud, otsustab nõude tunnustamise võlausaldaja avalduse alusel kohus hagemenetluse korras. Avaldus tuleb esitada 20 päeva jooksul koosoleku päevast, mil nõue jäeti tunnustamata.

(2) Kui on esitatud kompromissettepanek, võib kohus vaidluse lahendamist seni edasi lükata, kuni kompromissi tegemine on otsustatud.

(3) Kohu otsuse peale nõude tunnustamise asjus võib 10 päeva jooksul edasi kaevata.

IX. PANKROTIVARA MÜÜK

§ 75. Vara müügi üldpõhimõtted

(1) Pankrotivara müüki võib alustada pärast võlausaldajate esimest üldkoosolekut (§ 27), kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

(2) Kui võlgnik on pankrotiotsuse peale edasi kaevanud, ei tohi võlgniku nõusolekuta enne kaebuse läbivaatamist vara müüa.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud piiranguid ei kohaldata kiiresti rikneva või sellise vara müügil, mille väärtus kiiresti langeb või mille hoidmine on kulukas, või muu vara müügil ulatuses, mis on vajalik pankrotimenetluse kulutuste katmiseks.

(4) Kui juriidilisest isikust võlgniku tegevust jätkatakse, ei tohi vara müüa, kui see takistab juriidilise isiku tegevust.

§ 76. Vara müük kompromissettepaneku korral

(1) Kui võlgnik pakub kompromissi, ei või vara müüa enne kompromissi otsustamist.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud ei kohaldata, kui vara müük vastab võlgniku pakkumisele või on tingitud § 75 3. lõikes märgitud asjaoludest.

§ 77. Vara müük eesõigusnõude korral

Vara tuleb müüa, kui pandipidaja seda nõuab, kuid tingimusel, et tema eesõigust ei ole vaidlustatud.

§ 78. Vara müügi kord

(1) Haldur müüb pankrotivara kas oksjonil või muul tema arvates kasulikumul viisil.

(2) Võlausaldajate üldkoosolek võib teha haldurile ettekirjutusi vara müügi korraldamiseks suuremat tulu andval viisil.

(3) Halduri nõusolekul võib eesõigusnõudega võlausaldaja vallasvara ise müüa. Võlausaldaja peab andma haldurile pandi lunastamise võimaluse. Vara müünud võlausaldaja esitab haldurile aruande müügist saadu kohta.

§ 79. Oksjoni korraldamine

(1) Pankrotivara oksjonil müümisel juhendatakse seaduses sätestatud enampakumise korras.

(2) Haldur teatab oksjonist igale eesõigusnõudega võlausaldajale.

§ 80. Võlgniku nõuete nõutamine

(1) Võlgniku nõudeid võib haldur müüa nagu vallasvara, kui neid ei saa rahuldada pankrotimenetluse ajal.

(2) Pankroti väljakuulutamise ei mõjuta võlgniku nõuete tähtaegu ega tingimusi tema võlgnike suhtes.

X. PANKROTIVARA JAGAMINE

§ 81. Jaotusettepanek ja valitsemisaruanne

(1) Pärast nõuete kaitsmist koostab haldur jaotusettepaneku, mis peab sisaldama:

- 1) nõuete loetelu koos nende kaitsmise tulemustega;
- 2) iga võlausaldaja jaotise;
- 3) andmed pankrotivara müügist ja muul viisil laekunud raha kohta, veel müümata pankrotivara ja teistelt isikutelt saada olevate võlgade ning vara kohta.

(2) Jaotusettepanekule tuleb lisada halduri valitsemisaruanne, mis peab sisaldama:

- 1) vara sissetuleku viisi;
- 2) jagamata vara (jäägi) otstarbe;
- 3) andmed sissetulnud eesõigusnõudega vara kohta;
- 4) andmed väljamaksete kohta (§ 83 1. lõige);
- 5) pankrotimenetluse kulude aruande.

(3) Haldur esitab jaotusettepaneku ja valitsemisaruanne pankrotitoimkonnale ja kohtule 10 päeva jooksul pärast viimast nõuete kaitsmise koosolekut.

(4) Haldur avaldab ajalehes teate andmetega, kus ja millal võib jaotusettepanekuga tutvuda ning mis ajani võib esitada vastuväiteid. Vastuväidete esitamise aeg ei või olla lühem kui 10 päeva ja pikem kui üks kuu teate avaldamise päevast.

(5) 10 päeva jooksul pärast vastuväidete esitamise tähtaja möödumist kinnitab kohus jaotusettepaneku.

(6) Kohus ei kinnita jaotusettepanekut ja tagastab selle haldurile motiveeritud määrusega, kui ettepanekuga rikutakse võlgniku või võlausaldajate õigusi. Haldur esitab uue jaotusettepaneku 10 päeva jooksul kohtumääruse tegemisest.

(7) Tähtaja möödumisel esitatud vastuväiteid jaotusettepanekule kohus ei arvesta.

§ 82. Jaotise mõiste ja määramine

(1) Jaotis on tunnustatud nõue või selle osa, mis kuulub rahuldamisele.

(2) Jaotusettepanekus kinnitatud jaotised makstakse välja vastavalt nõuete rahuldamise järjekorrale (§ 86).

§ 83. Väljamaksed pankrotivarast

(1) Enne vara jaotamist jaotusettepaneku järgi rahuldatakse vara välistamise (§ 53) ja eraldamise (§ 51) nõuded ning kaetakse võlgnikule ja tema ülalpeavatele elatise maksmise kulud (§ 63).

(2) Pärast käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud nõuete rahuldamist tehakse pankrotimenetlusega seotud väljamaksed (§ 85) ning seejärel rahuldatakse võlausaldajate nõuded vastavalt §-s 86 sätestatud nõuete rahuldamise järjekorrale.

§ 84. Eesõigusnõue

(1) Eesõigusnõue on pandiga tagatud nõue.

(2) Võlausaldajal, kelle nõue on tagatud pandiga, on õigus nõude rahuldamisele pandiga tagatud ulatuses ka siis, kui ta nõuet ettenähtud korras ei esitanud.

(3) Kinnisvara müümisel võib pandiõigus jääda kehtima.

(4) Seaduses võib sätestada ka teisi eesõigusnõudeid käesoleva paragrahvi tähenduses.

§ 85. Pankrotimenetlusega seotud väljamaksed

(1) Pankrotimenetlusega seotud väljamaksed on:

1) pankrotimenetluse ajal halduri sõlmitud tehingutest tekkinud võlad ning võlad, mis on tekkinud halduri poolt täitmiseks võetud tehingutest, samuti maksed seoses juriidilisest isikust võlgniku tegevuse jätkamisega;

2) pankrotimenetluse kulud (§ 98).

(2) Kui jaotamisele kuuluvat vara ei piisa kõigi käesoleva paragrahvi 1. lõikes loetletud kulude täielikuks katmiseks, makstakse need välja samas lõikes esitatud järjekorras.

§ 86. Nõuete rahuldamise järjekord

(1) Nõuded rahuldatakse vastavalt määratud jaotistele järgmistes järkudes:

1) eesõigusnõuded (§ 84);

2) palk ja sellega võrdsustatud sissetulekud (pension, honorar, tasu õigusabi eest jne.), alimendid, vigastuse või muu tervisekahjustusega, samuti toitja kaotusega tekkinud kahju hüvis;

3) maksud ja sotsiaalmaksed;

4) kõik ülejäänud tunnustatud nõuded.

(2) Järgmise järgu nõuded rahuldatakse pärast eelmise järgu nõuete täielikku rahuldamist.

(3) Kui varast ei piisa kõigi ühe järgu nõuete rahuldamiseks, rahuldatakse selle järgu nõuded proportsionaalselt nõuete suurusega.

§ 87. Tähtjaks esitamata nõude rahuldamine

Tähtjaks esitamata, kuid kaitstud nõue (§ 69 5. lõige) rahuldatakse nõuete rahuldamisest järelejäänud varast.

§ 88. Jaotiste väljamaksmine

(1) Pärast §-des 83 ja 85 nimetatud väljamakseid korraldab haldur jaotiste väljamaksmise võlausaldajatele (§ 86).

(2) Vaidlustatud nõuded rahuldatakse pärast nõuet lunnustava kohtuotsuse jõustumist.

(3) Väljamaksed tehakse vastavall raha laekumisele järkude kaupa proportsionaalsell jaotistega (§ 86).

(4) Kohtuliku vaidluse korral eesõiguse üle võrdsustatakse nõue jaotise väljamaksmisel kuni kohtuotsuse jõustumiseni § 86 1. lõike 4. alapunktis nimetatud nõuetele.

(5) Rahasummad, mis võivad kuuluda võlausaldajale väljamaksmisele vaieldavate nõuete eest, deponeeritakse pangas ja makstakse välja pärast kohtuotsuse jõustumist. Kui vaieldavat nõuet ei rahuldata, makstakse deponeeritud raha välja järelejagamise korras (§ 89).

§ 89. Järelejamine

Pärast jaotusettepaneku kinnitamist täiendavalt laekunud raha jagatakse §-des 83, 85—88 ja 91 ettenähtud korras, suurendades vajadusel jaotisi.

§ 90. Õiguse kaotamine jaotisele

(1) Võlausaldaja kaotab õiguse jaotisele, kui võlausaldaja süül ei olnud võimalik talle seda kahe aasta jooksul välja maksta.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes märgitud alusel välja maksmata raha tuleb välja maksta järelejagamise korras (§ 89).

§ 91. Võlgnikule tagastatav vara

Pärast nõuete täielikku rahuldamist järelejäänud vara tagastatakse võlgnikule.

XI. PANKROTIMENETLUSE LÕPPEMINE

§ 92. Pankrotimenetluse lõppemise alused

Pankrotimenetlus lõpeb:

- 1) pankrotiavalduse rahuldamata jätmisega;
- 2) pankroti raugemisega (§ 15);
- 3) pankrotimenetluse lõpetamisega §-s 93 sätestatud korras;
- 4) jaotusettepaneku kinnitamisega (§ 94);
- 5) nõuete täieliku rahuldamisega enne jaotusettepaneku kinnitamist;
- 6) kompromissiga (XIII peatükk).

§ 93. Pankrotimenetluse lõpetamine pärast pankroti väljakuulutamist

(1) Kohus lõpetab pankrotimenetluse halduri ettepanekul, kui pankrotivarast ei jätku §-s 85 loetletud väljamakseteks.

(2) Kohus ei lõpeta pankrotimenetlust käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud alusel enne §-s 37 sätestatud vande võtmist.

(3) Kui vande võtmine ei ole võimalik ja on alust eeldada, et võlgnikul ei ole piisavalt vara §-s 85 loetletud väljamakseteks, võib kohus pankrotimenetluse lõpetada ilma vannet võtmata.

(4) Kohus lõpetab pankrotimenetluse võlgniku taotlusel, kui võlgnik või kolmas isik maksab ära võlgniku võlad või ükski neist annab pandi või kohus aktsepteerib käenduse nõuete rahuldamiseks.

§ 94. Pankrotimenetluse lõppemine seoses jaotusettepaneku kinnitamisega

Pankrotimenetlus lõpeb, kui kohus on kinnitanud jaotusettepaneku, vaatamata sellele, kas pärast vara laekub või mitte.

§ 95. Nõuete esitamine pärast pankrotimenetluse lõppemist

(1) Pärast pankrotimenetluse lõppemist ei või võlausaldajad esitada nõudeid, mis on tekkinud enne pankrotimenetlust ja on selles jäänud esitamata või tunnustamata, kui kohus ei ole nõude esitamise tähtaega ennistanud.

(2) Nõuded, mis on tekkinud pankrotimenetluse ajal, samuti käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ennistatud nõuded võidakse esitada hagimenetluse korras. Hagi aegumise tähtaega arvestatakse pankrotimenetluse lõppemise päevast.

(3) Pankrotimenetluses tunnustatud nõuded, mida pole täielikult rahuldatud, kuuluvad täitmisele kuni nende täieliku rahuldamiseni 10 aasta jooksul pärast pankrotimenetluse lõppu kohtu poolt kinnitatud jaotusettepaneku (§ 81) alusel. Kaalukatel põhjustel võib kohus seda tähtaega võlausaldaja taotlusel pikendada.

§ 96. Halduri vabastamine ja tema kohustused pärast pankrotimenetluse lõppemist

(1) Pankrotimenetluse lõppemisel vabastab kohus halduri tema kohustustest, kui ei ole alust arvata, et vara laekub pärast pankrotimenetluse lõppemist.

(2) Vara laekumisel pärast pankrotimenetluse lõppemist jätkab haldur kohtu korraldusel oma kohustuste täitmist vara müümisel ja jaotiste väljamaksmisel.

(3) Kui vara laekub pankrotivarasse pärast pankrotimenetluse lõpetamist, peab haldur iga aasta 1. veebruariks esitama kohtule § 97 1. lõikes nimetatud ettekande. Kui vara ei ole enam laekumas, teatab haldur sellest kohtule, kes vabastab halduri tema kohustustest.

§ 97. Halduri ettekanne pankrotimenetluse kohta

(1) Kui pankrotimenetlus ei ole lõpetatud ühe aasta jooksul pärast pankroti väljakulutamist, esitab haldur pankrotitoimkonnale ja kohtule ettekande, milles märgitakse:

1) mida haldur on teinud pankrotimenetluse lõpetamiseks;

2) pankrotivara sissetulekud ja väljaminekud;

3) andmed korraldatud majandustegevuse kohta.

(2) Haldur jätkab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ettekande esitamist iga kuue kuu järel pankrotimenetluse lõpuni.

XII. PANKROTIMENETLUSE KULUD, KAHJU HÜVITAMINE JA TRAHVID

§ 98. Pankrotimenetluse kulud

(1) Pankrotimenetluse kulud on:

1) halduri tasu;

2) pankrotimenetluse kohtukulud;

3) kulud õigusabile ja muud pankrotimenetluse kulud.

(2) Kui vara ei piisa kõigi käesoleva paragrahvi 1. lõikes loetletud kulude katmiseks, makstakse need välja eelnimetatud loetelu järjekorras.

§ 99. Halduri tasu

Jaotusettepaneku kinnitamisel kohus, kuulanud ära pankrotitoimkonna ja võlgniku arvamuse, määrab haldurile tasu. Tasu suurus ei tohi olla väiksem kui üks protsent pankrotivara müügist saadud rahast. Kohus võib määrata haldurile esialgse tasu, mis tasaarvestatakse pankrotimenetluse lõppemisel. Kohustuste täitmise eest pärast pankrotimenetluse lõppemist määrab kohus haldurile täiendava tasu.

§ 100. Kahju hüviltamine

(1) Haldur peab hüvitama varalise kahju, mille ta on süüliselt põhjustanud võlausaldajatele ja võlgnikule.

(2) Mitme halduri põhiustatud kahju eest vastutavad haldurid soli-

daarselt, kui nendevahelisest ülesannete jaotusest ei tulene teisiti.

(3) Kui võlausaldaja pankrotiavaldust ei rahuldata, tuleb tal hüvitada pankrotimenetluse kulud. Võlausaldaja hüvitab pankrotiavalduse tõttu võlgnikule tekitatud kahju, kui ta on esitanud teadvalt vale avalduse.

(4) Kui pankrotiavaldus rahuldatakse või pankrotimenetlus lõpetatakse kompromissiga, kannab pankrotimenetluse kulud võlgnik pankrotivarast.

§ 101. Trahvld

(1) Kohus võib võlgnikule määrata trahvi §-s 12, § 20 3. lõikes, §-des 36, 37 ja 38 sätestatud kohustuste mittetäitmise ning §-s 35 sätestatud keelu rikkumise eest.

(2) Kohus võib võlausaldajale määrata trahvi, kui ta pankrotimenetluses on teinud teo, millega teadvalt kahjustas teiste võlausaldajate või võlgniku huve, samuti § 78 3. lõikes nimetatud aruande esitamata jätmise eest.

XIII. KOMPROMISS

§ 102. Kompromissi mõiste

(1) Kompromiss on võlgniku ja eesõigusnõudeta võlausaldajate vaheline kokkulepe võlgade tasumise kohta, mis seisneb võlgade vähendamises või nende tasumise pikendamises.

(2) Kompromiss tehakse võlgniku ettepanekul pankrotimenetluse käigus kas enne või pärast pankroti väljakuulutamist.

(3) Kompromissi otsuse teeb eesõigusnõudeta võlausaldajate üldkoosolek (edaspidi: võlausaldajate üldkoosolek) ja kinnitab kohus, lõpetades pankrotimenetluse.

§ 103. Kompromissiettepanek

(1) Kompromissiettepanekus teatab võlgnik, mis ulatuses ja tähtajaks ta tasub võlad. Võlgnik peab põhjendama, et ta suudab oma võlad tasuda. Juriidilisest isikust võlgnik esitab seejuures majandustegevuse jätkamise või juriidilise isiku reorganiseerimise kava.

(2) Enne pankroti väljakuulutamist esitatud kompromissiettepanekule lisab võlgnik ajutise halduri poolt kinnitatud aruande, milles esitatakse andmed võlgniku vara ja võlgade kohta ning juriidilisest isikust võlgniku bilanss.

§ 104. Kompromissl tegemine

(1) Kompromissi võib teha eesõiguseta nõuete kohta, mis olid olemas kompromissi tegemise ajaks.

(2) Kompromiss on tehtud, kui

1) võlgnik teeb ettepaneku maksta vähemalt pool eesõiguseta nõuete summast ja kui selle poolt hääletab vähemalt $\frac{2}{3}$ kohalviibivatest võlausaldajatest, kelle nõuded moodustavad vähemalt $\frac{2}{3}$ kõigi eesõiguseta nõuete summast või

2) võlgnik teeb ettepaneku maksta alla poole eesõiguseta nõuete summast ja kui selle poolt hääletab vähemalt $\frac{3}{4}$ kohalviibivatest võlausaldajatest, kelle nõuded moodustavad vähemalt $\frac{3}{4}$ kõigi eesõiguseta nõuete summast.

(3) Kompromiss kehtib kõigi eesõigusnõudeta võlausaldajate suhtes, sõltumata sellest, kas võlausaldaja hääletamisel osales või mitte.

§ 105. Pankroti väljakuulutamise pärast kompromisslettepaneku esitamist

(1) Pärast kompromisslettepaneku esitamist võib kohus pankroti välja kuulutada vaid siis, kui on kaalukaid põhjusi eeldada, et kompromissi ei saavutata.

(2) Kui kompromissi ei tehta, otsustab kohus pankroti väljakuulutamise üldises korras.

§ 106. Kompromisslettepaneku läbivaatamine enne pankroti väljakuulutamist

(1) Kui kompromisslettepanek on tehtud enne pankroti väljakuulutamist, kutsub ajutine haldur kokku võlausaldajate üldkoosoleku.

(2) Võlausaldajate üldkoosoleku aeg ja koht teatatakse ajalehes vähemalt 20 päeva enne koosoleku toimumist.

(3) Võlausaldajate üldkoosolekule kutsutakse kõik eesõigusnõudeta võlausaldajad, sõltumata sellest, kas nende nõuete esitamise tähtaeg on möödunud või tingimus saabunud.

§ 107. Kompromisslettepaneku läbivaatamine pärast pankroti väljakuulutamist

(1) Pärast pankroti väljakuulutamist tehtud kompromisslettepanek vaadatakse läbi pärast nõuete kaitsmist, kui nõuete kaitsmine toimub.

(2) Haldur kutsub kokku võlausaldajate üldkoosoleku 15 päeva jooksul pärast viimast nõuete kaitsmise koosolekut.

(3) Kui nõuete kaitsmist ei toimu, kutsub haldur võlausaldajate üldkoosoleku kokku seitsme päeva jooksul pärast võlgniku vande andmist.

§ 108. Kompromissi kinnitamine

(1) Kompromissi kinnitamise otsuse teeb kohus kahe nädala jooksul võlausaldajate üldkoosoleku otsuse (§ 104) kohtule esitamise päevast.

(2) Kohus ei kinnita kompromissi, kui:

1) kompromissi sõlmimisel ei ole järgitud käesolevas seaduses sätestatud nõudeid või

2) võlgnik on kompromissi saavutamise eesmärgil soosinud mõnda võlausaldajat või kompromiss on tehtud pettuse mõjul.

(3) Kui kompromiss jääb kinnitamata käesoleva paragrahvi 2. lõike 1. alapunkti alusel, kutsub haldur 15 päeva jooksul kokku uue võlausaldajate üldkoosoleku.

§ 109. Kompromissi tagajärjed

(1) Kompromissi kinnitamise kohta tehtud kohtuotsuse alusel saab võlgnik tagasi vara valitsemise õiguse, vara müük lõpetatakse, pankroti-vara tagastatakse võlgnikule ning vara jaotamist ei toimu.

(2) Nõudeid, mille suhtes kompromiss kehtib, ei saa kompromissi kehtivuse ajal esitada (§ 111).

§ 110. Kompromissist teatamine

Kompromissi kinnitamisest teatab haldur ajalehes.

§ 111. Kompromissi kehtivuse aeg

(1) Võlausaldajate üldkoosolek määrab võlgniku ettepaneku alusel kompromissi kehtivuse aja.

(2) Kompromissi kehtivuse ajal ei saa kohus võlgniku pankrotti välja kuulutada.

§ 112. Tagasivõitmine kompromissi korral

Kompromissi puhul võib toimuda tagasivõitmine käesolevas seaduses ettenähtud korras.

§ 113. Võlgniku vanne kompromissi korral

Kui kompromissiettepanek esitatakse enne pankroti väljakuulutamist, võib kohus võlausaldajate üldkoosoleku taotlusel nõuda võlgnikult vande andmist enne kompromissi tegemist.

§ 114. Järelevalve kompromissi täitmise üle

(1) Kompromissi täitmise üle teostab järelevalvet haldur.

(2) Kui kompromiss on tehtud enne pankroti väljakuulutamist, nimetab kohus üheaegselt kompromissiga ka võlausaldajate üldkoosoleku poolt esitatud halduri, kes peab vastama §-s 29 sätestatud nõuetele.

§ 115. Kompromissi tühistamine

(1) Kohus tühistab kompromissi halduri või võlausaldaja ettepanekul, kui:

1) võlgnik paneb toime pankrotikuriteo või

2) võlgnik ei täida kompromissist tulenevaid kohustusi või

3) kompromissi kehtivuse ajast vähemalt poole möödumisel on ilmne, et võlgnik ei suuda kompromissi tingimusi täita.

(2) Kompromissi tühistamisel pankrotimenetlus taastatakse.

§ 116. Eesõigusnõuded ja tasaarvestus kompromissi korral

Kompromiss ei mõjuta võlausaldaja õigusi, kellel on eesõigusnõue või õigus tasaarvestusele. Need võlausaldajad ei võta osa hääletamisest üldkoosolekul oma eesõigusega või tasaarvestatava nõude ulatuses.

§ 117. Nõuete esitamine pärast kompromissi tähtaega

(1) Pärast kompromissi kehtivuse aja lõppu võivad võlausaldajad esitada oma nõudeid, välja arvatud osas, mille ulatuses nõue kompromissi läbi vähenes.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud ei kohaldata, kui kompromiss tühistatakse.

EESTI VABARIIGI VALITSUSE MÄÄRUS

Pankrotiseaduse rakendamise kohta

Vastavalt Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 6. juuli 1992. a. otsusele «Eesti Vabariigi pankrotiseaduse rakendamise kohta» (RT 1992, nr. 31, art. 404) Eesti Vabariigi Valitsus määrab:

1. Kinnitada võlgniku vande tekst:

«Mina (nimi, eesnimi, juriidilise isiku puhul ametinimetus), annan vande ja kinnitan, et kohtule esitatud (võlgniku nimi) pankrotivara ja võlgade nimekiri on õige. Olen teadlik, et vaelevande andmise korral kannan vastutust vastavalt Kriminaalkoodeksi paragrahvi 148³ lõike 3.»

2. Kehtestada, et pankrotimenetluses võivad haldurina tegutseda isikud, kellele on välja antud vastav kvalifikatsioonitõend.

Halduri kvalifikatsioonitõendeid annab välja Justiitsministeerium halduri kvalifikatsiooni nõukogu otsuse alusel.

Kuni 1. jaanuarini 1993. a. võivad kvalifikatsioonitõendit omamala tegutseda haldurina ainult juriidilise kõrgharidusega isikud.

3. Justiitsministeeriumil:

1) moodustada seitsmeliikmeline halduri kvalifikatsiooni nõukogu, kaasates sinna õigus-, majandus- ja raamatupidamisala spetsialiste, ning kinnitada kvalifikatsiooninõukogu põhimäärus;

2) kooskõlastatult Majandusministeeriumi ja Rahandusministeeriumiga määrata kindlaks halduriksami nõuded ning kinnitada halduri ettevalmistuskursuse programm;

3) koos Riigikantseleiga korraldada halduri ettevalmistuskursuste läbiviimine.

Riigikantseleil tagada kursuste läbiviimiseks vajalike organisatsiooniliste meetmete rakendamine ja materiaaltehnilised vahendid.

Halduri ettevalmistuskursused toimuvad osavõtjatele tasuta ning neile makstakse kursuste ajal stipendiumi miinimumpalga ulatuses.

Justiitsministeeriumil määrata kindlaks nimetatud kursuste korraldamise kulud ning Rahandusministeeriumil eraldada vahendid nende katmiseks;

4) esitada Vabariigi Valitsusele 25. septembriks 1992. a. ettepanekud seaduste ning Vabariigi Valitsuse otsuste vastavusse viimiseks Eesti Vabariigi pankrotiseadusega ning 1. novembriks 1992. a. informatsioon Eesti Vabariigi tsiviilseadustiku väljatöötamise seisu kohta;

5) sõlmida leping ajalehtedega «Rahva Hääl» ja «Estonia» tagamaks Eesti Vabariigi pankrotiseadusest ja teistest normatiivaktidest tulenevate teade avaldamine.

4. Rahandusministeeriumil esitada 25. septembriks 1992. a. Vabariigi Valitsusele Eesti Vabariigi kindlustusseaduse eelnõu, milles nähakse ette erisätted kindlustusseltsi maksejõuetuse kohta.

EESTI VABARIIGI VALITSUSE MÄÄRUS

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutise korra kohta

Eesti Vabariigi Valitsus määrab:

1. Kehtestada, et seoses elukalliduse ja palkade olulise kasvuga rakendatakse tööülesannete täitmisel saadud vigastuse ja muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamisel indekseerimist:

1) määratud hüvis korrutatakse kasvuindeksiga, mis arvutatakse kehtiva miinimumpalga ja hüvise määramise ajal kehtinud miinimumpalga suhtena ning seda korrigeeritakse kahe nädala jooksul pärast miinimumpalga muutumist;

2) töövigastuse või muu tervisekahjustuse tagajärjel kannatanu ajutisel üleviimisel kergemale vähem tasuvale tööle, samuti kannatanule uue kutseala õpetamise ajal indekseeritakse palk, mida ta sai enne töövigastust, vastavalt miinimumpalga muutumisele;

3) hüvise määramisel indekseeritakse keskmise kuusissetuleku arvutamiseks kõigi arvessevõetavate kuude sissetulek käesoleva määrusega kinnitatud «Keskmise kuusissetuleku arvutamise ajutise juhendi» järgi.

Indekseeritud keskmise kuusissetulekuna võetakse arvesse kuni 6-kordne miinimumpalk.

2. Kinnitada juurdelisatud «Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajate tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutine kord».

3 Tunnistada kehtetuks:

1) Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1984. a. määrus nr. 412 «Töölistele ja teenistujatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt hüvitamise eeskirjade kohta» (ENSV Teataja 1984, nr. 43, art. 510);

2) Eesti NSV Valitsuse 24. aprilli 1990. a. määrus nr. 78 «Eesti NSV Ministrite Nõukogu 3. augusti 1984. a. määruse nr. 412 osalise muutmise kohta» (ENSV Teataja 1990, nr. 13, art. 231).

Keskmise kuusissetuleku arvutamise ajutine juhend

Hüvise määramisel aluseks võetava keskmise kuusissetuleku arvutamiseks:

1. Indekseeritakse kõigi arvessevõetavate kuude sissetulek.
2. Indeks arvutatakse kehtiva miinimumpalga ja arvessevõetava ajavahemiku iga kuu miinimumpalga suhtena.
3. Kuusissetulekud korrutatakse vastava indeksiga, summeeritakse ja saadud kogusumma jagatakse arvessevõetavate kuude arvuga.
4. Vabariigis alates 1965. aastast kehtestatud miinimumpalgad on järgmised:

Miinimumpalga kehtestamise kuupäev	Miinimumpalga suurus rublades
1. jaanuar 1965	50
1. jaanuar 1968	60
1. jaanuar 1977	70
1. jaanuar 1990	100
1. jaanuar 1991	135
1. juuli 1991	200
1. jaanuar 1992	410
1. veebruar 1992	600
1. märts 1992	1000

Näide.

Töövigastus toimus 3. märtsil 1992. a. Hüvise arvutamisel võetakse aluseks keskmine kuusissetulek ajavahemikul märtsist 1991. a. kuni veebruarini 1992. a. (kaasa arvatud).

Lähtudes miinimumpalkadest on vaadeldava ajavahemiku kuusissetulekute kasvuindeksid järgmised:

1991. a. märtsist kuni juunini	$I = 7,4$ ($1000 : 135 = 7,4$)
1991. a. juulist kuni detsembrini	$I = 5,0$ ($1000 : 200 = 5,0$)
1992. a. jaanuaris	$I = 2,4$ ($1000 : 410 = 2,4$)
1992. a. veebruarist	$I = 1,7$ ($1000 : 600 = 1,7$)

Kuusissetulekud ajavahemikul märtsist 1991. a. kuni veebruarini 1992. a. korrutatakse vastava kasvuindeksiga, summeeritakse ja jagatakse kaheteistkümneaga.

Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutine kord

I. Üldsätted

1. Ettevõtted, asutused ja organisatsioonid (edaspidi organisatsioonid) kannavad materiaalselt vastutust töölistele ja teenistujatele tööülesannete täitmisel organisatsiooni süü läbi nii tema territooriumil kui ka väljaspool seda saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega (edaspidi töövigastus) tekitatud kahju eest.

Organisatsioon vabastatakse kahju hüvitamisest, kui ta tõestab, et vigastus või muu tervisekahjustus ei tekkinud tema süü läbi.

Organisatsiooni süü tõenditeks võivad olla:

tootmises asettleidnud õnnetusjuhtumi kohta koostatud akt;

kohtuotsus ning prokuröri, juurdlusorgani või eeluurimise määrus; tööinspektori või muude töökaitse seisukorra ja tööseadusandluse järgimise kontrolli ja järelevalvet teostavate ametiisikute (organite) arvamus tervisekahjustuse põhjuste kohta; meditsiiniline otsus kutsehaiguse kohta;

otsus süüdi olevatele isikutele administratiiv- või distsiplinaarkaristuste määramise kohta;

muud dokumendid ja tunnistajaütlused.

2. Kahju hüvitamine seisneb kannatanule rahasummade väljamaksmises sissetuleku (või selle osa) ulatuses, millest ta jäi ilma töövõime kaotuse või selle alanemise tagajärjel, kusjuures hüvitusest arvatakse maha seoses töövigastusega saadav invaliidsuspension, ning tervisekahjustusest tingitud lisakulude kompenseerimises.

3. Kannatanule, kes seoses töövigastusega on tema nõusolekul ajutiselt üle viidud madalamapalgalisele kergemale tööle, makstakse välja endise ja uue palga vahe kuni töövõime taastumiseni või pikaajalise ja pideva töövõime kaotuse kindlakstegemiseni.

Otsus kannatanu teisele tööle üleviimise vajaduse, selle kestuse (kuni üks aasta) ja soovitatava töö iseloomu kohta teeb arstlik konsultatsioonikomisjon.

Kui administratsioon ei ole andnud kannatanule nimetatud aja jooksul vastavat tööd, on kannatanul õigus saada kahju eest hüvitust keskmise kuupalga ulatuses, mida ta sai enne töövigastust.

4. Organisatsioon on kohustatud kannatanu nõusolekul tagama talle uue kutseala õpetamise vastavalt arstliku tööekspertiisi komisjoni (ATEK) otsusele, kui ta ei saa töövigastuse tagajärjel teha endist tööd.

Kannatanule uue kutseala õpetamise aja jooksul, kuid mitte kauem kui 3 kuud, makstakse talle eelmisel tööil saadud keskmist kuupalka, millest arvatakse maha saadav invaliidsuspension ning õppimise ajal saadav töötasu või stipendium. Selle aja jooksul ei maksta kahju hüvitamiseks ettenähtud summasid.

5. Kannatanu surma korral on kahju eest hüvituse saamise õigus töövõimetutel isikutel, kes olid surnud isiku ülalpidamisel või kellel oli tema surma päevaks õigus saada temalt ülalpidamist, surnud isiku lapsel, kes sündis pärast tema surma, samuti ühel vanematest, abikaasal või muul perekonnaliikmel, kui ta ei tööta ning hoolitseb surnud isiku alla 8 aasta vanuste laste, vendade, õdede ja lastelaste eest.

6. Kannatanu töövõime kaotuse astme teeb kindlaks ATEK protsentides, lähtudes kutsealase töövõime kaotusest vastava töövigastuse tagajärjel. Juhul kui kannatanu oli töövigastuse saamise ajal töovahekorras mitme tööandjaga, teeb ATEK kindlaks kutsealase töövõime kaotuse astme iga töö kohta eraldi.

II. Hüvitamisele kuuluva kahju ulatus

7. Kannatanule töövigastuse tagajärjei endisest sissetulekust itma jäämise või selle vähenemisega seotud kahju hüvitamise ulatus määratakse kindlaks protsentides sellest sissetulekust vastavalt tema kutsealase töövõime kaotuse astmele.

Kui kannatanule on seoses töövigastusega määratud invaliidsuspension, vähendatakse kahju hüvitamise ulatust selle pensioni summa võrra.

Pensionid, mis on määratud kannatanule muudel alustel nii enne kui pärast töövigastust, võetakse kahju hüvitamise ulatuse kindlaksmääramisel arvesse selles invaliidsuspensioniga võrdses osas, mida kannatanul on õigus saada seoses töövigastusega.

Juhul kui kannatanule enne töövigastust määratud invaliidsuspension suurendatakse seoses töövigastusega, võetakse summa, mille võrra pensioni suurendatakse, arvesse kahju hüvitamise ulatuse kindlaksmääramisel.

8. Kannatanule tervisekahjustusest tingitud lisakulutused kompenseerib organisatsioon, kui nende kulutuste vajadus on kinnitatud ATEK-i või kohtumedit siini ekspertiisikomisjoni arvamusega. I grupi

invaliid ei vaja arvamust hooldamise vajalikkuse kohta, välja arvatud juhul, kui vajatakse meditsiinilist erihooldust.

Lisakulutuste suuruse kindlaksmääramisel ei võeta arvesse kannatanu süü astet töövigastuse saamisel.

Lisakulutused kannatanu hooldamiseks hüvitatakse olenemata sellest, kes teda hooldab. Nende kulutuste suurus määratakse kindlaks olenemalt vajatava hoolduse laadist ning need ei tohi spetsiaalset meditsiinilist hooldust vajavatel invaliididel ületada meditsiinasutuse sanitari ühe kuu ametipalka, teiste kannatanute osas aga 60 protsenti sellest palgast.

9. Isikutele, kellel vastavalt käesoleva korra punktile 5 on õigus saada kahju eest hüvitust tootja surma puhul, hüvitatakse kahju surnud isiku keskmise kuusissetuleku ulatuses, millest arvatakse maha talle endale ja tema ülalpidamisel olnud töövõimelistele isikutele, kellel ei ole õigust saada kahju eest hüvitust, kuuluv osa.

Nimetatud isikutele makstava hüvise kindlaksmääramisel võetakse arvesse tootjakaotuspensioni suurus.

10. Kui töövigastus ei tekkinud ainult organisatsioonilise süü läbi, vaid ka kannatanu äärmise ettevaatamatuse tagajärjel, tuleb kahju hüvitamise ulatust vähendada olenevalt kannatanu süü astmest.

11. Kahju hüvise arvutamisel võetakse aluseks töövigastusele või töövõimetuse tekkimisele eelnenud 12 kalendrikuu (kannatanu valikul) keskmine kuusissetulek. Kutsehaiguse korral võib kannatanu soovil hüvise arvutamisel aluseks võtta haiguse põhjustanud töö lõpetamisele eelnenud 12 kalendrikuu keskmise kuusissetuleku.

12. Keskmise kuusissetuleku kindlaksmääramisel jäetakse kuud, mille kestel töötaja haiguse, vallandamise või seaduses ettenähtud muude töölt vabastamise juhtude tõttu tegelikult ei töötanud või töötas mittetäieliku arvu tööpäevi, kannatanu soovil arvestusest välja ning asendatakse teiste, neile vahetult eelnenud kuudega. Neid kuid, mille kestel töötaja tegelikult ei töötanud või töötas mittetäieliku arvu tööpäevi muudel põhjustel, ei jäeta arvestusest välja ja neid ei asendata teiste kuudega.

13. Kui kahju eest hüvituse saamiseks pöördumise ajal ei ole saadud dokumente kannatanu tegeliku töötasu kohta enne töövigastuse saamist, lähtutakse hüvise arvutamisel pöördumise ajal kehtivast tariifimäärast (ametipalgast) sellel töö, mida kannatanu tegi.

14. Hüvise arvutamisel aluseks võetava keskmise kuusissetuleku hulka arvatakse kannatanu kogu sissetulek töökohtade:lt (sealhulgas tasud teistelt tööandjatelt, kellega oldi sel perioodil töövahekorras), mille kohta ATEK on teinud kindlaks töövõime kaotuse seoses töövigastusega. Seejuures võetakse arvesse kõik töötasuliigid, millelt tööandjad on kohustatud maksma sotsiaalmaksu, välja arvatud ühekordsed juhusliku iseloomuga väljamaksed (kingitused, tuusikute maksumus jms.).

15. Isikutele, kes on saanud töövigastuse tootmisalase väljaõppe (praktika) ajal, arvutatakse hüvis lähtudes tariifimäärast (ametipalgast) sellel ametikohal (erialal), mida kannatanu õppis (kuid mitte alla 2. kategooria). Hüvise arvutamisel isikutele, kes said väljaõppe (praktika) ajal

palka, lähtutakse nende soovil sel ajal saadud keskmisest kuusissetulekust. Kannatanu soovil võib hüvise arvutamisel lähtuda tootmisalasele väljaõppele (praktikale) eelnenud töö saadud keskmisest kuusissetulekust.

16. Välismaal töötanud isiku keskmise kuusissetuleku arvutamisel võetakse tema valikul arvesse kas sissetulek, mida ta sai enne välismaale tööle asumist, või välisvaluutas saadud sissetulek, mille pealt on makstud sotsiaalmaksu.

Välisvaluutas saadud sissetulek arvutatakse Eesti Vabariigi ametlikku valuutasse Eesti Panga poolt avaldatud, välisvaluuta väljamaksmise kuupäeval kehtinud kursi järgi.

III. Hüvise väljamaksmise kord

17. Hüvise maksab töötajatele välja tekitatud kahju eest vastutav organisatsioon. Organisatsiooni reorganiseerimise või likvideerimise korral maksab hüvise töötajatele välja õigusjärglane või kõrgemalseisev organisatsioon.

18. Hüvist makstakse:

1) kannatada saanud töötajatele alates päevast, mil nad töövigastuse tagajärjel jäid ilma senisest sissetulekust;

2) isikutele, kellel on õigus saada hüvist seoses toitja surmaga, alates tema surma päevast, kuid mitte enne, kui nad on omandanud õiguse hüvise saamiseks.

Kui avaldus kahju hüvitamiseks esitatakse kolme aasta möödumisel käesoleva punkti alapunktides 1 ja 2 märgitud tähtaegadest, hüvitatakse kahju avalduse esitamise päevast arvates.

19. Saamatajäänud sissetuleku osas hüvitatakse kannatanuile kahju selle aja kestel, mille kohta ATEK on teinud kindlaks töövõime kaotuse seoses töövigastusega.

Isikutele, kellel on õigus saada hüvist kahju eest seoses toitja surmaga, hüvitatakse kahju järgmiselt:

alaealistele kuni 16-aastaseks (õpilastele 18-aastaseks) saamiseni; üle 60 aasta vanustele meestele ja üle 55 aasta vanustele naistele eluaegselt;

invaliididele töövõimetuse kogu aja kestel; ühele vanematest, abikaasale või muule perekonnaliikmele, kes ei tööta ja hoolitseb surnud toitja alla 8 aasta vanuste laste, vendade, õdede või lastelaste eest, lapse 8-aastaseks saamiseni.

20. Hüvise summa, mis on kindlaks määratud kooskõlas käesoleva korra punktiga 7, makstakse välja olenemata kannatanu poolt saadavast pensionist, stipendiumist ja muust sissetulekust.

21. Kannatanu töövõime kaotuse astme, invaliidsuspensiooni suuruse muutumise, samuti surnud isiku perekonna koosseisu muutumise korral tehakse kahju hüvitamiseks makstavate summade vastav ümberarvestus.

22. Kahju hüvitamiseks makstavate summade kättetoimetamis- ja saatekulud kannab organisatsioon. Hüvise saajate soovil võib need summad üle kanda nende hoiuarvele hoiupangas.

23. Kahju hüvitamiseks makstavaid summasid ei maksustata. Neist summadest tehakse kinnipidamisi samas korras kui palgastki.

24. Eesti Vabariigi õhusõiduki meeskonnaliikme töövigastuse või surma korral seoses meeskonnaliikme ametikohustuste täitmisega õhusõiduki õhukütõusmise, lennu või maandumise ajal, hüvitab tekitatud kahju organisatsioon, kellele õhusõiduk operatiivjuhtimis- või omandiõiguse alusel kuulub, kui ta ei tõenda, et kahju tekkis kannatanu tahtliku tegevuse tagajärjel.

Kui töötaja on saanud vigastuse või muu tervisekahjustuse tööle mineku või töölt tuleku ajal organisatsiooni poolt antavas transpordivahendis, kannab see organisatsioon kannatanu ees materiaalset vastutust Eesti NSV tsiviilkoodeksi paragrahvi 548 alusel.

Nimetatud juhtudel rakendatakse käesolevat korda, välja arvatud punktid 1 ja 10.

EESTI VABARIIGI HASARTMÄNGUMAKSU SEADUS

§ 1. Hasartmäugu mõiste

Käesoleva seaduse mõistes on hasartmängud elektroonilistel või mehaanilistel eriseadmetel (mänguautomaatidel) mängimine, bingo, rulett, piljard, kaardi-, täringu- ja teised mängud, v. a. loteriid, milles osalemise õigus omandatakse raha eest ning milles osalemise eesmärk on raha või varaliste õiguste omandamine vastavalt konkreetse mängu reeglitele.

§ 2. Hasartmängumaksu subjekt

Vastavalt käesolevale seadusele maksavad hasartmängumaksu ettevõtlusena hasartmängude korraldamisega tegelevad juriidilised ja füüsilised isikud (edaspidi hasartmängude korraldaja).

§ 3. Hasartmängumaksu objekt

(1) Hasartmängumaksuga maksustatakse hasartmängude korraldamisest saadav ööpäeva brutotulu.

(2) Ööpäeva brutotulu käesoleva seaduse mõistes on:

1) summa, mille võrra ööpäeva mängupanused on suuremad sama perioodi võitudest, kui hasartmängude korraldaja kannab riski, kusjuures ööpäeva kahjum arvatakse maha järgmise ööpäeva brutotulust;

2) summa, mis laekub ööpäeva jooksul hasartmängude korraldajale, kui ta ei kannu riski;

3) väljanõudmata mängupanused ja võidud.

(3) Risk käesoleva seaduse mõistes on olukord, mil võidusumma võib ületada mängupanuste summa.

§ 4. Maksunäär

Hasartmängumaksu määr on 10 protsenti.

§ 5. Hasartmängumaksu laekumine

Hasartmängumaks laekub:

1) 77 protsendi ulatuses sihtotstarbelisena Eesti Sotsiaalfondile lastepolikliinikute, -haiglate ja haiglate lasteosakondade majandusliku olukorra parandamise ja seadmete ostmise finantseerimiseks;

2) 13 protsendi ulatuses Eesti Punasele Ristile;

3) 10 protsendi ulatuses Eesti Rahvuskultuuri Fondile.

§ 6. Maksu maksmise õlguse kontroll

Hasartmängumaksu arvutamist ja maksmist kontrollitakse Eesti Vabariigi maksukorralduse seaduses ettenähtud korras.

§ 7. Maksumaksja vastutus

Hasartmängumaksu maksmisest kõrvalehoidumise, maksustamisele kuuluva tulu varjamise või vähendamise korral kohaldatakse süüdlasele Eesti Vabariigi maksukorralduse seaduses ettenähtud sanktsioone.

§ 8. Maksuvaldluste lahendamine

Vaidlused hasartnängumaksu arvutamise ja sissenõudmise üle lahendatakse Eesti Vabariigi maksukorralduse seaduses ettenähtud korras.

§ 9. Seaduse rakendamise kord

Käesoleva seaduse rakendamise korra kehtestab Eesti Vabariigi Rahandusministeerium.

§ 10. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub alates 1992. aasta 1. novembrist.

KINDLUSTUSSEADUS

I. Üldsätted

§ 1. Kindlustusseaduse ülesanne

Kindlustusseadus määrab kindlaks kindlustustegevuse (kindlustuse) üldised organisatsioonilised, majanduslikud ja õiguslikud alused ning reguleerib kindlustustegevusest osavõtjate vahelisi suhteid.

§ 2. Kindlustuse eesmärk

Kindlustuse eesmärk on kindlustusandja poolt kindlustusvõtjale kahju hüvitamine kindlustussumma või -hüvitise väljamaksmise teel seaduses ja kindlustuslepingus ettenähtud korras.

§ 3. Kindlustusandja

Kindlustusandjaks on juriidiline isik, kellel käesoleva seadusega kehtestatud korras on õigus kindlustustegevuseks.

§ 4. Kindlustusvõtja

Kindlustusvõtjaks on füüsiline või juriidiline isik, kes sõlmib kindlustusandjaga kindlustuslepingu ja kellel seaduse või kindlustuslepingu järgi lasub kindlustusmaksete (-preemiade) tasumise kohustus ning kellele kindlustusandja on kohustatud kindlustusjuhtumi saabudes välja maksma kindlustussumma või -hüvitise, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 5. Kindlustatu

Kindlustatu on kindlustusvõtja ise või kolmas isik, kelle huvides on sõlmitud kindlustusleping.

§ 6. Soodustatud isik

(1) Soodustatud isikuks on füüsiline ja juriidiline isik, kellele makstakse kindlustusjuhtumi saabumisel välja kindlustussumma, kui kindlustuslepingus on nii ette nähtud.

(2) Soodustatud isikule väljamakstav kindlustussumma ei kuulu kindlustusvõtja pärandvara hulka.

§ 7. Kindlustuse objekt

Kindlustuse objektiks on füüsiliste isikute elu ja tervis ning füüsiliste ja juriidiliste isikute vara, varalised ja mittevaralised huvid, õigused ja kohustused.

§ 8. Kindlustusrisk

Kindlustusrisk on kindlustusjuhtumi saabumise tõenäoline oht, mille tagajärgede vastu kindlustatakse.

§ 9. Kindlustusjuhtum

Kindlustusjuhtum on seaduses või kindlustuslepingus määratletud sündmus, seisund või tegu, mille tagajärjel tekib kindlustusvõtjal või kolmandal isikul kindlustussumma või -hüvitise seamise õigus ja kindlustusandjal kindlustussumma või -hüvitise väljamaksmise kohustus.

§ 10. Kindlustuse vormid ja liigid

(1) Kindlustamine toimub sundkindlustuse (kohustusliku kindlustuse) või vabatahtliku kindlustuse vormis.

(2) Sundkindlustuse liigid ja nende teostamise kord kehtestatakse eraldi seadustega.

(3) Vabatahtliku kindlustuse liigid ja nende tingimused määrab kindlustusandja, lähtudes seadusega kehtestatud korrast.

§ 11. Kindlustussumma

Kindlustussumma on rahasumma, mis kindlustusjuhtumi saabumisel on väljamaksusumma piirmääraks, kui kindlustuslepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 12. Kindlustushüvitis

(1) Kindlustushüvitis on rahasumma, mis makstakse välja kindlustusjuhtumi saabumisel kindlustuslepingu järgi varalise kahju hüvitamiseks.

(2) Kindlustuslepingus võib ette näha ka mitterahalise hüvitise.

(3) Kindlustushüvitis on piiratud kindlustatud varale kindlustusjuhtumi tagajärjel tekkinud varalise kahju suu. usega, kui kindlustuslepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(4) Uhe ja sama vara kohta sõlmitud mitme ühesugust riski hõlmava kindlustuslepingu alusel makstakse kindlustushüvitist kokku tegeliku kahju ulatuses, kui kindlustuslepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 13. Edasikindlustamine

(1) Kindlustusandjal on õigus, käesoleva seaduse §-s 51 ettenähtud juhul aga kohustus osa endale võetud kohustustest edasi kindlustada teises kindlustusseltsis, kusjuures kindlustusandjal säilib kohustus kindlustusvõtja ees kogu kindlustussumma ulatuses.

(2) Kindlustusjuhtumi saabudes kohustub edasikindlustuslepingu järgne kindlustusandja täitma esmase kindlustusandja ees edasikindlustuslepinguga endale võetud kohustuse.

(3) Kindlustusandja võib tegelda edasikindlustusega juhul, kui see on ette nähtud tema põhikirjas.

§ 14. Kaaskindlustamine

Kaks või enam kindlustusandjat võivad kindlustusvõtjaga sõlmida ühise kindlustuslepingu, jaotades õigused ja kohustused kindlustusvõtja suhtes vastavalt temaga sõlmitud lepingule.

§ 15. Kindlustustariif

Kindlustustariif on kindlustusmaks arvestuslik alus kindlustussumma ühe ühiku kohta kas kindlaksmääratud suu uses (kroonides) või protsendina kindlustussummast teatud kindlustusperioodi jooksul.

§ 16. Kindlustusväärtus

Kindlustusväärtus on kindlustatava vara maksumus, mis määratakse kindlaks kindlustuslepingu sõlmimise momendil kas seaduse või kindlustusandja ja kindlustusvõtja vahelise kokkuleppe alusel ning mis ei tohi olla suurem kui kindlustatud vara taastamisväärtus vara hävimise või kahjustamise korral.

§ 17. Kindlustusportfell

Kindlustusportfell on käesoleva seaduse mõistes ühe kindlustusandja käes olev või ühele kindlustusandjale üleantavate kehtivate kindlustuslepingute kogum koos nende juurde kuuluvate reservidega.

§ 18. Regressiõigus

Kahjukindlustuse korral läheb nõudeõigus varalist kahju tekitanu vastu kindlustushüvitist saanud isikult üle kindlustusandjale viimase poolt väljamakstud kindlustushüvitise ulatuses.

II. Kindlustusleping

§ 19. Kindlustuslepingu mõiste

Kindlustusleping on kindlustusandja ja kindlustusvõtja vahel kirjalikus vormis sõlmitud kokkulepe, mille kohaselt kindlustusvõtja kohustub tasuma lepingus märgitud kindlustusmaksleid ning kindlustusandja kohustub kindlustusiuhtumi saabumisel välja maksma kindlustussumma või -hüvitise või tegema muud lepingus ettenähtud teod.

§ 20. Lepinguvabaduse piirang

Kindlustusleping, mis seab kindlustusvõtja käesoleva seadusega võrreldes halvemasse olukorda, on kehtetu.

§ 21. Kindlustuslepingu sõlmimine

(1) Kindlustusleping sõlmitakse kindlustusandja nimel kirjalikus vormis kindlustusvõtja suulise või kirjaliku avalduse alusel.

(2) Kindlustusleping loetakse sõlmituks kindlustusmaksle täieliku tasumise momendist, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 22. Kindlustuspoliis

(1) Kindlustuspoliis on kindlustuslepingu sõlmimist tõendav dokument.

(2) Kindlustuspoliisi kaotamise või hävimise korral on kindlustusvõtjal õigus nõuda omal kulul dublikaadi väljaandmist.

(3) Kindlustuspoliisil peavad olema järgmised andmed:

- 1) kindlustusandja nimetus ja rekvisiidid;
- 2) kindlustusvõtja ning kindlustatu nimi (nimetus);
- 3) kindlustusliik, kindlustatava objekti määratlus ja riski liik;
- 4) kindlustussumma suurus, kui see on kokku lepitud, ja kindlustusobjekti kindlustusväärtus;
- 5) kindlustusmaksete (-preemiate) suurus, nende tasumise kord ja tähtajad;
- 6) kindlustussumma või -hüvitise väljamaksmise kord ja tähtajad;
- 7) kindlustuslepingu sõlmimise kuupäev ja kehtivuse aeg;
- 8) kindlustuslepingu lõpetamise alused ning poolte kohustused ja vastutus lepingust mittekinnipidamise korral.

§ 23. Kindlustuslepingu lõppemine

(1) Kindlustusleping lõpeb:

- 1) kehtivusaja möödumisel;
- 2) kindlustussumma väljamaksmisega, kui kindlustuslepingus ei ole ette nähtud teisiti;
- 3) lepingus ettenähtud tähtajal ja suuruses kindlustusmaksle mitetasumise korral, kui lepingus on nii ette nähtud;
- 4) juriidilisest isikust kindlustusvõtja tegevuse lõppemisega, kui lepingujärgsed õigused ja kohustused ei lähe üle teisele isikule;
- 5) kindlustusvõtja surmaga, kui lepingujärgsed õigused ja kohustused ei lähe üle teisele isikule.

(2) Kindlustuslepingu lõpetamise õigus enne lepingu kehtivusaja möödumist on nii kindlustusandjal kui ka kindlustusvõtjal seaduses ja kindlustuslepingus ettenähtud korras.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 3, 4 ja 5 märgitud alustel on kindlustusandja kohustatud täpastama kindlustusvõtjale tema poolt sissemakstud kindlustusmaksed, millest arvatakse maha asjaajamiskulud ja kindlustusandja poolt juba kantud risk.

(4) Kindlustuslepingu lõppemine ei lõpeta kindlustusandja lepingu-järgseid kohustusi.

§ 24. Sissenõude pööramine kindlustusmæksetele

(1) Kindlustuslepingu järgi kindlustusandja arvele läekunud kindlustusmaksed on kindlustusandja omand ja sellele ei saa pöörata sissenõudeid kindlustusvõtja võlgade katteks.

(2) Sissenõude võib pöörata summale, mis kuulub kindlustuslepingu alusel kindlustusvõtjale väljamaksmisele.

III. Kindlustusseltsi asutamine, tegevus ja likvideerimine

1. Kindlustusselts

§ 25. Kindlustusseltside tüübid

(1) Kindlustusandja võib tegutseda kindlustusaktiaseltsina või vastastikuse kindlustusseltsina.

(2) Seadusega võib ette näha ka muud tüüpi kindlustusseltse.

§ 26. Kindlustusseltside tegevuse õiguslik reguleerimine

(1) Kindlustusseadust kohaldatakse kõigi kindlustusseltside suhtes.

(2) Kindlustusseltsile kohaldatakse teisi õigusakte niivõrd, kui võrd need ei ole vastuolus käesoleva seadusega.

(3) Käesolev seadus ei laiene riikliku sotsiaalkindlustusega tegelevatele organitele sundkindlustuse osas, kindlustusühistutele ja muudele vastastikuse abistamise kindlustusühingutele.

§ 27. Riigi vastutus

(1) Riik ei vastuta kindlustusseltsi kohustuste eest, välja arvatud juhud, kui riik võtab endale sellise vastutuse.

(2) Kindlustusseltside järelevalvet teostab riik (edaspidi kindlustusjärelevalve).

§ 28. Kindlustusseltsile esitatavad erinõuded

(1) Kindlustusselts võib tegutseda ainult kindlustusalal ja erandkorras veel kindlustustegevusega vahetult seotud ning kindlustusjärelevalve poolt lubatud tegevusalal.

(2) Kindlustusandja ei või üheaegselt tegelda elu- ja kahjukindlustusega.

(3) Kindlustustegevusega võib tegelda ainult tegevuslitsentsi alusel.

(4) Kindlustusseltsi nimetus peab sisalduma sõna «kindlustus» ja vastastikuse kindlustusseltsi nimetuses ka sõna «vastastikune».

§ 29. Kindlustusseltsi asutamine

(1) Kindlustusaktiaseltsi asutamine toimub aktiaseltsi asutamise kohta käivaid ja käesoleva seaduse §-de 26—33 ja 36—39 nõudeid järgides.

(2) Vastastikuse kindlustusseltsi asutamise kohta kehtivad samad nõuded, mis kindlustusaktsiaseltsi puhul, välja arvatud nõuded aktsiate kohta.

(3) Väliskapitali osalusega kindlustusseltsi asutamine on Eestis lubatud ainult tütareltsi või iseseisva seltsi asutamise teel.

(4) Kindlustusselts loetakse asutatuks, kui ta on registreeritud seaduses ettenähtud korras.

(5) Kui kindlustusselts ei ole kolme kuu jooksul, arvates litsentsi saamisest registreeritud, kaotab litsentsi kehtivuse.

§ 30. Kindlustusseltsi põhikiri

(1) Kindlustusseltsi põhikiri peab sisaldama lisaks aktsiaseltside kohustuslike sätete veel järgmisi andmeid: kavandatavate kindlustusliikide loetelu, kindlustustegevuse piirkonna määratluse, asjaajamises kasutatavad võõrkeeled, aktsiate või osatähtede müügi korra välisriikides elavatele isikutele, reserveerimise moodustamise, kasutamise ja hoidmise korra, pea(tegev)direktori(te) ametisse nimetamise korra ning nende ja juhatuse liikmete vastutuse ulatuse seltsile tekitatud kahjude eest.

(2) Vastastikuse kindlustusseltsi põhikiri peab lisaks käesoleva paragrahvi 1. lõikes loetletud andmete sisaldama seltsi nimetuse, aadressi, liikmeks astumise ja liikmeks olemise lõppemise ning mitteliikmete teenindamise korra, asutamise- ja tagatiskapitali suuruse, seltsi organisatsioonilise struktuuri, juhatuse moodustamise korra ja pädevuse, osanike õigused ja nende vastutuse ulatuse kohustuste tagamisel ja kahjude korvamisel, osa- ja täiendmaksete tasumise, kasumi jaotamise ja seltsi tegevuse revideerimise korra, üldkoosoleku ja volinike koosoleku kokkukutsumise korra ja pädevuse, informatsiooni edastamise ning hääletamise korra ja tingimused, seltsi tegevuse lõpetamise ja seltsi vara jaotamise korra.

§ 31. Kindlustustegevuseks litsentsi taotlemine

(1) Litsentsi taotlemise aluseks on Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud tegevuslitsentsi väljaandmise eeskirjad. Litsentsi taotlusele tuleb täiendavalt lisada:

1) tegevuskava;

2) üldised kindlustustingimused;

3) õiend aktsiakapitali sissemaksamise kohta 50 protsendi ulatuses nõutavast minimaalsest aktsiakapitalist või asutamiskapitali või selle osa sissemaksamise kohta vastastikuse kindlustusseltsi puhul;

4) tagatise nõutava aktsiakapitali või asutamiskapitali sissemaksu tagamiseks järgneva kuue kuu jooksul.

(2) Kindlustusselts, kelle tegevusalaks on ainult edasikindlustamine, ei pea esitama üldisi kindlustustingimusi.

(3) Litsentsitaotluses peavad sisalduma andmed asutajate ameti, kavandatava tegevjuhtkonna erialase ettevalmistuse, ametikogemuste ja isikukindlustusega tegelemise korral ka kindlustusmatemaatika tööle rakendamise ja tema ettevalmistuse kohta.

(4) Tegelemiseks kindlustusliigiga, mis pole varem väljaantud litsentsis ette nähtud, peab kindlustusselts taotlema täiendava litsentsi või olemasoleva litsentsi täiendamist.

(5) Välisriigi kindlustusselts peab oma tütareltsile litsentsi taotlemisel lisaks käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes loetletule esitama:

- 1) õiendi kindlustusseltsi asukohariigis väljaantud litsentsi olemasolu ja kindlustustegevuse kohta;
- 2) kindlustusseltsi viimase kolme aasta finantsaruanded;
- 3) õiendi Eestis sellel alal tegutsemiseks nõutava minimaalse aktsiakapitali sissemaksmise kohta.

§ 32. Tegevuskava

Tegevuskava peab sisaldama iga kindlustusliigi kolme esimese tegevusaasta finantsplaani koos tegevuspiirkonna määratlusega, planeeritavad kindlustusmaksete laekumised ja väljaminekud, kasumiarvestuse, tariifide, kindlustusmaksete ja hüvitiste arvestuse alused, kindlustustehniliste reservide moodustamise korra ning edasikindlustusprogrammi.

§ 33. Kindlustuse üldised ja eritingimused

(1) Kindlustuse üldistes tingimustes peavad sisalduma:

- 1) kindlustusjuhtumite loetelu; asjaolud, mille alusel on kindlustusseltsil õigus keelduda kindlustussumma või hüvitise väljamaksmisest;
 - 2) kindlustusmaksete tasumise kord ja mittetasumise tagajärjed;
 - 3) kindlustusseltsi vastutuse ulatus ja sellest vastutusest tulenevate kohustuste täitmise viisid ja tähtajad, neid kohustusi välistavad või edasilükkavad asjaolud;
 - 4) kindlustuslepingu tähtaeg, lepingu ühepoolse lõpetamise alused ja tagajärjed;
 - 5) lepingupoolte muud õigused ja kohustused;
 - 6) kindlustuslepingust tulenevate vaidluste lahendamise kord.
- (2) Kindlustusandja ja kindlustusvõtja võivad vastastikusel kokkuleppel võtta lepingusse eritingimusi, mis pole vastuolus seadusega.
- (3) Kindlustuse üldised ja eritingimused koostab kindlustusselts.
- (4) Kindlustuse üldiste tingimuste muutmisest on kindlustusseltsid kohustatud eelnevalt kindlustusjärelvalvele teatama.

§ 34. Litsentsi väljaandmisest keeldumine

Lisaks litsentsi väljaandmisest keeldumise üldistele alustele ei anta litsentsi:

- 1) kui pole täidetud käesoleva seaduse nõuded;
- 2) taotlejale, kellel puuduvad võimalused vastava erialase hariduse, väljaõppe ja ametikogemustega juhtide ning spetsialistide rakendamiseks.

§ 35. Litsentsi kehtivuse peatamine või tühistamine

(1) Lisaks litsentsi tühistamise üldistele alustele võib litsentsi tühistada, kui:

- 1) kindlustusseltsi tegevus on põhikirja või tegevuskavaga vastuolus;
- 2) kindlustusselts ei vasta enam temale väljaantud litsentsi tingimustele aktsiakapitali suuruse, osanike arvu või muude nõuete osas;
- 3) kindlustusselts ei järgi temale litsentsi andmisel tingimuseks pandud erinõudeid;
- 4) kindlustusselts ei ole ettenähtud tähtaja jooksul täitnud temale kindlustusjärelvalve poolt tehtud ettekirjutusi;
- 5) kindlustusselts ei ole alustanud kindlustustegevust 12 kuu jooksul, arvates litsentsi väljaandmisest, kui kindlustusjärelvalve ei ole seda

tähtaega pikendanud;

6) kindlustusselts ei ole kuue kuu jooksul sõlminud kindlustuslepinguid.

(2) Kindlustusjärelevalve võib litsentsi kehtivuse peatada litsentsi tühistamise põhjuseks olevate asjaolude kõrvaldamise ajaks.

(3) Kindlustusseltsile väljaantud litsentsi tühistamise tagajärjeks on seltsi sundlikvideerimine.

§ 36. Nõuded kindlustusaktiaseltsi aktsiakapitalile

(1) Kindlustusseltsi minimaalne aktsiakapital peab olema:

1) elu- ja edasikindlustusega tegelemise korral kaks miljonit krooni;

2) kahjukindlustusega tegelemise korral üks miljon krooni;

3) muudele kahjukindlustusliikidele krediidi- või garantiikindlustuse lisandumise korral kaks miljonit krooni.

(2) Kindlustusaktiaseltsil ei ole õigust käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud minimaalset aktsiakapitali vähendada.

§ 37. Vastastikune kindlustusselts

(1) Vastastikune kindlustusselts tegutseb vastastikuse kindlustamise põhimõttel oma liikmete huvides ja vastutusel.

(2) Vastastikuse kindlustusseltsi väikseim liikmete arv füüsiliste isikute puhul on 50.

(3) Vastastikuse kindlustusseltsi liikmeteks on kindlustusvõtjad, kes vastutavad seltsi kohustuste eest põhikirjas määratud ulatuses. Vastastikune kindlustusselts, kelle sissemakstud osakapital ei ulatu käesoleva seaduse § 36 1. lõikes sätestatud kindlustustegevuseks nõutava minimaalkapitalini, võib anda kindlustusi ainult oma liikmetele.

(4) Vastastikune kindlustusselts võib tegutseda edasikindlustuse alal, kui tema sissemakstud osakapital ei ole väiksem käesoleva seaduse § 36 1. lõikes sätestatud minimaalsest edasikindlustusega tegelemiseks nõutavast minimaalkapitalist.

§ 38. Väliskapitali osalusega kindlustusselts

Väliskapitali osalusega kindlustusselts on kohustatud:

1) pidama arvestust ja esitama aruandeid eesti keeles;

2) hoidma kõiki kindlustusoperatsioonidega seonduvad dokumendid Eestis;

3) paigutama Eestis sõlmitud kindlustuslepingute alusel moodustatud kindlustustehnilised reservid Eestis;

4) järgima kõiki kindlustusseltside suhtes Eestis kehtivaid õigusakte, samuti nende suhtes kehtestatud erinõudeid.

§ 39. Erinõuded kindlustusseltsi juhatuse liikmete ja pea(tegev)-direktori kohta

(1) Kindlustusseltsi pea(tegev)direktor peab alaliselt elama Eestis.

(2) Väliskapitali osalusega kindlustusaktiaseltsi juhatuse liikmete hulgas võib olla välisriikide kodanikke proportsionaalselt väliskapitali osalusega, kuid mitte üle poole juhatuse liikmetest.

(3) Erandeid käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes ettenähtud nõudeist võib teha Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 40. Ärisaladuste hoidmine

(1) Kindlustusseltsi juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed, pea-(tegev)direktorid, samuti teised töötajad on nii seltsi teenistuses olles ja ka pärast seltsi teenistusest lahkumist kohustatud hoidma saladuses seltsi sisemist ärilist asjaajamist, samuti kindlustusvõtjate varalist või ärilist seisundit käsitlevad andmed, mis on neile teatavaks saanud seltsi teenistuses olles, kui seadus ei näe ette teisiti.

(2) Kindlustusseltsil on õigus käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud isikutelt võtta allkiri ärisaladuse hoidmise kohta.

§ 41. Kindlustusagent ja -maakler

(1) Kindlustuslepingu sõlmimine ja täitmine võib toimuda kindlustusagentide ja -maaklerite vahendusel, kes võivad olla kas füüsilised või juriidilised isikud.

(2) Kindlustusagent sõlmib kindlustuslepinguid ja täidab teisi funktsioone kindlustusandjaga sõlmitud lepingu alusel ja tema nimel.

(3) Kindlustusmaakler on iseseisev vahendaja, kes tegutseb kindlustusvõtjate ja kindlustusandjatega sõlmitud lepingute alusel.

(4) Kindlustusagent ja -maakler ei oma õigust üldiste kindlustustingimuste muutmiseks.

(5) Kindlustusmaaklerite tegutsemise kord kehtestatakse õigusaktiga.

2. Kindlustusseltsi maksejõulisus, vahendid ja aruandlus

§ 42. Maksejõulisus

(1) Kindlustusselts on kohustatud säilitama maksejõulisuse, tagamaks endale võetud kohustuste pideva täitmise.

(2) Kindlustusseltsi maksejõulisuse kindlaksmääramise korra kehtestab rahandusministeerium.

(3) Kui kindlustusaktiseltsi maksejõulisus ei vasta esitatavatele nõuetele, kehtestatakse tema suhtes vajalikke piiranguid ja kindlustusaktiselts on kohustatud viivitamatult esitama kindlustusjärelevalve abi-nõude plaani oma finantsolukorra parandamiseks.

§ 43. Raamatupidamine ja aruandlus

Kindlustusseltside raamatupidamise ja aruandluse korra kehtestab rahandusministeerium.

§ 44. Omavahendid

Kindlustusseltsi omavahendite moodustamise kord määratakse kindlaks rahandusministeeriumi poolt kehtestatud kindlustusseltsi raamatupidamise ja aruandluse korraga.

§ 45. Reservid

Kindlustusselts moodustab järgmised reservid:

- 1) kindlustustehnilised reservid;
- 2) kohustuslikus korras moodustatav üldreserv;
- 3) õigusaktides ja seltsi põhikirjas ettenähtud muud reservid.

§ 46. Kindlustustehnilised reservid

(1) Kindlustustehnilised reservid on:

- 1) ettemakstud preemiate reserv;
- 2) rahuldamata nõuete reserv;
- 3) elukindlustuse reserv;

4) muud kindlustustehnilised reservid, mis määratakse kindlaks kindlustusseltsi raamatupidamise ja aruandluse korra alusel.

(2) Kindlustustehnilistesse reservidesse paigutatud summad kuuluvad kindlustusseltsi kulude hulka.

§ 47. Üldreserv

(1) Üldreservi ülesandeks on tagada võimaliku kahjumi katmist.

(2) Kindlustusseltsi üldreservi paigutatakse aastakasumist vähemalt 10 protsenti, kuni see reserv kasvab kindlustusaktsiaseltsi puhul tema aktsiakapitali suuruseks ja vastastikuse kindlustusseltsi puhul ulatub viie protsendini kindlustustehniliste reservide summast.

§ 48. Vahendite paigutamine

(1) Kindlustusselts peab oma vahendeid paigutades saavutama kõrgeima kindluse astme ja tagama oma maksejõulisuse endale võetud kohustuste täitmiseks.

(2) Kindlustusseltsil on lubatud paigutada kuni 50 protsenti üldreservist ja kõik kindlustustehnilised reservid ainult järgnevatesse varadesse:

1) Vabariigi Valitsuse, Eesti Panga või kohalike omavalitsuste poolt väljaantud või garanteeritud võlakohustustesse;

2) Eesti ettevõtete võlakohustustesse;

3) hüpoteeklaenusesse;

4) kinnisvarasse, välja arvatud põllumajanduslik kinnisvara;

5) börsil noteeritud aktsiatesse;

6) börsil mittenoteeritud aktsiatesse eeldusel, et need aktsiaseltsid esitavad kindlustusseltsile oma aastaaruanded;

7) tähtjalistesse hoiustesse krediidiastutustes.

(3) Kindlustusselts võib omandada teiste aktsiaseltside aktsiaid kuni 10 protsenti vastava aktsiaseltsi aktsiakapitalist, välja arvatud oma tütar-seltsid, või teha paigutusi ettevõttesse, kes on temast sõltuvad või kellest tema sõltub, ainult kindlustusjärelevalve loal.

(4) Kindlustusjärelevalvel on õigus anda soovitusi või kehtestada piiranguid investeringute puhul, mis võivad ohustada kindlustusseltsi finantsilist stabiilsust, või siis, kui kindlustusseltsi juhatuse liige või pea-(tepev)direktor on samal ajal mõne käesoleva paragrahvi 2. lõikes mainitud ettevõtte juhatuse liige ja investering võib avaldada ebasoovitavat mõju kindlustusseltsi tegevusele.

(5) Kindlustustegevusest saadud vahendid võib investeerida välisriikidesse õigusaktidega kehtestatud korras.

§ 49. Piirangud kindlustustehniliste reservide paigutamisel

Kindlustusselts peab kindlustustehniliste reservide paigutamisel järgima järgmisi piiranguid:

1) § 48 2. lõike punktides 5 ja 6 nimetatud paigutused ei tohi olla suuremad kui 30 protsenti, punktis 6 nimetatud paigutused ei tohi ületada 15 protsenti kindlustustehnilistest reservidest;

2) § 48 2. lõike punktides 2 ja 4 nimetatud paigutused ei tohi ületada 25 protsenti kindlustustehnilistest reservidest;

3) § 48 2. lõike osas kehtestatud piirangud ei kehti elukindlustuslepingute puhul, mis on seotud kindlustusvõtjale teada oleva investee-ringuriskiga.

§ 50. Riiklik kindlustusfond

(1) Sundkindlustusest tu'enevate kindlustussummade või hüvitiste väljamaksmise tagamiseks võib Vabariigi Valitsus moodustada riiklikke kindlustusfonde.

(2) Riikliku kindlustusfondi moodustamise kord kehtestatakse õigusaktiga.

§ 51. Kohustus võetud riski edasikindlustamiseks

Kindlustusselts, kelle finantsolukord ei vasta võetud riskile, on kohustatud sõlmima edasikindlustuslepingu edasikindlustamiseks litsentsi omava kindlustusseltsiga või edasikindlustusseltsiga.

§ 52. Üksiku suurima kindlustusriski ja kindlustusriskide summa piiritlemine

(1) Kindlustusseltsi poolt enda kanda võetud üksik suurim risk ühe kindlustusobjekti suhtes võib olla kuni 10 protsenti maksejõulisuse piirist ja kindlustusriskide summa ühe kindlustusjuhtumi kohta ei või ületada 20 protsenti maksejõulisuse piirist.

(2) Säilitatava riski suurust vähendatakse edasikindlustatud summa võrra.

3. Kindlustusseltside ühinemine, eraldumine ja tegevuse lõpetamine

§ 53. Ühinemine, eraldumine ja kindlustuslepingute üleandmine

(1) Kindlustusseltside ühinemise, eraldumise ja ühe kindlustusseltsi kindlustuslepingute üleandmise kord teisele kindlustusseltsile kehtestatakse õigusaktiga.

(2) Kindlustuslepinguid vastuvõttev kindlustusselts peab olema maksejõuline.

(3) Kindlustuslepingu üleandmiseks sõlmitakse leping, mille kinnitab kindlustusjärelevalve ja millega määratakse kindlaks kindlustusportfelli loovutamise tähtaeg.

(4) Ühinemisest, eraldumisest ja kindlustuslepingute üleandmisest kindlustusseltsid kohustatud kindlustusvõtjaid informeerima vastava teate Riigi Teataja Lisas ja vähemalt ühes üleriigilises ja ühes kindlustusseltside asukohajärgses kohalikus ajalehes, esitades avaldatud ajalehekuulutused kindlustusjärelevalvele pärast nende ilmumist ajalehtedes.

(5) Kindlustuslepingute üleandmisel antakse üle ka vastavad reservid.

(6) Kindlustusvõtjal on õigus protestida kindlustuslepingu üleandmise vastu. Protestitud kindlustusvõtjal on õigus kolme kuu jooksul üleandmislepingu sõlmimisest kindlustusleping lõpetada kõigi sissemaksete tagasisaamise õigusega, millest on maha arvatud asjaajamiskulud ja kantud risk.

(7) Kindlustuslepingute üleandmine peab eelnevalt olema nende kindlustusseltside üldkoosolekute poolt heaks kiidetud. Kindlustuslepinguid saab üle anda ka likvideerimisolukorras.

§ 54. Vabatahtlik likvideerimine

(1) Kindlustusselts, kes ei tegele elukindlustusega, võib oma tegevuse lõpetada põhikirjas ettenähtud korras, esitades vastava otsuse pärast selle vastuvõtmist koos andmetega likvideerimiskomisjoni koosseisu kohta

kindlustusjärelevalvele.

(2) Kindlustusselts, kes tegeleb elukindlustusega, võib asuda enda likvideerimisele pärast seda, kui ta on elukindlustusportfelli kehtestatud korras üle andnud teisele kindlustusseltsile.

(3) Kindlustusseltsi likvideerimise otsustab üldkoosolek, kes valib likvideerimiskomisjoni, mille liikmetest 2/3 peavad olema Eesti Vabariigi kodanikud, ja kuulutab välja likvideerimisolukorra käesoleva seaduse § 53 4. lõikes sätestatud korras.

(4) Likvideerimiskomisjon asendab kindlustusseltsi juhatust ja nõukoogu, kui viimane on ette nähtud. Likvideerimiskomisjon võtab üle asjaajamise, esineb hapejana ja kostjana kohtus, võtab vastu makseid, annab üle lõpetamata kindlustuslepinguid, täidab kohustused ja realiseerib varad, kuid ei sõlmi uusi kindlustuslepinguid, ei pikenda jõusolevaid ega suurenda nende kindlustussummasid.

(5) Kindlustusseltsi likvideerimiskomisjon peab viivitamatult kindlustusjärelevalvele teatama likvideerimise käigus ilmnenud maksejõuetusest.

(6) Likvideerimiskomisjoni liikmed vastutavad solidaarselt nende süül tekkinud kahjude eest.

(7) Likvideerimisolukorras oleva kindlustusseltsi poolt väljaantavatest dokumentidest peab nähtuma, et kindlustusselts on likvideerimisolukorras.

(8) Kindlustusseltsi vahatahtlikul likvideerimisel kasutatakse kindlustustehniliste reservide vahendeid esmajärelkorras kindlustusvõtjate nõuete, seejärel teiste kreditoride nõuete rahuldamiseks.

(9) Pärast kõigi käesoleva paragrahvi 8. lõikes märgitud nõuete rahuldamist järelejäärnud summa jaotatakse aktsionäride või osanike vahel õigusaktidega kehtestatud korras.

(10) Revisionikomisjoni või audiitori poolt läbi vaadatud likvideerimiskomisjoni aruande kinnitab üldkoosolek, kelle kutsub kokku likvideerimiskomisjon kindlustusseltsi põhikirjas ettenähtud korras.

(11) Likvideerimiskomisjoni aruanne esitatakse kindlustusjärelevalvele enne selle kinnitamist kindlustusseltsi üldkoosoleku poolt.

(12) Teade kindlustusseltsi likvideerimiskomisjoni töö lõpetamise kohta avaldatakse vähemalt ühes üleriigilises ja kindlustusseltsi asukohajärgses kohalikus ajalehes.

§ 55. Sundlikvideerimine

(1) Kindlustusselts kuulub sundlikvideerimisele talle välja antud litsentsi tühistamise korral.

(2) Sundlikvideerimine kuulutatakse välja § 53 4. lõikes sätestatud korras ja kindlustusselts viiakse likvideerimisolukorda. Pärast seda on keelatud uute kindlustuslepingute sõlmimine, kehtivate lepingute pikendamise ja kindlustussummade suurendamine.

(3) Litsentsi tühistamisel või selle kehtivuse peatamisel peab kindlustusseltsi juhatust 10 päeva jooksul saatma kutsed üldkoosoleku kokkukutsumiseks ühe kuu jooksul.

(4) Kui üldkoosolek otsustab sundlikvideerimise aluseks olevat olukorda mitte muuta, moodustab ta likvideerimiskomisjoni.

(5) Juhul kui üldkoosolek ei otsusta sundlikvideerimise aluseks olevat olukorda muuta, ei vali või ei saa valida likvideerimiskomisjoni, määratakse likvideerimiskomisjon kindlustusjärelevalve poolt. Likvideerimiskomisjon võtab viivitamatult üle kindlustusseltsi asjaajamise ja asub seltsi likvideerima.

§ 56. Kindlustusseltsi pankrot

(1) Kindlustusseltsi pankroti väljakuulutamist võib taotleda rahandusminister ja kindlustusjärelevalve.

(2) Kindlustusvõtjate õigusi ja huve pankrotimenetluses esindab pankrotitoimkond.

(3) Kindlustusjärelevalve võib teha kohtule ettepaneku pankrotihalduri kandidaadi kohta.

(4) Kindlustusvõtjate üldkoosoleku kokkukutsumise võimatuse korral määrab pankrotitoimkonna liikmed kindlustusjärelevalve, kelle esindaja on üheks pankrotitoimkonna liikmeks.

§ 57. Kindlustusvõtjate õiguste tagamine pankroti korral

(1) Kindlustussvõtjate ja võlausaldajate nõuded, mis ei ole esitatud pankrotitoimkonnale määratud tähtaja jooksul, tehakse kindlaks ja rahuldatakse kindlustusseltsi dokumentide alusel.

(2) Kindlustustehnilistesse reservidesse paigutatud summadest rahuldatakse ainult vastava reservi moodustanud kindlustuslepingutest tulenevad nõudmised. Kui need summad ei ole piisavad neile esitatud nõudmistele rahuldamiseks, siis laienevad nende kindlustusvõtjate nõudmised katmata osa ulatuses muule pankrotivarale.

§ 58. Kindlustusportfelli eraldamine pankrotivarast

(1) Pankrotitoimkonnal on õigus osaliselt või täielikult eraldada pankrotivarast üksikuid kindlustusportfelle, andes need üle teisele kindlustusseltsile. Üleandmise momendist lähevad vastuvõtjale üle kõik ülevõetavatest lepingutest tulenevad õigused ja kohustused.

(2) Kindlustusportfelli üleandmise võimatuse korral teatab pankrotitoimkond sellest kohtule, kes, kuulunud ära kindlustusjärelevalve esindaja arvamuse, kuulutab kindlustuslepingud lõppenuks kindlustusseltsi maksejõuetuks tunnistamise päevast arvates ja kinnitab tehniliste reservide jagamise ettepaneku.

(3) Pankrotitoimkond teeb tehniliste reservide jagamise ettepaneku lõppenuks tunnistatud lepingute juurde kuuluvate summade jagamiseks proportsionaalselt kindlustusvõtjate vahel.

IV. Kindlustustegevuse kontrollimine

§ 59. Kindlustustegevuse kontrollimise eesmärk ja teostamise kord

(1) Kindlustustegevuse kontrollimise eesmärk on kindlustusvõtjate huvide ja õiguste kaitse tagamine kindlustusseltside tegevuse järelevalve ja õigusaktide järgimise kontrollimise teel.

(2) Kõigi kindlustusseltside tegevust kontrollib Vabariigi Valitsuse poolt määratud kindlustusjärelevalve.

(3) Vabariigi Valitsusel on õigus kindlustusjärelvalvele allutada ka teisi kindlustusega tegelevaid organisatsioone.

§ 60. Kindlustusjärelvalve õigused litsentsi andmisel, peatamisel ja tühistamisel

(1) Litsentsi andmise, tühistamise ja kehtivustähtaja määramise otsus tehakse kindlustusjärelvalve ettepanekul.

(2) Litsentsi osalise või täieliku peatamise õigus on kindlustusjärelvalvel käesoleva seadusega kehtestatud korras.

§ 61. Põhikirjast ja tegevuskavast kinnipidamise kontrollimine

(1) Kindlustusjärelvalvel on õigus kontrollida kindlustusseltsi põhikirja ja tegevuskava järgimist ning nõuda nendest kinnipidamist.

(2) Põhikirja ja tegevuskava muutmiseks on kindlustusselts kohustatud eelnevalt kindlustusjärelvalvele teatama.

§ 62. Kindlustustingimuste ja -tarilfide kontrollimine

Kindlustusjärelvalvel on õigus kontrollida kindlustusseltside kindlustustingimusi ja -tariife ning teha ettepanekuid nende muutmiseks, kui kontrollimisel selgub, et rikutakse kindlustusvõtjate huve või pole tagatud maksejõulisus.

§ 63. Kindlustusseltsi maksejõulisuse kontrollimine

Kindlustusseltsi maksejõulisust kontrollib kindlustusjärelvalve.

§ 64. Aruannete ja andmete esitamine kindlustusjärelvalvele

Kindlustusjärelvalvel on õigus lisaks statistikaseaduse kohaselt kehtestatud aruandlusele nõuda kindlustusseltsilt aastaaruande ja muude kindlustusseltsi tegevuse kohta käivate majanduslike ja statistiliste andmete kohustuslikku esitamist kindlustusjärelvalve poolt kehtestatud tähtaegadel ja korras.

§ 65. Kindlustusjärelvalve õigused kindlustusseltsi kontrollimisel

(1) Kindlustusjärelvalve töötajail või kindlustusjärelvalve poolt volitatud isikutel on õigus kontrollida (revideerida) kindlustusseltside tegevust ja tutvuda vahetult raamatupidamisdokumentidega.

(2) Kindlustusselts on kohustatud määrama kontrollimise juurde oma esindaja, võimaldama dokumentidega tutvumist ja vajaduse korral abistama tööjõuga ning võimaldama kontrollijale töötamise koha.

(3) Kindlustusseltsi kontrollimise tulemuste kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla kontrollija(d), kindlustusseltsi pea(tegev)direktor ja esindaja. Kontrollakti üks eksemplar antakse kindlustusseltsi juhatussele.

(4) Kui kindlustusseltsi tegevuses tuvastatakse seaduserikkumine, mis teeb võimatuks pea(tegev)direktori edasitöötamise, teeb kindlustusjärelvalve kindlustusseltsi juhatussele ettekirjutuse nimetatud isiku ametist kõrvaldamiseks ja põhikirjas ettenähtud korras uue pea(tegev)direktori ametisse nimetamiseks.

§ 66. Kindlustusjärelvalve õigused õigusaktide täiustamisel ja muutmisel

Kindlustusjärelvalvel on õigus teha ettepanekuid õigusaktide täiustamiseks ja muutmiseks.

§ 67. Kohustus hoida ärisaladust

Kindlustusjärelevalve töötajad ja muud isikud, kes kontrollimisel on saanud teavet kindlustusseltsi ärisaladustest, võivad neid teatavaks teha ainult kindlustusjärelevalve juhtkonnale ja kontrollitava kindlustusseltsi juhatusele.

§ 68. Kindlustusjärelevalve kulud

Kindlustusjärelevalve kulusid kannavad kindlustusseltsid Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

§ 69. Kindlustusnõukogu

Kindlustustegevuse koordineerimiseks Eestis võidakse moodustada kindlustusnõukogu. Kindlustusnõukogu moodustamise korra ja ülesanded määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

§ 70. Kindlustustegevusest tulenevate vaidluste lahendamine

Vaidlused kindlustusandjate ja kindlustusvõtjate ning teiste isikute ja kindlustusandjate ning kindlustusjärelevalveameti vahel lahendatakse õigusaktides kehtestatud korras.

§ 71. Seaduse rakendamine

Käesoleva seaduse jõustumisel vija tegutsevatel kindlustusorganisatsioonidel oma tegevus ja dokumendid vastavusse käesoleva seadusega alljärgnevateks tähtaegadeks:

1) §-de 25, 28, 30, 39 1. ja 2. lõikes ning § 48 2. ja 3. lõikes sätestatu 1993. aasta 1. aprilliks;

2) §-des 31—33 sätestatu 1993. aasta 1. jaanuariks, kusjuures kindlustusettevõtted, kes käesoleval ajal tegutsevad aastatel 1990 ja 1991 väljaantud litsentsi alusel, kuhu on märgitud «kindlustustegevus», peavad selleks tähtajaks esitama litsentsi saamiseks uue litsentsitaotluse vastavuses kindlustusseadusega;

3) §-s 36 sätestatu 1993. aasta 1. juuliks, kusjuures kindlustusjärelevalve võib pikendada seda tähtaega kuni kahe aastani neile kindlustusseltsidele, kelle poolt on minimaalkapitali nõue täidetud vähemalt 60 protsendi ulatuses.

EESTI VABARIIGI VÄLISVALUUTASEADUS

§ 1. Välisvaluuta mõiste

Välisvaluuta on käesoleva seaduse tähenduses mis tahes välisriigi valuuta.

§ 2. Välisvaluuta käibe reguleerimine

(1) Välisvaluuta käibe reguleerimine hõlmab mis tahes tehinguid ja operatsioone, milles kasutatakse või mille tulemus väljendatakse välisvaluutas.

(2) Välisvaluuta käibe reguleerimise eesmärgiks on tagada Eesti Vabariigi maksevõime, Eesti krooni stabiilsus ja kontroll riigi välisvaluuta-reservide üle.

(3) Välisvaluuta hoidmise, kasutamise ja vahetamise tingimused Eesti Vabariigi juriidilistele ja füüsilistele isikutele (residentidele) ning välisriikide juriidilistele ja füüsilistele isikutele (mitresidentidele) Eesti Vabariigis kehtestab Eesti Pank.

§ 3. Välisvaluuta kasutamise piirangud

(1) Välisvaluutat võib kasutada üksnes välisarveldustes.

(2) Välisvaluuta sisse- ja väljaveo eeskirjad kehtestab Eesti Pank.

§ 4. Maksed välisvaluutas

Maksed mis tahes välisvaluutas toimuvad Eesti Panga, tema volitatud pankade ja teiste krediitiasutuste vahendusel. Maksete vahendamiseks välisvaluutas on vajalik Eesti Panga litsents.

§ 5. Füüsilise isiku välisvaluuta

(1) Füüsilise isiku pangakontole laekuva, samuti sinna hoiustatava konverteeritava välisvaluuta konverteerib pank Eesti kroonideks valuuta laekumise või hoiustamise päeval kehtiva Eesti Panga ametliku kursi järgi.

(2) Eesti Pank tagab tema poolt kehtestatud korras füüsilisele isikule tema taotlusel Eesti kroonides konverteerimise välisvaluutaks konverteerimise päeval kehtiva Eesti Panga ametliku kursi järgi.

§ 6. Juriidilise isiku välisvaluuta

(1) Juriidilise isiku pangakontole laekuva konverteeritava välisvaluuta konverteerib pank Eesti kroonideks valuuta laekumise päeval kehtiva Eesti Panga ametliku kursi järgi.

(2) Eesti Pank tagab juriidilisele isikule importhingute ning muude seadusega ettenähtud maksete välisvaluutas sooritamiseks Eesti kroonide konverteerimise kehtiva Eesti Panga ametliku kursi järgi.

§ 7. Välisvaluuta Eestisse ütekandmine

(1) Juriidilisest isikust resident võib avada välispangas välisvaluutakonto üksnes Eesti Panga loal.

(2) Juriidilisest isikust resident on kohustatud välismaal teenitud konverteeritava välisvaluuta üle kandma Eestisse hiljemalt kahe kuu jooksul välisvaluuta tema kontole laekumise päevast arvates. Eestisse üle kantud konverteeritava välisvaluuta konverteerib komertsbank Eesti kroonideks tema poolt määratud välisvaluuta lae-

§ 8. Välislaenud ja laenud välismaale

(1) Välislaenude võtmise ja välismaale laenude andmise lepingud kuuluvad eelnevalt registreerimisele Eesti Pangas.

(2) Eesti Pangas registreerimata välislaenude võtmise ja välismaale laenude andmise lepingud on kehtetud.

§ 9. Kapitalli liikumine

(1) Eesti Vabariiki välisvaluutas investeeritud väliskapitali, samuti sellelt saadud dividendide väljavedu on vaba.

(2) Kapitali muu liikumise, samuti Eesti Vabariigi juriidiliste isikute kapitali välismaale investeerimise korra kehtestab Eesti Pank kooskõlastatult Eesti Vabariigi Valitsusega.

§ 10. Aruandlus ja Informatsioon

Eesti Pangal on välisvaluuta käibe reguleerimiseks õigus nõuda juriidilistelt isikutelt — residentidelt — sellekohaseid andmeid, dokumente ja informatsiooni ning kehtestada seadusega ettenähtud korras aruandlust.

§ 11. Tehingud mittekonverteerilavas välisvaluutas

Eesti Pangal on õigus kehtestada erikord välisarvelduste sooritamiseks mittekonverteerilavas välisvaluutas juhul, kui Eesti Vabariigil ei ole sellist valuutat kasutava riigiga sõlmitud vastastikuseid arveldusi ammendavalt reguleerivat kokkulepet.

§ 12. Tehingud vääriskivide ja -metallidega

Vääriskivide ja -metallidega tehingute sooritamise eeskirjad kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus kooskõlastatult Eesti Pangaga.

§ 13. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub alates Eesti krooni käibelelaskmise päevast.

EESTI VABARIIGI VALITSUSE MÄÄRUS

Tegevusalade kohta, kus väliskapitaliga ettevõtte asulamine või välisinvesteeri osalemine asutatud ettevõttes toimub välisinvesteeringu litsentsi alusel

Eesti Vabariigi välisinvesteeringuseaduse (RI 1991, nr. 31, art. 37b) paragrahvi 9 teise lõike alusel ning pidades vajalikuks tagada kontroll välisinvesteeringute tegemise üle loodusvarade kasutamisel ja majanduse infrastruktuuri lähtsamates osades, Eesti Vabariigi Valitsus määrab:

1. Kinnitada:

1) «Tegevusalade loetelu, kus väliskapitaliga ettevõtte asulamine või välisinvesteeri osalemine asutatud ettevõttes toimub välisinvesteeringu litsentsi alusel» (juurde lisatud);

2) «Välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise kord» (juurde lisatud).

2. Teha Eesti Vabariigi Riiklikule Välismajandusametile ülesandeks välisinvesteeringu litsentsi taotluste läbivaatamine, otsuste vastuvõtmine ja välisinvesteeringu litsentside väljastamine.

**Tegevusalade loetelu,
kus väliskapitaliga ettevõtte asutamine või välisinvesteeri-
ja osalemine asutatud ettevõttes toimub välisinvesteeringu
litsentsi alusel**

1. Maetoostus (40, 14).
2. Energeetika, gaasi- ja veevarustus (4010, 4020, 4030, 4110).
3. Raudtee- ja lennutranspordi laiendamine ja rekonstrueerimine (452010, 452011, 452012).
4. Veeteede, sadamate, lammide ja teiste vesichiliste haldamine.
5. Kaugside (heli, kujutise, uudiste või muu informatsiooni edastamine kaabli, ringhäälingu, translatsioon või satelliitide kaudu; telefoni, telegraafi ja teleside), samuti sidevõrkude hooldamine, laiendamine ja rekonstrueerimine (6420).

Märkus. Sulgudes on märgitud tegevusala kood Eesti Riikliku Tegevusalade Klassifikaatori järgi.

**Välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise
kord**

I. Üldsätted

1. Käesolev kord määrab kindlaks välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise protseduuri väliskapitaliga ettevõtete asutamisel või välisinvesteeri- ja osalemisel asutatud ettevõtetes.

2. Välisinvesteeringu litsents on riigi poolt välja antud luba teha välisinvesteeringuid tegevusaladel, mille loetelu on kinnitanud Eesti Vabariigi Valitsus.

II. Välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise kord

3. Välisinvesteeringu litsentsi annab välja Eesti Vabariigi Majandusmin.

4. Välisinvesteeringu litsentsi saamiseks on vaja esitada Eesti Vabariigi Majandusmin. sellekohane taotlus, millele lisatakse:

1) asutatava ettevõtte põhikiri ja olenevalt asutamise viisist kas asutamise-, rendi- või lepingu- ja tegevusleping;

2) ettevõtte äriplaan, mis peab sisaldama üksikasjaliku tegevuskava järgneva viieks aastaks;

3) välisinvesteeri- ja (firma, organisatsioon) registreerimistunnistuse akte, mille õigus on tõendatud asukohamaa seaduste kohaselt;

4) panga tõend isiku maksevõime kohta, kui välisinvesteeri- ja on üksikisik, ning panga tõend investeeringu saamiseks ja maksevõime kohta, kui välisinvesteeri- ja on juriidiline isik.

Eesti Vabariigi Majandusmin. on õigus nõuda lisadokumente, kui need on vajalikud taotluse objektiivseks läbivaatamiseks.

5. Eesti Vabariigi Majandusmin. on kohustatud otsuse vastu võtma ühe kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates. Täiendavate andmete vajaduse korral peab litsentsi taotleja esitama need ühe kuu jooksul pärast vastava taotluse saamist. Sel juhul tehakse otsus ühe kuu jooksul täiendavate and-

mete esitamise päevast arvates. Kui otsust ei ole tehtud tähtajaliselt, teatakse taotletud litsentsi antuks, mille kohta Eesti V Majandusmin. peab väljastama kirjaliku teatise 3 päeva jooksul taotleja vastava nõude esitamises arvates.

Taotluse läbivaatamise käigus tuleb sellel ministeriall või riiklikul ametil, kelle tegevusvaldkonda välisinvesteeringu litsentsi taotleja tegevusala kuulub, esitada Eesti V Majandusmin. kirjalik seisukoht, mida tuleb arvestada otsuse langetamisel.

6. Eesti V Majandusmin. on õigus keelduda välisinvesteeringu litsentsi väljaandmisest, kui:

- 1) välisinvesteeriija pole usaldusväärne;
- 2) välisinvesteeriija taotleb monopolisel seisundil;
- 3) välisinvesteering kahjustab oluliselt Eesti Vabariigi majanduse huve.

Kui Eesti V Majandusmin. keeldub litsentsi andmast, võib litsentsi taotleja ühe kuu jooksul pärast vastava teate saamist pöörduda Eesti Vabariigi Valitsuse poole, kes võtab ühe kuu jooksul vastu otsuse. Kui Eesti Vabariigi Valitsus keeldub litsentsi andmast, võib litsentsi taotleja ühe kuu jooksul pöörduda kohtu poole.

7. Eesti V Majandusmin. peab tema poolt väljaantud välisinvesteeringute litsentside arvestust.

8. Käesolevates eeskirjades sätestatud korras saadud välisinvesteeringu litsents on asutamistloa taotlemise eelduseks väliskapitaliga ettevõtte asutamisel ning asendab ühtlasi tegevuslitsentsi vastavas valdkonnas.

III. Välisinvesteeringu litsentsi kehtetuks tunnistamine

9. Eesti V Majandusmin. võib välisinvesteeringu litsentsi kehtetuks tunnistada:

- 1) kui välisinvesteeringu litsentsi taotlemisel on esitatud tegelikkusele mittevastavaid andmeid;
- 2) kui ettevõtte tegevus on tekitanud kahju tooduskeskonnale või kahjustab inimeste tervist;
- 3) kui ettevõtte ei täida välisinvesteeringu litsentsi tingimusi;
- 4) muudel Eesti Vabariigi seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

10. Välisinvesteeringu litsentsi võimaliku kehtetuks tunnistamise põhjuste ilmumisel teeb Eesti V Majandusmin. ettevõttele ettekirjutuse rikkumise kõrvaldamiseks. Kui ettevõtte ei kõrvalda rikkumist 30 päeva jooksul pärast ettekirjutuse saamist või rikub korduvalt litsentsitava tegevusala kohta kehtestatud eeskirju ja norme, tunnistab Eesti V Majandusmin. ettevõttele antud välisinvesteeringu litsentsi kehtetuks.

11. Eesti V Majandusmin. saadab välisinvesteeringu litsentsi kehtetuks tunnistamise otsuse ära kirja ettevõttele 3 tööpäeva jooksul pärast selle vastuvõtmist.

12. Ettevõttele on õigus pöörduda 30 päeva jooksul pärast välisinvesteeringu litsentsi kehtetuks tunnistamise otsuse ära kirja saamist kohtusse, et nõuda otsuse tühistamist ja kahju hüvitamist.

Eesti Vabariigi välisinvesteeringuseadus

I. Üldsätted

§ 1. Seaduse ülesanded

Käesolev seadus määrab kindlaks välisinvesteeringute tegemise korra ja õigusliku režiimi, sätestab soodustuste andmise ning kehtestab õiguslikud tagatised välisinvesteeringutele Eesti Vabariigis.

§ 2. Välisinvesteering

Välisinvesteering käesoleva seaduse tähenduses on igat liiki vara ja varaliseid õigused, sealhulgas intellektuaalne omand, mille välisinvesteeriija on paigutanud Eesti Vabariigis asuvasse ettevõttesse.

§ 3. Välisinvesteeriija

(1) Välisinvesteeriijaks võib olla:

1) välisriigi juriidiline isik;

2) välisriigi kodanik;

3) Eesti Vabariigi kodanik, kelle alaline elukoht on väljaspool Eesti Vabariiki;

4) kodakondsuseta isik;

5) rahvusvaheline organisatsioon.

(2) Välisriigi kodanik ja kodakondsuseta isik võib käesoleva seaduse tähenduses olla välisinvesteeriijaks, kui tema alaline elukoht on väljaspool Eesti Vabariiki.

(3) Välisriigi juriidiliseks isikuks on iga juriidiline isik, kes on registreeritud väljaspool Eesti Vabariiki.

§ 4. Väliskapitaliga ettevõtte

(1) Väliskapitaliga ettevõtteks käesoleva seaduse tähenduses on iga Eesti Vabariigi seadustele vastav ettevõtte, mille vara osaliselt või täielikult kuulub ühele või mitmele välisinvesteeriijale. Selliseks ettevõtteks on ka välisinvesteeriija tütarettevõtte või käesoleva seaduse § 6 1. lõikes nimetatud filiaal.

(2) Väliskapitaliga ettevõtte on registreerimise momendist juriidiline isik Eesti Vabariigi seaduse järgi.

§ 5. Välisinvesteeriija ning väliskapitaliga ettevõtte õiguslik seisund

(1) Välisinvesteeriijal on investeeringu tegemisel (ettevõtte asutamisel, sissenaksete tegemisel jne.) võrdsed õigused ja kohustused Eesti Vabariigi juriidiliste isikute ja kodanikega, kui Eesti Vabariigi seaduses või rahvusvahelises lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Välisinvesteeriija õigus omandada ja kasutada maad ning leisi loodusvarasid määratakse kindlaks Eesti Vabariigi seadustega.

(3) Väliskapitaliga ettevõttel on kõik õigused ja kohustused, mis Eesti Vabariigis on kehtestatud ettevõtetele, kui seaduses või rahvusvahelises lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 6. Filiaal ja esindus

(1) Välisriigi juriidiline isik ja rahvusvaheline organisatsioon võivad asutada Eesti Vabariigis oma filiaali juriidiliste isikutena, mis käesoleva seaduse tähenduses on väliskapitaliga ettevõtte.

(2) Välisriigi juriidiline isik ja rahvusvaheline organisatsioon võivad avada Eesti Vabariigis oma huvide esindamiseks ning kaitsmiseks esindusi. Esinduste avamise ja tegutsemise korra määrab Eesti Vabariigi Valitsus.

§ 7. Kinnisvara omandamine

(1) Väliskapitaliga ettevõtte võib omandada põhikirjaliseks tegevuseks vajalikkude kinnisvara samasuguses korras nagu Eesti Vabariigi ettevõtte, kui seaduses ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Väliskapitaliga ettevõtte kinnisvara omandamise tehing peab olema notariaalselt tõestatud. Selle nõude rikkumine toob kaasa tehingu kehtetuse.

§ 8. Rahvusvaheline leping

Kui käesolev seadus on vastuolus Eesti Vabariigi poolt sõlmitud ja Eesti Vabariigi kõrgeimas võimuorganis ratifitseeritud rahvusvahelise lepinguga, siis kohaldatakse lepingu eeskirju.

II. Väliskapitaliga ettevõtte asutamine ja selles osalemine

§ 9. Väliskapitaliga ettevõtte asutamise ja selles osalemise tingimused

(1) Väliskapitaliga ettevõtte asutamine ja välisinvesteeri osalemine asutatud ettevõttes toimub vastavalt Eesti Vabariigis kehtivale korrale ilma piiranguteta, välja arvatud käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõikes sätestatu.

(2) Eesti Vabariigi Valitsus võib määrata kindlaks tegevusalad, kus väliskapitaliga ettevõtte asutamine või välisinvesteeri osalemine asutatud ettevõttes on keelatud või toimub käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud korras saadud välisinvesteeringu litsentsi alusel.

(3) Välisinvesteeri poolt kommertsponga asutamine või selles osalemine toimub Eesti Panga poolt käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud korras väljastatud litsentsi alusel.

(4) Eesti Pank võib keelduda välisinvesteeri poolt kommertsponga asutamiseks või selles osalemiseks litsentsi andmisest järgmistel põhjustel:

1) välisinvesteeri mitteausaldusväärsus;

2) välisinvesteeri taotlus monopoolse seisundi saavutamiseks Eesti Vabariigi panganduses.

§ 10. Välisinvesteeringu litsents

(1) Käesoleva seaduse § 9 2. lõikes nimetatud välisinvesteeringu litsentsi saamiseks tuleb esitada taotlus Eesti Vabariigi Valitsuse poolt määratud riigiorganile ning sama paragrahvi 3. lõikes nimetatud litsentsi saamiseks Eesti Panga nõukogule. Nii vastav riigiorgan kui ka Eesti Panga nõukogu on kohustatud taotluse esitamise päevast 1 kuu jooksul vastu võtma otsuse. Vajalike andmete puudumisel peab litsentsi taotleja esitama täiendavad andmed 1 kuu jooksul, arvates vastava teatise saamise päevast. Otsus tehakse sel juhul 1 kuu jooksul täiendavate andmete esitamise päevast. Kui otsust ei ole tehtud tähtaegselt, loetakse taotletud litsents antuks, mille kohta vastav riigiorgan või Eesti Panga nõukogu peab väljastama taotleja nõude esitamisest 3 päeva jooksul kirjaliku teatise.

(2) Käesoleva seaduse § 9 2. lõikes nimetatud välisinvesteeringu litsentsi taotlemise ja andmise korra määrab Eesti Vabariigi Valitsus. Sama paragrahvi 3. lõikes nimetatud litsentsi puhul kehtestab vastava korra Eesti Panga nõukogu koos Eesti Vabariigi Valitsusega.

(3) Eesti Vabariigi Valitsuse poolt määratud riigorgani keeldumise korral litsentsi andmisest võib litsentsi taotleja 1 kuu jooksul arvates keeldumise teadaasaamise päevast pöörduda Eesti Vabariigi Valitsuse poole, kes teeb 1 kuu jooksul otsuse. Eesti Vabariigi Valitsuse või Eesti Panga nõukogu keeldumise korral litsentsi andmisest võib litsentsi taotleja sama tähtaja piires pöörduda kohtu poole.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud korras saadud välisinvesteeringu litsents on väliskapitaliga ettevõtte asutamisel asutamisoa taotlemise eelduseks ja asendab ühtlasi tegevuslitsentsi antud valdkonnas.

§ 11. Sissemaksed ettevõtte põhikapitali ning ettevõtte või selle osa omandamine

(1) Välisinvesteeriija teeb sissemakseid ettevõtte põhikapitali välisinvesteeringutena käesoleva seaduse tähenduses.

(2) Väliskapitaliga ettevõtte põhikapitali tehtavad mitterahalised sissemaksed hinnatakse ettevõtte osanike kokkuleppel, arvestades maailmaturul kujunenud hindu nii Eesti Vabariigis ametlikult kehtivas valuutas kui ka välisvaluutas. Osanike sissemaksed arvutatakse ümber Eesti Vabariigis ametlikult kehtivasse valuutasse ettevõtte asutamislepingu allakirjutamise päeval või mõnel muul osanike kokkuleppel määratud tähtajal kehtiva Eesti Panga kursi või noteeringu järgi.

(3) Välisinvesteeriija peab rahalised sissemaksed ettevõtte põhikapitali tegema konverteeritavas valuutas, kui Eesti Vabariigi normatiivaktist või Eesti Vabariigi poolt sõlmitud rahvusvahelisest lepingust ei tulene teisiti. Välisinvesteeringust Eesti Vabariigis saadud kasumit võib välisinvesteeriija reinvesteeriida Eesti Vabariigis ametlikult kehtivas valuutas.

(4) Mitterahaline sissemakse peab olema toodud välisriigist või omandatud konverteeritava valuuta eest Eesti Vabariigis. Nimetatud vara võib olla omandatud Eesti Vabariigis ametlikult kehtiva valuuta eest, kui see on saadud kasumina välisinvesteeringust Eesti Vabariigis või vahetatud konverteeritava valuuta vastu Eesti Vabariigi pangas.

(5) Välisinvesteeriija võib omandada Eesti Vabariigis registreeritud ettevõtte või selle osa, sealhulgas ettevõtte aktsiaid, osatähti konverteeritava valuuta eest või Eesti Vabariigis ametlikult kehtiva valuuta eest, kui see on saadud kasumina välisinvesteeringust Eesti Vabariigis või vahetatud konverteeritava valuuta vastu Eesti Vabariigi pangas. Kui välisinvesteeriija on järginud ettevõtte või selle osa omandamisel eeltoodud nõudeid, on vastav ettevõtte käesoleva seaduse tähenduses väliskapitaliga ettevõtte.

III. Väliskapitaliga ettevõtte ja välisinvesteeriija tegevuse alused

§ 12. Maksustamine ja maksusoodustused

Väliskapitaliga ettevõtte maksustatakse Eesti Vabariigi normatiivaktidega kehtestatud korras, rakendades maksusoodustusi.

§ 13. Tollisoodustused

(1) Tollimaksust vabastatakse vara, mille välisinvesteeriija toob Eesti Vabariiki sissemaksete tegemiseks väliskapitaliga ettevõtte põhikapitali.

(2) Tollimaksust vabastatakse väliskapitaliga ettevõtte poolt oma põhikirjaliseks tegevuseks ja enda vajadusteks Eesti Vabariiki sisseveetav vara.

(3) Tollimaksust vabastatakse vara, mille väliskapitaliga ettevõtte välismaalastest töötajad toovad Eesti Vabariiki isiklikeks vajadusteks.

(4) Tollimaksust vabastatakse väliskapitaliga ettevõtte poolt väljaveetav oma toodang, samuti vara, mille välisinvesteeriya viib välja osakuna pärast ettevõtte likvideerimist või muul alusel ettevõtte põhikapitalist oma osa natuuras kättesaamisel.

§ 14. Arvelduste kord

(1) Väliskapitaliga ettevõtte avab Eesti Vabariigis asuvates pankades Eesti Vabariigis ametlikult kehtiva valuuta ja välisvaluuta arveid ning teostab finants-, krediidi- ja arveldusoperatsioone Eesti Vabariigis kehtivas korras.

(2) Välisinvesteeriya võib hoida oma raha välisvaluutas ja Eesti Vabariigis ametlikult kehtivas valuutas Eesti Vabariigi pankades ning kasutada seda Eesti Vabariigis kehtivas korras.

§ 15. Välisvaluuta väljavedu

Välisinvesteeriya on õigus takistamatult Eesti Vabariigist välja viia välisvaluutat, mille ta on saanud väliskapitaliga ettevõttest kasumina pärast tulumaksu maksmist, väliskapitaliga ettevõtte varast temale kuuluva osa müügist ettevõttes osalemise lõpetamisel või ettevõtte likvideerimisel. Samuti ei piirata välisvaluuta väljaviimist, kui välisinvesteeriya on selle omandanud Eesti Vabariigis ametlikult kehtiva valuuta eest seaduslikul viisil, saanud lepingujärgse tasuna või käesoleva seaduse § 21 4. lõikes ettenähtud kompensatsioonina.

§ 16. Eksport ja import

(1) Väliskapitaliga ettevõttel on õigus ilma litsentsita ekspordida oma toodangut (teenuseid), samuti importida kaupu oma põhikirjaliseks tegevuseks. Oma toodangu (teenuste) eristamise korra kehtestab Eesti Vabariigi Valitsus. Muud toodangut (teenuseid) võib väliskapitaliga ettevõtte ekspordida ja importida üldkorras.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud soodustused kehtivad neile väliskapitaliga ettevõtetele, mille põhikapitalis on välisinvesteeriya osa vähemalt 30%.

§ 17. Hind ja realiseerimine

(1) Väliskapitaliga ettevõtte määrab oma kauba (teenuse) hinna ja otsustab selle realiseerimise kas Eesti Vabariigis või mujal iseseisvalt või kokkuleppel tarbijaga.

(2) Väliskapitaliga ettevõtte tasub kaupade (teenuste) eest Eesti Vabariigis ametlikult kehtivas valuutas või välisvaluutas, kui Eesti Vabariigi normatiivaktis ei ole ette nähtud teisiti.

§ 18. Amortisatsiooninormid

Väliskapitaliga ettevõtetele võidakse Eesti Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras anda õiguse kasutada kõrgendatud amortisatsiooninorme.

§ 19. Töösuhted

(1) Töösuhteid väliskapitaliga ettevõttes reguleeritakse Eesti Vabariigi seaduste ja muude normatiivaktidega.

(2) Välisriigi kodanikust töötaja võib välisvaluutas saadud töötasu Eesti Vabariigist välja viia pärast tulumaksu maksmist, kui rahvusvahelises lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 20. Ravi- ja sotsiaalkindlustus

Väliskapitaliga ettevõtte töötajate ravi- ning sotsiaalkindlustus reguleeritakse Eesti Vabariigi seadustega, kui rahvusvahelises lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

IV. Välisinvesteeringute kaitse

§ 21. Välisinvesteeringute kaitse põhimõtted

(1) Välisinvesteeringute kaitse tagab Eesti Vabariik.

(2) On keelatud väliskapitaliga ettevõtte õiguste piiramine ja temale täiendavate kohustuste panemine, kui see ei tulene käesolevast seadusest.

(3) Eesti Vabariigis ei ole lubatud välisinvesteeringuid natsionaliseerida, rekvireerida ega konfiskeerida, välja arvatud Eesti Vabariigi normatiivaktis ettenähtud alustel ja korras.

(4) Välisinvesteeriijale hüvitatakse natsionaliseerimise või rekvireerimisega tekitatud varaline kahju täies ulatuses valuutas, milles oli tehtud esialgne investeering, või muus välisinvesteeriijale vastuvõetavas valuutas. Kahju peab hüvitama riigiorgan, kes tegi välisinvesteeringu natsionaliseerimise või rekvireerimise otsuse.

(5) Kui käesoleva paragrahvi 4. lõikes nimetatud kahju hüvitamisel tekib vaidlus, on välisinvesteeriijal õigus pöörduda selle lahendamiseks Eesti Vabariigi kohtusse vastavalt kohtualluvusele, kui rahvusvahelises lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

§ 22. Valduste lahendamine

Välisinvesteeriijate ja väliskapitaliga ettevõtete vaidlused Eesti Vabariigi juriidiliste isikutega, väliskapitaliga ettevõtte osanike vahelised vaidlused, samuti osanike vaidlused väliskapitaliga ettevõttega lahendatakse Eesti Vabariigi kohtus või poolte kokkuleppel valitud vahekohtus.

V. Erisätted

§ 23. Välisinvesteeringute eritingimused

(1) Välisinvesteeringute tegemise erisusi erimajandustsoonides ja tollivabades tsoonides, samuti muudes Eesti Vabariigi eristaatusega piirkondades reguleeritakse täiendavalt Eesti Vabariigi seaduste ning muude normatiivkatidega.

(2) Kontsessiooni andmine välisinvesteeriijale toimub Eesti Vabariigi seadusega kehtestatud korras.